

**T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**İMAM-HATİP LİSESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
MESLEKİ YETERLİLİK DÜZEYLERİ HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİ (ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

Sait Ozan DERTLİ

Çorum 2019

**İMAM-HATİP LİSESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ
YETERLİLİK DÜZEYLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ
(ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ)**

Sait Ozan DERTLİ

**Sosyal Bilimleri Enstitüsü
Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi

**TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi İrfan SEVİNÇ**

ÇORUM 2019

KABUL VE ONAY

Sait Ozan DERTLİ tarafından hazırlanan “İmam-Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yeterlilik Düzeyleri Hakkındaki Görüşleri (Çorum İli Örneği)” başlıklı bu çalışma, 20/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği / oyçokluğu ile başarılı bulunarak yüksek lisans / doktora / sanatta yeterlilik tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Doç. Dr. Hasan DAM

(Başkan)

İmza

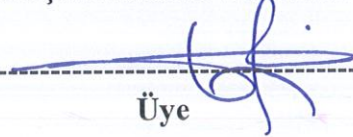
Dr. Öğr. Üyesi İrfan SEVİNÇ

(Danışman)

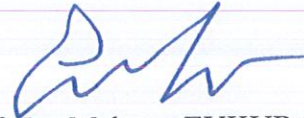
İmza

Doç. Dr. Macid YILMAZ

Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet EVKURAN

Enstitü Müdürü

T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı beyan ederim. (20/06/2019)

.....
Sait Ozan DERTLİ

ÖZET

DERTLİ, Sait Ozan. *İmam-Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yeterlilik Düzeyleri Hakkındaki Görüşleri (Çorum İli Örneği)*, (Yüksek Lisans Tezi) Çorum, 2019.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde kurumsal olarak din eğitiminin verildiği orta öğretim düzeyinde mesleki bir okul olan İmam-Hatip Liseleri (İHL), resmî kuruluş amacı itibarıyla imam ve hatip yetiştiren kurumlardır. Dört yıl süreli İmam-Hatip Lisesini bitiren öğrenciler için Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) bünyesinde çalışma imkânı verilmektedir. Böylelikle liseyi bitiren öğrenciler erken yaşta mesleğe atılmakta ve imam hatip, müezzin kayyım ve Kur'an kursu öğreticisi olmaktadır. Bu noktada İmam-Hatip Lisesini bitiren öğrencilerin imamlık, müezzin kayyım ve Kur'an kursu öğreticiliği için yeterli eğitimden geçip geçmediklerinin tespiti ve toplumun her kesimine hitap edebilecek bir seviyeye gelip gelmedikleri konusu ele alınmıştır.

Çalışmamızda Diyanet İşleri Başkanlığı, personel ihtiyaçlarını yerine getirmek amacıyla en son 2014 yılında güncellenen "personel yeterlilikleri" kriterleri kullanılarak kız ve erkek öğrenciler için iki ayrı ölçek hazırlanmıştır. Toplumun dini hizmet ve ihtiyaçlarına en sağlıklı bir şekilde cevap vermek amacıyla belirlenen bu kriterlerden hazırladığımız ölçekler ile Çorum ili ve ilçelerinde öğrenim gören öğrencilerin DİB personel yeterlilikleri algı düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

İmam-Hatip Lisesi son sınıfta okuyan 327 öğrenciye uygulanan ölçekte cinsiyet, hafızlık durumu, kaldıkları yer (ev, pansiyon), ikamet ettikleri yer (şehir merkezi, köy), tercih sebepleri, ailelerin gelir durumu olmak üzere altı bağımsız değişken kullanılmıştır. Bu anket sonucunda ulaşılan bulgular ise şöyledir: Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre, kendi tercihi ile okula gelen öğrencilerin diğer tercihler ile okula gelen öğrencilere göre mesleki yeterlilik algı düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca öğrencinin hafız olup, olmama, kaldığı yerin ailesin yanı veya pansiyon olması, ikamet ettiği yerin (şehir merkezi veya köy olması) ve ailelerin gelir durumuna göre öğrencilerin mesleki yeterlilik algı düzeylerinin farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Son olarak öğrencilerin DİB mesleki yeterlilik için belirtilen hangi konularda kendilerini yetersiz hissettikleri tespit edilip, öneriler belirlenmiştir.

Anahtar Kavramlar: İmam Hatip Lisesi, Mesleki Yeterlilik, Mesleki Din Eğitimi, Din Hizmetleri

ABSTRACT

DERTLİ, Sait Ozan. *The Views On The Level of Occupational Sufficiency of Senior Students of Imam Hatip High School*, (Master Thesis), Çorum, 2019.

Imam-Hatip High Schools (İHL), which is a vocational school at the level of secondary education and where religious education is given within the Ministry of National Education (MEB), provides training of Imam and orator for the purpose of official establishment.

For the students who complete the four-year Imam Hatip High School, the working possibility is given within the Religious Affairs Administration (DİB).

In this way, the students who finish high school are put into the profession at an early age and become imam, orator or muezzin kayyım and Qur'an course instructors. At this point, it was examined whether the students who had completed Imam-Hatip High School had been educated for the teaching of imam, muezzin kayyım and Qur'an course instructor and whether they had reached a level that could appeal to all segments of society.

In our study, two different scales were prepared for male and female students by using personnel competencies criteria which were updated in 2014 in order to fulfill the personnel needs of the Presidency of Religious Affairs (DİB).

In order to respond to the religious services and needs of the society the most healthy manner, the scales we prepared from these criteria and the perception level of DİB staff competencies of the students studying in Çorum province and their districts were examined in terms of various variables.

In the scale applied to 327 students studying at Imam-Hatip High School, six independent variables were used according to gender, status of being hafız, place of residence (home, hostel), place of residence (city center, village), preference reasons and income status of families. As a result of this survey, the findings are as follows: Male students who come to this school by their own preference rather than the students who come to the school by other preferences, have higher levels of professional competence perception than the female students. In addition, it was determined that the students' level of professional competence did not differ according to whether or not the student was a hafız, reside with his/her family or in a hostel, his / her place of residence (city center or

village) and the income level of the families. Finally, at which points the students felt themselves inadequate in the qualification subjects stated for the DİB professional qualification are established and the recommendations were determined.

Keywords: Imam-Hatip High Schools, Professional Proficiency, Professional Religious Education, Religious Services.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
TABLolar DİZİNİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	x
ÖN SÖZ	xi
GİRİŞ	1
1. Problem Durumu.....	1
2. Araştırmanın Hipotezleri	3
3. Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
4. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar	4
5. Araştırmanın Yöntemi	5

BİRİNCİ BÖLÜM TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN BAŞLANGICINDAN GÜNÜMÜZE İMAM-HATİP LİSELERİNİN EĞİTİMİ VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

1.1. İMAM HATİP LİSELERİNİN TARİHİ	9
1.1.1. Cumhuriyet Öncesi Din Eğitimi	9
1.1.2. İmam Hatip Mektepleri (1924-1930).....	10
1.1.3. İmam Hatip Kursları (1949-1951)	12
1.1.4. İmam Hatip Okulları (1951-1972).....	14
1.1.5. İmam-Hatip Liseleri (1973-1985).....	20
1.1.6. Anadolu İmam-Hatip Liseleri (1985-1997).....	23
1.1.7. İmam-Hatip Liseleri (1997-2011).....	24
1.1.8. İmam-Hatip Liselerinin Bugünkü Durumu.....	27
1.2. İMAM HATİP MEKTEPLERİ, OKULLARI VE LİSELERİNİN ÖĞRETİM PROGRAMLARI	29
1.2.1. İmam Hatip Mekteplerinde Uygulanan Öğretim Programları (1924-1930). 29	29
1.2.2. İmam Hatip Kurslarında Uygulanan Öğretim Programları (1949-1951)	30
1.2.3. İmam-Hatip Okullarında Uygulanan Öğretim Programları (1951-1971).....	31
1.2.4. İmam-Hatip Okullarında Uygulanan Öğretim Programları (1971-1973).....	35
1.2.5. İmam-Hatip Liselerinde Uygulanan Öğretim Programları (1974-1997).....	37
1.2.6. İmam-Hatip Liselerinde Uygulanan Öğretim Programları (1998-2018).....	45
1.2.7. İmam-Hatip Liselerinde Uygulanacak Öğretim Programları (2018-...)	52

İKİNCİ BÖLÜM BULGULAR VE YORUMLAR

2.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	68
2.1.1. Cinsiyete Göre Öğrenci Dağılımları	68
2.1.2. Hafızlık Durumuna Göre Öğrenci Dağılımları	68

2.1.3. Kaldıkları Yere Göre Öğrenci Dağılımları	68
2.1.4. İkamet Ettikleri Yere Göre Öğrenci Dağılımları	69
2.1.5. Tercih Sebeplerine Göre Öğrenci Dağılımları	69
2.1.6. Ailesinin Gelir Durumuna Göre Öğrenci Dağılımları	69
2.2. BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ YETERLİLİK DÜZEYİ.....	70
2.2.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	70
2.2.2. Öğrencilerin Hafızlık Durumuna Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	70
2.2.3. Öğrencilerin Kaldıkları Yere Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	72
2.2.4. Öğrencilerin İkamet Ettiği Yere Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	76
2.2.5. Öğrencilerin Okul Tercih Etme Nedenine Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	79
2.2.6. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	86
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	93
KAYNAKÇA.....	100
EKLER	102
EK-1: Mesleki Yeterlilik Ölçeği (Erkek Öğrenciler İçin)	102
EK-2: Mesleki Yeterlilik Ölçeği (Kız Öğrenciler İçin).....	106
EK-3: Anket Çalışma İzni.....	109

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1.1. İmam Hatip Mekteplerinin Açılış Yılları, Okul ve Öğrenci Durumları.....	12
Tablo 1.2. İmam-Hatip Okullarının Yıllara Göre Açılış Durumu (1951-1971).....	18
Tablo 1.3. İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler (1951-1971) “Orta Okul”.....	18
Tablo 1.4. İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler (1951-1971) “Lise”.....	19
Tablo 1.5. İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler (1971-1980).....	21
Tablo 1.6. İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler.....	22
Tablo 1.7. Açılış Yıllarına Göre Anadolu İmam-Hatip Liseleri.....	23
Tablo 1.8. İHL Ortaokul Bölümü Öğrenci Durumu (1996-2001).....	25
Tablo 1.9. 1997-2012 Yılları Arasında İHL’de Görülen Sayısal Gelişmeler.....	26
Tablo 1.10. İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler (2012-2017).....	28
Tablo 1.11. İmam ve Hatip Mektepleri Ders Dağıtım Çizelgesi.....	29
Tablo 1.12. İmam-Hatip Kursları Ders Dağıtım Çizelgesi.....	30
Tablo 1.13. İmam Hatip Okullarının 1. Devre Ders Dağıtım Çizelgesi.....	31
Tablo 1.14. İmam Hatip Okullarının 2. Devre Ders Dağıtım Çizelgesi.....	32
Tablo 1.15. İmam-Hatip Okullarının 1950’li Yıllarda Meslek/Kültür Dersleri Oranı ...	33
Tablo 1.16. 1970 Yılında İmam-Hatip Okulları 1. ve 2. Devre Ders Dağıtım Çizelgesi	34
Tablo 1.17. İmam-Hatip Okulu Ders Dağıtım Çizelgesi (1971-1973).....	36
Tablo 1.18. İmam-Hatip Okullarının 1971-1973 Yıllarında Meslek/Kültür Dersleri Oranı.....	37
Tablo 1.19. İmam-Hatip Lisesi Ders Dağıtım Çizelgesi (1974-1975).....	37
Tablo 1.20. İmam-Hatip Liselerinin 1974-1975 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı	38
Tablo 1.21. İmam-Hatip Lisesi Orta Kısım Ders Dağıtım Çizelgesi (1991-1992).....	39
Tablo 1.22. İmam-Hatip Lisesi Lise Kısım Ders Dağıtım Çizelgesi (1991-1992).....	40
Tablo 1.23. İmam-Hatip Lisesi Lise Kısmı Seçmeli Ders Dağıtım Çizelgesi (1991-1992).....	41
Tablo 1.24. İmam-Hatip Liselerinin 1991-1992 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı	41
Tablo 1.25. Anadolu İmam-Hatip Liseleri “Orta Kısım” Ders Dağıtım Çizelgesi (1992-1993).....	42
Tablo 1.26. Anadolu İmam-Hatip Liseleri “Lise Kısmı” Ders Dağıtım Çizelgesi (1992-1993).....	43
Tablo 1.27. Anadolu İmam-Hatip Lisesi “Lise Kısmı” Seçmeli Ders Dağıtım Çizelgesi (1992-1993).....	44
Tablo 1.28. Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 1992-1993 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı.....	44
Tablo 1.29. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (1999-2000).....	45
Tablo 1.30. Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 1999-2000 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı.....	46
Tablo 1.31. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2008-2009).....	46
Tablo 1.32. Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 2008-2009 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı.....	47
Tablo 1.33. İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2014-2015).....	48
Tablo 1.34. İmam-Hatip Liselerinin 2014-2015 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı	49
Tablo 1.35. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2014-2015).....	49

Tablo 1.36. Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 2014-2015 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı	50
Tablo 1.37. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Seçmeli Dersler Dağıtım Çizelgesi (2014-2015).....	51
Tablo 1.38. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019)	52
Tablo 1.39. Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 2018-2019 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı	53
Tablo 1.40. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019) Seçmeli Dersler (A Grubu).....	54
Tablo 1.41. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019) Seçmeli Dersler (B Grubu)	55
Tablo 1.42. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019) (Fen Bilimleri Programı Uygulayan Okullar)	56
Tablo 1.43. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019) (Sosyal Bilimleri Programı Uygulayan Okullar)	56
Tablo 1.44. Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 2018-2019 Yılında (Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Programı Uygulayan Okullar) Meslek/Kültür Dersleri Oranı.....	58
Tablo 2.1. Erkek Öğrenciler İçin Mesleki Yeterlilik Ölçeği Maddeleri Faktör Çıktısı..	60
Tablo 2.2. Kız Öğrenciler İçin Mesleki Yeterlilik Ölçeği Maddeleri Faktör Çıktısı.....	62
Tablo 2.3. Erkek Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Ölçeği Maddeleri Puan Ortalamaları	64
Tablo 2.4. Kız Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Ölçeği Maddeleri Puan Ortalamaları...	66
Tablo 2.5. Cinsiyete Göre Dağılımlar	68
Tablo 2.6. Hafızlık Durumuna Göre Dağılımlar.....	68
Tablo 2.7. Kaldıkları Yere Göre Dağılımlar	68
Tablo 2.8. İkamet Ettikleri Yere Göre Dağılımlar	69
Tablo 2.9. Tercih Sebeplerine Göre Dağılımlar	69
Tablo 2.10. Ailelerin Gelir Durumuna Göre Dağılımlar	69
Tablo 2.11. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları	70
Tablo 2.12. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Hafızlık Durumuna Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları	70
Tablo 2.13. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin Hafızlık Durumuna Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları	71
Tablo 2.14. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Kaldıkları Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları	73
Tablo 2.15. Ankete Katılan Erkek Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin Kaldıkları Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları	73
Tablo 2.16. Ankete Katılan Kız Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin Kaldıkları Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları	74
Tablo 2.17. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin İkamet Ettikleri Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları	76
Tablo 2.18. Ankete Katılan Erkek Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin İkamet Ettikleri Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları	77
Tablo 2.19. Ankete Katılan Kız Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin İkamet Ettikleri Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları	78
Tablo 2.20. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Okulu Tercih Etme Nedenine Göre Farklılaşması Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları.....	80

Tablo 2.21. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin Okulu Tercih Etme Nedenine Göre Farklılaşması Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları	82
Tablo 2.22. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Farklılaşması Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları	87
Tablo 2.23. Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyutları Düzeylerinin Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Farklılaşması Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları	88

SİMGELER VE KISALTMALAR

α	:Cronbach's Alpha Değeri
N	:Toplam Katılım
Sd	:Serbestlik Derecesi
σ	:Standart Sapma
\bar{x}	:Puan Ortalamaları

Kısaltmalar

AIHL	:Anadolu İmam Hatip Lisesi
Ak Parti	:Adalet ve Kalkınma Partisi
AP	:Adalet Partisi
Bkz.	:Bakınız
CHP	:Cumhuriyet Halk Partisi
DİB	:Diyanet İşleri Başkanlığı
DHBT	:Din Hizmetleri Alan Bilgisi
DÖGM	:Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
DP	:Demokrat Parti
İHL	:İmam Hatip Lisesi
İHO	:İmam Hatip Ortaokulu
KMO	:Kaiser – Meyer – Olkin
KPSS	:Kamu Personel Seçme Sınavı
MEB	:Millî Eğitim Bakanlığı
MGK	:Millî Güvenlik Kurulu
MHP	:Milliyetçi Hareket Partisi
MSP	:Millî Selamet Partisi
s.	:Sayfa Numarası
SPSS	:Statistical Package for the Social Sciences
sy.	:Sayı
TBMM	:Türkiye Büyük Millet Meclisi

ÖN SÖZ

İmam Hatip Liseleri tarihi o kadar derin bir konudur ki, sadece İmam Hatip Liselerinin tarihçesini araştıran bir kişi; İmam Hatip okullarının kuruluş sebepleri, kimler tarafından nasıl kurulduğu, kimler tarafından niçin kapatıldığı, İmam Hatip Okullarının önüne çekilen setler ve engellerin neler olduğu gibi soruların cevaplarını bulmakla kalmaz, bununla beraber toplumun sosyolojik ve psikolojik yapısından ülkenin siyasi gündemine kadar tarihi bir süreci görebilir. İmam Hatip Liselerinin genel amaç ve hedefleri ise; millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerinin farkında olan ve bu değerleri benimseyen, sorumluluğunun bilincinde olan ve bu sorumlulukları davranışlarıyla göstermeye çalışan ve bu şekilde yurttaşlar yetiştirmeyi hedefleyen bir öğretim kurumu meydana getirmektir. Ayrıca İmam Hatip Liselerinin özel amaçlarından biri ise, toplumun dini ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde mesleki din eğitimi verilmesi, verilen bu dini eğitim ile Kur'an ve sünneti esas alan dini açıdan doğru bilgiye dayalı sağlıklı bir düşünce ve dini inanç sisteminin oluşturulması, bu inanç sisteminin davranış haline getirilmesi ve bu şekilde topluma dini düşünceleri sağlıklı ve doğru bir şekilde aktarabilen bireylerin yetiştirilmesidir.

Diyanet İşleri Başkanlığında din görevlisi olarak çalışan İHL mezunları öğrenciler var ve her dönem din görevlisi alınırken lise mezunu öğrencilerden de DİB'e personel alımı yapılmaktadır. Halihazırda İHL'de öğretmenlik yapan birisi olarak, acaba İHL'de okuyan öğrencilerimiz, mezun olduktan sonra DİB'in yeterlilik sınavında başarılı olma konusunda kendilerini ne kadar hazır hissettiklerini araştırmak bu çalışmanın çıkış noktasıdır.

Bu çalışma 2017/2018 öğretim yılında Çorum merkez ve ilçelerinde bulunan İHL son sınıf öğrencilerine yönelik yapılmıştır. İHL son sınıf öğrencilerinin DİB'in personel yeterliliklerine göre kendilerini ne düzeyde hazır hissettiklerini anlayabilmek, öğrencilerin kendilerini yeterlilikler noktasında hangi alanda eksik hissettiklerini tespit edebilmek ve İHL'de verilen öğretim programı ile DİB'in kriterlerini karşılaştırmak amacıyla "İmam-Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yeterlilik Düzeyleri Hakkındaki Görüşleri (Çorum İli Örneği)" başlığı altında çalışmanın yapılması kararlaştırılmıştır.

Çalışma giriş ve sonuç kısımları dışında iki bölümden oluşmaktadır: Giriş bölümünde araştırmanın konusu, önemi amacı, hipotezleri, yöntemleri, sınırlıkları, veri

toplama teknikleri yer almaktadır. Birinci bölümde İmam Hatip Liselerinin tarihçesinden, kuruluş amaçlarından ve okullarda okutulan ders programlarından bahsedilmiştir. İkinci bölümde ise bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Sonuç kısmında ise çalışmada ulaşılan sonuçlar ve sonuçlara uygun geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Çalışmanın ilk aşamasından son aşamasına kadar yapılandırılmasında ve yürütülmesinde değerli katkılarından dolayı tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi İrfan Sevinç'e, yardım ve desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Macid Yılmaz'a, değerli katkılarından dolayı Doç. Dr. Hasan Dam'a ve çalışma sırasında en büyük manevi desteği veren, moral ve motivasyonumu her daim yüksek tutmaya çalışan eşim Ayşe Dertli'ye ve çalışmaya katılan, katkıda bulunan herkese teşekkürlerimi sunarım.

Haziran 2019

Sait Ozan DERTLİ

GİRİŞ

1. Problem Durumu

Günümüzde kurumlar, bünyesinde çalışacak olan personelin seçimi ve istihdamı için belli standartlar oluşturmaktadırlar. Bu standartlar ve kriterler ile çalışanın görevini layıkıyla yapabilmesi, yüksek bir performans ile iş verimliliğinin artırılması ve çalıştığı süreç içerisinde denetiminin gerçekleştirilebilmesini amaçlamaktadırlar. Bu amaçlar doğrultusunda DİB “yeterlilik”, “personel yeterlilikleri” ve “mesleki yeterlilik” kriterleri belirlemektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı en son 2014 yılında teşkilatında görev yapan ve yapacak olan çalışanlarının daha aktif, daha verimli olabilmesi için personeline birtakım şartların belirlendiği “mesleki temel yeterlilik” kriterleri belirlemiştir (T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Program Geliştirme Daire Başkanlığı) DİB Personel Yeterlilikleri, Ankara 2014.). DİB’in bu uyguladığı kriterler günümüz itibariyle hala devam etmektedir.

Değişimin hızlandığı bir çağda yaşıyoruz, sadece bir alanda gerçekleşen değişim o alanı etkilemiyor aynı zamanda diğer alanları da etkileyip değişikliklere yol açıyor. Toplumun hızlı bir şekilde değişmesi ile insanların ihtiyaçları çoğalmakta, farklılaşmakta ve çeşitlenmektedir. Bu talepleri karşılayabilmek adına kişilerin de buna paralel olarak yeni donanımlara ve yeterliliklere sahip olması gerekmektedir.

Dinî inançlar ve yaşantılar alanında da söz konusu değişimin etkileri ister istemez kendini göstermektedir. İnsanlar her gün yeni bir dinî soru veya sorunla karşılaşmakta, tartışmakta, cevap ve çözüm üretmek için çalışmaktadırlar. Bu nedenle toplumu din konusunda aydınlatmakla sorumlu olanların da görev yaparken, bu değişim ve çeşitlilik sonucu doğması muhtemel soru ve sorunlara karşı hazır olmaları ve dinî ihtiyaçlara cevap verebilmeleri için gerekli donanıma/yeterliliklere sahip olmaları, sürekli kendilerini yenilemeleri gerekmektedir (DİB, 2014, s. 5).

Bu yüzden örgün din eğitimi kadar yaygın din eğitimi de günümüzde fazlasıyla önem kazanmıştır. Yaygın din eğitiminin önem kazanmasından dolayı yaygın din eğitimi alanında görev yapacak olan personelin de iyi yetiştirilmesi gerekmektedir. Din görevlilerinin sorulara ve sorunlara cevap verebilmeleri için yeterli donanıma sahip

olmaları önem arz etmektedir. Aksi takdirde tam donanımlı olmayan, günümüz şartlarına uyum sağlayamayan, sorunlara ve sorulara bir çözüm bulamayan din görevlisi, toplumun sorunlarına karşı cevap verememesinden kaynaklanan problemler neticesinde hurafelerin yayılmasına sebep olacaklardır. “Bu nedenle din hizmetlerini yürütenlerin temel alan bilgisi yanında iletişim, genel kültür, eğitim-öğretim gibi alanlarda da bazı bilgi ve becerilere sahip olması, her geçen gün daha çok hissedilen bir ihtiyaç durumundadır” (DİB, 2014, s. 5). Diyanet İşleri Başkanlığı bu ihtiyaçların karşılanması üzerinde önemle durmaktadır. Bu vesile ile hem personelinin hem de verilen hizmetin kalitesi ve verimliliği artacaktır.

Din Görevlisi, her yaşta insanla sürekli etkileşim halinde bulunmaktadır. Dini konularda danışmanlık ve rehberlik yapmaktadır. Bu sebepten dolayı din görevlisinin görevini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için mesleki yeterliliklerinin belirlenmesine DİB tarafından ihtiyaç duyulmuştur.

Diyanet İşleri Başkanlığına personel olarak atanmak isteyenler için ve hala teşkilatta görev yapmakta olan görevliler için en son 2014 yılında bazı personel yeterlilikleri kriterleri belirlenmiştir. Bu kriterlere göre adaylar yazılı Din Hizmetleri Alan Bilgisi (DHBT) sınavına ve sözlü sınavlara tabi tutulmaktadır. “Ortak Genel Kültür Yeterlilikleri”, “Kur’an Kursu Öğreticisi Yeterlilikleri”, “İmam-Hatip Yeterlilikleri”, “Müezzin-Kayyım Yeterlilikleri” ilk atama için kabul edilen bazı yeterliliklerdir. DİB’de görev almak isteyenler için bu kriterlerden oluşan sınavlara girmesi ve başarılı olması gerekmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığında çalışmak isteyenler için önemli olan DİB personel mesleki yeterliliklerini İmam Hatip Liselerinin ne oranda dikkate aldığı, okul müfredatı içerisinde mesleki yeterliliklere ne kadar önem ve yer verildiği, son sınıf öğrencilerinin bu zor görevin yeterliliklerine sahip olup olmadıkları veya hangi düzeyde sahip olduklarına dair algı düzeylerine ait hususlarının araştırılması önem arz etmektedir. Bu itibarla; “İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencileri, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın belirlemiş olduğu personel yeterliliklerine göre kendilerini ne düzeyde yeterli görmektedirler?” sorusu, araştırmamızın problem cümlesini oluşturmaktadır.

Araştırmamızın bu temel problemi çerçevesinde şu alt problemlere de cevap aranacaktır.

1. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

2. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, hafız olup olmama durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

3. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, pansiyon veya evde kalma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

4. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, şehir merkezi veya köy/mahallede kalma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

5. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, okul tercih etme durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

6. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, ailesinin aylık gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

2. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmamızın hipotezleri ise şunlardır:

1. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, öğrencilerin cinsiyet durumlarına göre farklılaşmamaktadır.

2. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, hafız olup olmamaya göre farklılaşmaktadır.

3. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, öğrencilerin kendi evlerinde ya da pansiyonda kalma durumuna göre farklılaşmamaktadır.

4. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, öğrencilerin şehir merkezinde ya da köy tipi yerleşim birimlerinde kalış durumlarına göre farklılaşmamaktadır.

5. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, okulu tercih durumlarına (kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka bir okul kazanamama, diğer sebepler) göre farklılaşmaktadır.

6. İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, ailesinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre farklılaşmaktadır.

3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmamızın amacı; DİB’de çalışacak olan personeller için belirlenen personel yeterlilik kriterleri, İmam-Hatip Lisesi son sınıfta bulunan öğrencilerin kendilerini

mesleğe hazır hissedip hissetmeme algı düzeyleri ve okulda aldıkları mesleğe yönelik eğitimin ne düzeyde yeterli olup olmadığı hakkındaki düşüncelerini, eksik olup olmadıkları düşünülen yönlerini ve varsa sorun alanlarının tespitini sağlamak ve çözüme yönelik öneriler geliştirmektir.

Çalışmamız, İmam Hatip Liselerinde uygulanmakta olan öğretim programının, din hizmetlerinde çalışmak için belirlenen personel yeterlilik kriterlerine ne oranda uygulandığını ortaya koymayı amaçlar. Bu da çok önemlidir. Çünkü her sene Diyanet İşleri Başkanlığı İmam Hatip Lisesi mezunu öğrencileri kurumunda istihdam etmektedir. 2017 yılı sonu itibariyle Diyanet İşleri Başkanlığı'nın personel sayısının %17,4'ü İmam Hatip Lisesi mezunu öğrencilerden oluşmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığında çalışan personelin yaklaşık beşte biri İmam Hatip Lisesi mezunu olunca çalışmamızın sonucunda elde edeceğimiz bulguların ve sonuçların önemi bir kat daha artmış olacaktır.

Araştırmamızda kullandığımız mesleki yeterlilik ölçeği İmam Hatip Lisesi son sınıflarında okuyan kız ve erkek öğrencilere ayrı ayrı uygulanan ölçeklerden oluşması, daha detaylı bir araştırmaya sevk ettiğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte bu ölçek ile daha sağlıklı bilgilere ulaşmayı hedefliyoruz. Ayrıca hazırladığımız bu ölçek, bu alanda araştırma yapacaklar için bir kolaylık sağlayacağına inanmaktayız.

Araştırmamız bir taraftan İmam Hatip Liseleri, diğer taraftan ise DİB ile alakalı boyutlara sahiptir. Bu sebepten dolayı çalışmamız neticesinde elde edeceğimiz veriler, bu iki kuruma da katkı sağlayacaktır.

4. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde İmam Hatip Liseleri ile alakalı birçok araştırma yapılmış, birçok tez yazılmıştır. Ama mesleki yeterlilik konusunda çok çalışma yoktur. Tezimiz bu noktada ilklere aittir. Çalışmamızla alakalı ülkemizde yapılan bazı çalışmalar şunlardır;

Vural (2016) tarafından yapılan “İmam-Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yeterlilik Algısı” adlı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Çalışma Samsun ili ve ilçelerinde bulunan İHL son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. “Bu çalışmada İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin din görevliliğine yönelik mesleki yeterlik algıları ele alınmıştır” (Vural, 2016, s. iii). Çalışma sonucunda, kız öğrencilerin mesleki yeterlik algısının puanı ortalaması erkek öğrencilerinkinden daha yüksek çıkmış, hafız olan öğrencilerin mesleki yeterlik algısı hafız olmayan öğrencilere göre daha yüksek çıkmamış, kendi tercihiyle İHL'ye gelen öğrencilerin mesleki yeterlik algısının daha

yüksek olduğu görülmüş, şehir merkezinde ikamet eden öğrencilerin köyde ikamet eden öğrencilere göre mesleki yeterlik algısı daha yüksek çıkmış, ailelerinin gelir durumuna göre İHL'ye gelen öğrencilerin mesleki yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Bu tezde kız ve erkek öğrencilere aynı ölçek kullanılırken, biz tezimizde kız ve erkek öğrenciler için ayrı ayrı ölçekler kullandık.

Kiriş (2017) tarafından yapılan “Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Yeterlikleri Bağlamında İlahiyat Fakültesi Lisans Programlarının Fonksiyonelliği” adlı doktora tez çalışmasıdır. Çalışma ilahiyat fakültesi öğrencilerine uygulanmıştır. “Çalışmanın amacı, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, bünyesinde çalışacak personel için belirlemiş olduğu yeterliklerin, İlahiyat fakültesi lisans programlarından mezun olan/olacak öğrencilere fakültede kazandırılıp kazandırılmadığını, şayet bu yeterlikler kazandırılıyorsa bunun ne düzeyde gerçekleştiğini ortaya koymaktır” (Kiriş, 2017, s. 5). Çalışma sonucunda, öğrencilerin “iletişim ve yöntem yeterlilikleri”nin yetersiz olduğu, “ortak genel kültür yeterlikleri”, “dini merasim yeterlikleri” ve “Kur'an surelerini ezberleme yeterlikleri”nin istenen seviyede olmadığı, DİB teşkilatı ile ilgili eğitimin üniversitede verilmedi, uygulamaya yönelik olan namaz kıldırma, müezzinlik yapma, cenaze yıkma gibi dini merasimlere ilahiyat eğitiminde yer verilmediği, Arapça noktasında öğrencilerin kendilerini yetersiz hissettiği, hafız öğrencilerin diğer öğrencilere göre Arapça ve Kur'an-ı Kerim derslerine daha yatkın oldukları görülmüştür.

Ayrıca konuyla alakalı yayınlanmış bazı makaleler de bulunmaktadır. Mehmet KORKMAZ'ın “İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Bu Okulu Tercih Süreçleri”, Recep KAYMAKCAN'ın “İmam-Hatip Liseleri Literatürü Üzerine Bibliyografik Bir İnceleme”, İbrahim TURAN ve Mevlüt KAYA'nın “İlahiyat Fakültesi ve İmam-Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Din Görevliliğine İlişkin Mesleki Yeterlilikleri (Samsun İli Örneği)” adlı çalışmaları bunlara örnek olarak verilebilir.

5. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmamız, Diyanet İşleri Başkanlığı'nda çalışacak olan personeller için DİB'in belirlemiş olduğu personel yeterliliklerinin, İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerine okulda kazandırılıp kazandırılmadığını, şayet kazandırılıyorsa bunun hangi seviyede olduğunu ölçmek amacıyla nicel araştırma türünde yapılmış bir çalışmadır.

Araştırmamızda tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri; “çok sayıda elemanlardan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 2002, s. 79).

Araştırmamızda ayrıca betimsel tarama yöntemi de kullanılmıştır. “Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2002, s. 79).

Araştırmamızda bağımlı ve bağımsız değişkenler arası ilişkiler incelendiği için ilişkisel tarama modeli de kullanılmıştır. “İlişkisel tarama modeli; iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir” (Karasar, 2002, s. 81).

Araştırma, ilk 5’i demografik bilgilerle alakalı, erkek öğrenciler için 44 soru, kız öğrenciler için ise 36 soru 5’li likert ölçeğinden oluşmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı din görevlisi personeli için geliştirdiğimiz “Mesleki Yeterlilik Ölçeği (Erkek Öğrenciler İçin)” ve “Mesleki Yeterlilik Ölçeği (Kız Öğrenciler İçin)” temel alınmıştır. (Bkz. Ek 1, Ek 2.)

Araştırmamızın literatür taraması kapsamında İmam-Hatip Liselerinin tarihçesi ve eğitim öğretim programları hakkında bilgi sahibi olabilmek için özellikle ilk kaynaklara ulaşılmış ve İmam Hatipler hakkında yazılan kitaplara müracaat edilmiştir. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Program Geliştirme Daire Başkanlığı) tarafından hazırlanan “Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Yeterlilikleri” adlı yayınında istifade edilmiştir.

Anket verilerinin analizinin sonucundan elde edilen verilerden hareketle çıkarımlar ve yorumlar yapılmıştır. Böylelikle araştırmamız sonuçlandırılmıştır.

A. Evren ve Örneklem

Araştırmamızın çalışma evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Çorum merkez ve ilçelerindeki İHL’de okuyan 1119 son sınıf öğrenciden (Çorum İl Milli Eğitim Müdürlüğü 10.04.2018 tarihli verilerine göre) oluşturmaktadır.

Araştırmamızın örneklemini ise Çorum merkez ve ilçelerinde İHL son sınıfta bulunan öğrenciler arasından seçkisiz örnekleme yoluyla kız ve erkek toplam 327 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmamız İHL'nin son sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Özellikle son sınıf ikinci dönem uygulamamızın sebebi, son sınıfa gelen öğrencilerin artık zihin yapısında mesleki yeterlilik noktasında olumlu veyahut olumsuz bir bilginin şekillenmiş olmasıdır.

B. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmamız, Çorum ili ve ilçeleri İmam-Hatip Liseleri son sınıf öğrencilerinin mesleki yeterliliğinin belirlenmesi ile sınırlıdır. Sadece İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Düz liseleri ve ilahiyat fakültelerini kapsamamaktadır. Anketimiz Çorum il merkezinde ve ilçelerinde yer alan İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencileriyle yapılmıştır. Çorum ve ilçelerindeki İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki yeterlilik ölçülerini belirlemekle sınırlıdır.

C. Veri Toplama Tekniği

Araştırmada ihtiyaç duyulan verilerin elde edilmesi için Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2014 yılında yayımlanan “Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Yeterlilikleri” kitapçığından yararlanılmıştır. Kitapçıkta yer alan “Mesleki Temel Yeterlilikler” bölümü baz alınarak erkek ve kız öğrenciler için ayrı ayrı “Mesleki Yeterlilik Ölçeği” oluşturulmuş ve uygulanmıştır. Ölçeğin hazırlanmasında Diyanet İşleri Başkanlığı resmî web sitesi verilerinden yararlanılmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim yılının özellikle ikinci yarısında Çorum il merkezi ve ilçelerindeki İmam-Hatip Lisesi son sınıf 1119 öğrenci arasından seçkisiz örnekleme yoluyla toplamda 327 kız ve erkek öğrenciye bu ölçek uygulanmıştır.

Anketimizde yer alan sorulardan oluşan ölçeğe ve alt boyutlarına faktör analizleri yapılmıştır. Ve bu verilerin faktör analizine uygunluğunun test edilebilmesi için ayrıca KMO (Kaiser – Meyer - Olkin) örneklem yeterlilik testi ve Barlett küresellik testi uygulanmıştır. KMO örneklem yeterlilik test aralıkları şöyle ifade edilmiştir; $1,00 < KMO < 0,90$ için mükemmel, $0,90 < KMO < 0,80$ için iyi, $0,80 < KMO < 0,70$ için orta düzey, $0,70 < KMO < 0,60$ için zayıf, $KMO < 0,60$ için kötü. KMO değeri erkek öğrenciler için hazırladığımız ankette kabul edilebilir sınır olan 0.70'in üzerinde 0.839 olarak, kız öğrencilere uyguladığımız ankette ise 0.70'in üzerinde 0.913 olarak tespit edilmiştir. Değer 1'e çok yakın olduğundan, verilerin faktör analiz için çok uygun olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan Barlett testinde erkek öğrenciler için [$X^2=2825,537$; $df=946$; $p<0.000$], kız öğrenciler için [$X^2=3538,690$; $df=630$; $p<0.000$] değerleri bulunmuştur.

Barlett testi sonucuna göre ise her iki ankette $p < 0.001$ olduğu için, anket maddelerinin faktör analizi için uygunluğunu göstermektedir.

Ayrıca anket sorularımıza Cronbach's Alpha güvenilirlik testi uyguladık. Erkek öğrencilere uyguladığımız anketin Cronbach's Alpha güvenilirlik testi $\alpha=0,941$, kız öğrencilere uyguladığımız anketin Cronbach's Alpha güvenilirlik testi $\alpha=0,957$ bulunmuştur. Her iki test sonucunda elde ettiğimiz bu değerlerin, güvenilirliğe uygun olduğu görülmüştür.

Ölçek aracılığıyla elde edilen verilerle yeterince aydınlatılamayan noktaların daha fazla aydınlatılması ve yorumların güçlendirilmesi/yorum genişliği elde etmek için öğrencilere yarı yapılandırılmış mülakat tekniği de uygulanmıştır. Ayrıca ölçek sonucunda öğrencilerin sıkıntılı olduğu noktaların sebeplerinin tespiti ve akılda kalan bazı sorulara cevap bulabilmek için İmam-Hatip Lisesi meslek dersleri öğretmenleri ile de mülakat yapılmıştır. Teorik kısımda ise İmam-Hatip Liselerinin tarihçesi ve öğretim programlarını konu edinen kaynaklardan yararlanılmıştır.

D. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Veri analizleri için IBM SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik programının 25. sürümü kullanılmıştır. Veri analizleri aracılığıyla ölçekte öğrencilerin cinsiyet, hafızlık durumu, ikamet yeri, pansiyon tercihi için istatistiksel açıdan farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklem t-testi uygulanmıştır. Okul tercih sebebi, ailenin gelir durumu gibi değişkenler için istatistiksel açıdan farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi (ANOVA) testi yapılmıştır. Bu şekilde öğrencilerin mesleki yeterlilik algıları arasındaki ilişkiler ve farklılaşmalar tespit edilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN BAŞLANGICINDAN GÜNÜMÜZE

İMAM-HATİP LİSELERİNİN EĞİTİMİ VE ÖĞRETİM

PROGRAMLARI

1.1. İMAM HATİP LİSELERİNİN TARİHİ

Bu bölümde İmam Hatip Liselerinin tarihi sürecinden bahsedilecektir. Cumhuriyet öncesi dönemden başlayarak günümüze kadar geçen süreç içerisinde İmam Hatip Mektepleri, İmam Hatip Kursları, İmam Hatip Okulları, İmam Hatip Liseleri ve Anadolu İmam Hatip Liselerinin tarihi süreçleri incelenecektir. Bu süreç içerisinde okulların nasıl açıldığı, kaç okul ve kaç öğrenci sayısı olduğu ve nasıl kapatıldıklarına ve üniversiteye giriş süreçlerine değinilecektir.

1.1.1. Cumhuriyet Öncesi Din Eğitimi

İmam-Hatip Okulları tarihsel süreçte ilk olarak Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde özellikle çeşitli mesleklere usta yetiştirmek için eğitim hayatına başlayan Rüşdiye, İdadi ve Sultanî gibi okulların yoğun ilgi ve alaka görmesi medreselerin giderek zayıflamasına sebep olmuştur.

Medresenin devletin ve toplumun ihtiyaç duyduğu insanı yetiştirmede yetersiz kalması ve eğitimdeki modernleşmeye paralel olarak yeni bir okul çeşidi ortaya çıkmıştır. Bu da mekteptir. Mektep batılı anlamda bir eğitim kurumudur ve Cumhuriyet dönemi okullarının esasını teşkil etmiştir. Eğitim din ağırlıklı değildir ve seküler dersler (matematik, fen, tarih vb.) ön plandadır. İslam'la ilgili olarak genelde 'İlmihal' ve 'Tecvid' adlarında dersler okutulmaktadır. Yabancı okullar ise o zaman güçlü olan İngiltere, ABD, Fransa, Almanya vb. devletlerin desteği ile Osmanlı topraklarında açılan yabancı eğitim kurumlarıdır. Şüphesiz bu farklı eğitim kurumlarının eğitim anlayışları ve dünyaya bakışları birbirinden farklıdır (Kaymakcan, 2006, s. 22).

Genel eğitim yaptıran medreseler dışında vaiz yetiştirmek gayesiyle 28.12.1912 tarihinde Medresetü'l-Vaizin açılmıştır. 1913'te ise imam ve hatip yetiştirmek amacıyla Medresetü'l-Eimme ve'l-Huteba'nın eğitim öğretime başladığı görülmektedir.

“1913 yılında İmam Hatip yetiştirmek üzere açılan ve daha sonra "Medresetü-l Vaizin" ile birleştirilerek "Medresetü'l-İrşad" adını alan "Medresetü'l-Eimmeti ve Hutaba" bugünkü İmam Hatip Liseleri'nin kökeni olarak kabul edilebilir. Bu okullar ömürlerini Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na kadar sürdürdü” (Bozan vd., 2004, s. 56). “Bu arada Medresetü'l-İrşad’ın kurulması hem dini eğitimin yaygınlaşmasında hem de medresenin ıslahında önemli bir adım olmuştur. Fakat yapılan bu ve benzeri çalışmalar medreseleri tekrar etkili kılamamıştır” (Alagöz, 2003, s. 573).

1.1.2. İmam Hatip Mektepleri (1924-1930)

3.3.1340 tarihinde kabul edilen ve 6.3.1340 (Miladi, 1924) tarihinde Resmî Gazetenin 63. Sayısında yayımlanan Tevhid-i Tedrisat kanununun 2. maddesi “Şer’iye ve Evkaf Vekaleti veyahut hususi vakıflar tarafından idare olunan bilcümle medrese ve mektepler Maarif Vekaletine devir ve raptedilmiştir.” Kararı alınarak bütün medrese ve mektepler, 3. madde ile mektep ve medreselerin bütçeleri Maarif Vekaletine devredilmiştir.

Tamamı 7 maddeden oluşan bu yeni kanun teklifinin 4. maddesinde alınan kararlar ile;

Birincisi; Maarif Vekaleti yüksek diniyat mütehassısları yetiştirilmek üzere Darülfünunda bir İlahiyat Fakültesi tesis,

İkincisi; Maarif Vekaleti imamet ve hitabet gibi hidematı diniyenin (din hizmetlerinin) ifası vazifesiyle mükellef memurların yetişmesi için de ayrı mektepler küşat edecektir (açacaktır).

Gökçağı’ya (2005) göre Tevhid-i Tedrisat Kanunu çıkarıldıktan hemen sonra 16.03.1924 tarihinde dönemin Maarif Vekili Vasıf Çınar, idari birimlere çekmiş olduğu telgraf ile medreselerin asker kaçaklarının barındırıldıkları yer haline geldiğini ifade ederek, telgraftaki emir yazısıyla Medreselerin kapatıldığını ilan eder (s. 54).

“Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nda öngörülen okullar “İmam Hatip Mektepleri” adı altında 1924 yılında 29 merkezde açıldı. Bu okullar İstanbul’daki Medresetü-l İrşad ve İstanbul dışındaki “Taşra Medreseleri”nin yerini aldı. İmam Hatip Mekteplerinin eğitim süresi dört yıl olarak belirlenmiş ve dört yıllık ortaokul seviyesinde tutulmuştu” (Bozan, 2007, s. 12).

9 Temmuz 1340 (1924) tarihinde İmam Hatip Mektepleri talimatnamesi yayımlanmıştır. 56 maddeden oluşan bu talimatname ile mekteplerde okutulacak derslerden, öğretim esaslarına ve idarenin görevlerine kadar her şey belirlenmiştir.

Bu mekteplerde okutulacak dersler ise şöyle sıralanmıştır; “Kur’an-ı Kerim, Din Dersleri, Türk Edebiyatı, Gına, Ruhیات, Hitabet ve İrşat, Tefsir, Ahlak ve Malumat-ı Vataniye, Arabî, Hadis, Türkçe, Tarih, İlm-i Tevhid, Coğrafya, Tabakat, Hesap, Fizik ve Kimya Malumatı, Hendese, Hıfzısıhha, Hayvanat, Yazı, Nebatat, Terbiye-i Bedeniye” (İmam Hatip Mektepleri Talimatnamesi, 1924, s. 3). Bu derslerin tamamı dört seneye sıkıştırılmıştır. İlkokul sonrası için yoğun bir ders programını görülmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı verilerine göre, İmam Hatip Mektepleri sadece altı yıl boyunca faaliyet gösterebilmiştir. 1923-1924 eğitim öğretim yılında 29 okulda toplamda 2258 öğrencinin bu mekteplerde eğitim gördüğü görülmektedir. 1928-1929 eğitim öğretim yılında ise sadece iki tane İmam Hatip Mektebi’nin kaldığı ve toplamda ise sadece 100 öğrencinin kalıp eğitim gördüğü görülmüştür. 1930 yılında ise öğrenci azlığı gerekçe gösterilerek İmam Hatip Mektepleri kapatılmıştır. (bkz. Tablo 1.1.)

Öğrencilerin İmam Hatip Mekteplerine ilgisizliğinin nedenleri hakkında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Ayhan (1999) bu ilgisizliği 1928’de yapılan Harf İnkılabının etkisine, diğer taraftan laiklik anlayışı ve uygulamasına bağlamakta iken (s. 38), Parmaksızoğlu (1966) Türkiye’nin kuruluşunda manevi alanda girilen modernleşme çabalarının etkileri sonucu genç nesillerin bu okullara fazla ilgi göstermemesine yol açması olarak görmektedir (s. 25). Ünsür (2005)’e göre de “Çoğu kırsal kesimden olan, medrese döneminde ilgili vakıflardan burs alan ve yaşları bu kurumlar tarafından karşılanan eskinin medreselisi yeninin İmam ve Hatip Mekteplisi olan öğrenciler, yeni sistemde bu imkanlardan mahrum kalmışlar ve ekonomik nedenler de bu okullara rağbeti menfi yönde etkilemiştir” (s. 142). Bunların yanı sıra Doğan’ın (1998) dile getirdiği medreselerin kapatılmasının ardından bu okulları “eski zihniyetin devamını sağlamak için birer araç ve direnme merkezi haline getirmek isteyenlerin bulunabileceği” (s. 272), bununla beraber “İmam ve Hatip Mekteplerinin medreselere alternatif kurumlar olamaması ve halkın medreselerin kaldırılış şekline tepkisinin bu okullar üzerine yansması da bu okulların kapanmasında önemli etkenler (Ünsür, 2005, s. 142) olarak görülmektedir. “İmam Hatip Mekteplerinin kapatılmasının ardından 1948 yılına kadar din eğitimi ve öğretimi Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesindeki Kuran kursları tarafından verilmiştir” (Bozan, 2007, s. 12). Bunun dışında herhangi bir şekilde resmi kanallarla din eğitimi verilmemekle beraber, hiçbir şekilde din eğitimi verilmesine de izin verilmemiştir.

İmam Hatip Mekteplerinin yıllara göre açılış tarihleri ve öğrenci sayılarına ilişkin veriler tablo 1.1’de yer almaktadır.

Tablo 1.1 : İmam Hatip Mekteplerinin Açılış Yılları, Okul ve Öğrenci Durumları

DERS YILI	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI
1923-1924	29	Öğretim yılı başı: 2258 Öğretim yılı sonu: 1822
1924-1925	26	1442
1925-1926	20	1009
1926-1927	2	278
1927-1928	2	200
1928-1929	2	100
1929-1930	KAPATILDI	

Kaynak: MEB.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında 1923-24 öğretim yılında 29 adet olarak açılan İmam Hatip Mektepleri sayısının bir sonraki yılda 26’ya bir sonraki yılda da 20’ye gerilediği görülmektedir. 1926-27 öğretim yılında ise bu sayının hızla azalarak sayısı 2’ye düşen okulların 1929-30 öğretim yılında ise tamamen kapatıldığı görülmektedir. Öğrenci sayısı olarak bakıldığında da okul ayılarında başlangıç yıllarına göre sonradan görülen azalmanın öğrenci sayıları için de söz konusu olduğu görülmektedir. Buna göre başlangıçta 2258 olan öğrenci sayısının aynı yıl sonunda 1822’ye takip eden iki yıl sonunda 1442 ve 1009’a gerilerken 1926-27 öğretim yılında hızla azalarak 278’e gerilediği, 1929-30 öğretim yılında da okulların kapatılmasıyla tamamen sıfırlandığı görülmektedir.

1.1.3. İmam Hatip Kursları (1949-1951)

“İmam Hatip Mekteplerinin 1930 yılında öğrenci yetersizliği nedeniyle kapanmasının ardından aynı gerekçeyle Darülfünun bünyesindeki İlahiyat Fakülteleri de kapandı” (Bozan vd., 2004, s. 58). “1930-1951 yılları arasında, Türkiye’de mesleki din eğitimi veren herhangi bir resmi eğitim-öğretim kurumu açılmadığını ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu uyarınca, hiçbir dini kurum ve kuruluşa veya dini cemaate din eğitimi veren kurum açma izni de verilmediği” (Buyrukçu, 2005, s. 38) görülmektedir.

Çok partili sisteme geçişle birlikte din eğitimi tekrardan iktidar partisi olan CHP’nin gündemine gelir. Ulus Gazetesi’nin 3 Temmuz 1947 tarihli haberine göre “özel din öğretimi” esasları belirlenmiş ve CHP Divanı tarafından onaylanmıştır. Buna habere göre; “Medeni haklara sahip yurttaşlar 789 sayılı Maarif Teşkilatı Kanununun 4. maddesi gereğince Millî Eğitim Bakanlığından izin almak şartıyla, İslâm dininin akidelerini ve

ibadetinin esaslarını öğrenmek isteyen çocuklara bunları öğretmek maksadıyla din bilgileri dersaneleri açabileceklerdir.” İstanbul Müftüsü Ömer Nasuhi Bilmen bu konu üzerine Diyanet İşler Başkanlığı’na “dini hizmette ihtiyaçlara cevap verilebilmesi ve ehil olmayan kişilerin işbaşına koşulmasını engellemek için büyük illerde Kur’an-ı Kerim kursları ve imam hatip okulları açılması” (Buyrukçu, 2007, s. 39-40) önerisinde bulunmuştur. Ama bu sistem uygulamaya geçirilmemiştir.

Bir yıl sonra 21 Mayıs 1948 tarihli Ulus Gazetesi'nde yayınlanan başka bir habere göre ise CHP Divanına ait bir tebliğde, "Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kurslar açılması ve buraya ortaokul mezunlarından askerliğini yapmış kimseler alınması suretiyle memleket ihtiyacını karşılamak üzere din hizmetlerini göreceklemanların yetiştirilmesi prensibini tebsir eden önerenin çoğunlukla kabul edildiği" yer alır.

Tebliğin yayınlanmasından 8 ay sonra, 15 Ocak 1949'da İstanbul ve Ankara'da 10 aylık olmak üzere iki kurs açıldı. İstanbul'daki kurs Celal Hoca ve Kilisli Rıfat Bilge'nin, Ankara'daki de Yusuf Ziya Yörükân ve Hasan Hüsnü Erdem'in idaresinde açıldı. Daha sonra, diğer şehirlerde 8 adet daha kurs açıldı ki bu iller: Afyonkarahisar, İzmir, Isparta, Kayseri, Kastamonu, Adana, Trabzon, Urfa'dır (Reed, 1955, s. 154).

“Bakanlık Talim Terbiye Kurulu'nun 30 Aralık 1948 tarih ve 247 sayılı kararında 10 aylık İmam hatiplik Kurslarında; Kur'an-ı Kerim, Hadis ve Tefsir, Akait, İbadet, Ahlak, Türkçe, Hutbe, Tarih (Türk ve İslam), Coğrafya, Yurt Bilgisi, Sağlık Bilgisi derslerinin okutulmasına dair hükümler yer almış” (Ayhan, 1999, s. 159-160), “bu kursların ilk açıldığı yıl 50 kursiyere diploma verilmiştir” (Reed, 1955, s. 154).

Sonuç olarak, din eğitim ve öğretimine verilen 18 yıllık bir aradan sonra açılan İmam-Hatip Kursları, 1951'de açılan İmam-Hatip Okullarına yerini bırakmış ve tarihe karışan eğitim-öğretim kurumlarından birisi olmuştur.

Öcal (2013), İmam-Hatip yetiştirme kurslarının kapatılma sebepleri olarak: bu kursların samimi bir şekilde din görevlisi ihtiyacını karşılamak amacını gütmeyip, demokrasiye geçiş döneminde siyasi bir yatırım olarak düşünülmesi, uygun ve gerçekçi bir programının olmaması, hocalarının ücretlerinin yetersiz olması, öğrencilere istikbal vaat etmemesi gibi gerekçeleri sıralamaktadır (s. 74). Benzer düşünceleri Ayhan (1999) o dönem hükümetinin ve bakanlığın “Elimizden gelen fedakarlığı yaparak kurslar açtık, kitaplar bastırdık, fakat ne yapalım ki artık modası geçmiş olan dine rağbet edenler

olmadığı için, istekliler çıkmadığından bu kursları tekrar kapatmak mecburiyetinde kaldık” şeklindeki açıklamalarına dayandırarak nakletmektedir (Ayhan, 1999, s. 164).

1.1.4. İmam Hatip Okulları (1951-1972)

“14 Mayıs 1950 seçimleri sonucu oluşan yeni iktidar tarafından halkın din ve maneviyat alanındaki isteklerini dikkate alan bir anlayışın gereği olarak, din öğretimi alanında bazı olumlu gelişmeler başlatılmıştı” (Ayhan, 1999, s. 165). Bunun bir göstergesi olarak Demokrat Parti seçimlerden bir ay sonra Ezanı Türkçe’den eskiden olduğu gibi Arapça aslına çevirmiştir.

1950 sonrası meclis müzakerelerinin ilk aylarında, milletvekilleri halkın isteklerini dile getirmeye daha açık bir ifadeyle başlamışlar, okullardaki din öğretiminin geliştirilmesini ve din görevlilerinin okullar açılarak yetiştirilmesini istemişlerdi. Ankara Milletvekili Ömer Bilen mecliste bu konuyu şöyle ifade etmişti: “Bu mühim ihtiyaç, vatandaşlar tarafından ocak, bucak, ilçe, il kongrelerinde şiddetle talep edilmektedir. Bu talepler, yalnız demokratlar tarafından değil, memleketimizde mevcut olan diğer partili, partisiz vatandaşlar tarafından da son derece arzu edilmektedir” (Ayhan, 1999, s. 165).

Meclis müzakerelerindeki bu gibi söylemler halkın İmam Hatip konusunda ne kadar duyarlı, hassas ve istekli olduğunun bir göstergesidir.

DP, seçim öncesinde vaatlerinden birisi olan İmam Hatip Okulları’nı, iktidarının ilk yılında açtı. Dönemin DP’li Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri konuya ilişkin açıklamasında: “İmam Hatip Okulları açılması zaruretine kaniyiz. Çünkü, Türk Milleti’ne hitap edecek olgun, kültürlü, hatip ve imamların yetişmesini arzu ediyoruz” (Bozan, 2007, s. 14) demiştir.

13.10.1951 tarih ve 601 sayılı Müdürler Komisyonu Kararıyla birlikte 17 Ekim 1951 tarihinde dönemin Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri tarafından onaylanmasıyla iki devre olarak dört artı üç yıl toplamda ise yedi yıl olmak üzere İmam Hatip Okulları açılır. Adana, Ankara, Isparta, Kayseri, Konya ve Maraş olmak üzere yedi ilde ilk İmam Hatip Okulları açılmıştır (DÖGM, 2017).

Açılan İmam-Hatip Okulları ve bunların açılış amacı ile ilgili olarak dönemin Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri Mecliste sorulan bir soru üzerine 20.12.1952 tarihinde şunları söylemiştir: “5980 sayılı kanuna göre İmam-Hatip Okulları birinci devresi 4, ikinci devresi 3 yıldan ibaret olmak üzere ilköğretim üzerine en az yedi yıl öğrenim veren ve münevver imam-hatip yetiştiren müesseselerimiz olarak şimdilik yedi ilimizde açılmış

bulunmaktadır. Bu müessesenin günden güne kemale ereceğine ve hakikaten müspet, münevver din adamlarını yetiştireceğine inanıyor ve üzerinde hassasiyetle çalışıyoruz” (Ünsür, 2005, s. 156).

İmam Hatip Okulları önce “Özel Okullar Müdürlüğü”ne, daha sonra ise “Ortaöğretim Genel Müdürlüğü”ne bağlı olarak faaliyetlerini sürdürdü. İmam Hatip Okullarının mezunlarının devam etmesi amacıyla 1959 yılında “Yüksek İslam Enstitüleri” açıldı. Bu okullar 1961 yılında, yeni kurulan “Din Eğitimi Müdürlüğü”ne, ardından 1964 yılında kurulan “Din Eğitimi Genel Müdürlüğü”ne bağlandı.

İlk açılan İmam Hatip Okulları, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın köy, bucak, kasaba ve şehir teşkilatına eleman yetiştiriyordu; birinci evreleri dört, ikinci evreleri üç yıldır. Okullardaki meslek dersleri ile kültür dersleri arasındaki oran “yüzde 40 meslek dersi yüzde 60 kültür dersleri” şeklindeydi. Okulların ilk dört yıllık birinci evresinde ders yoğunluğu daha çok mesleki ağırlıklı, ikinci evrenin ders programıysa yüksek öğrenime yönelikti. Bu okullar ilk mezunlarını 1958 yılında, 193 kişiyle verdi.

1959 yılındaysa İmam Hatip Okulları mezunlarının gidebileceği “Yüksek İslam Enstitüleri” faaliyete geçti. Bu enstitüler, Millî Eğitim Bakanlığı Müdürler Komisyonu’nun Talim Terbiye Kurulu’nun kararını da içine alan 17.11.1959 tarih ve 575 sayılı kararı ile açıldı. Söz konusu kurul karar gerekçesinde “Orta ve muadil okullarımızda, öğretmen okullarımız[d]a yeter derecede ehliyetli din dersleri öğretmeni yetiştirmek, bu arada memleketimizin muhtaç olduğu müspet ve hayati bilgilerle mücehhez din bilginleri yetişmesine zemin hazırlamak böylece TBMM’nde izhar buyurula gelen temennileri gerçekleştirmek gayesiyle ve bugünkü yedi yıllık İmam Hatip okulları mezunlarını kabul etmek suretiyle dört yıllık bir Yüksek İslam Enstitüsünün 1959-1960 öğretim yılı başında İstanbul’da açılmasına karar verilmiştir (Bozan, 2007, s. 14-15).

“11 Ekim 1962 tarihinde Düzce, Gaziantep, Mardin, Samsun, Sivas, Urfa; 1 Aralık 1962 tarihinde de Bursa İmam-Hatip Okulları açıldı. Böylece İmam-Hatip okullarının sayısı 26’yı bulmuş oldu” (Dinçer, 1998, s. 98).

Menderes hükümetleri döneminde öğrenci sayıları artarak büyüyen İmam Hatip Okulları 1961 darbesinin ardından iki defa kapatılma tehlikesi yaşadı. 2. Cemal Gürsel Hükümeti döneminde (5 Ocak 1961-20 Kasım 1961) Millî Eğitim Planı’nın hazırlığı ile ilgili komisyonun bazı üyeleri tarafından İmam Hatip Okullarının tasfiyesi teklif edilmiş, ancak komisyonun diğer üyeleri buna karşı çıkmıştır. (Millî Eğitim Planı'nın Hazırlığı ile

ilgili Komisyon Raporu, Ankara, Millî Eğitim Basımevi, 1960, s.13) 1961 yılında toplanan “Din ile İlgili Eğitim ve Öğretim Komitesi Raporu'nda ise mevcut 19 İmam Hatip Okulundan 15 tanesinin kapatılması veya “köy dini memurları okulları” haline getirilmesi teklif edilmiştir. (Din ile ilgili Eğitim ve Öğretim Raporu, Ankara, MEB Basımevi, 1961, s. 10-16) Ancak bu teklif sadece raporun sayfalarında kalmış, uygulanmamıştır (Bozan vd., 2004, s. 61).

Çok partili sistemin gelmesi ve akabinde demokratik hayata yeniden dönülmesi ile birlikte 9. İnönü Hükümeti'nde daha önceki CHP hükümetlerinde yer almayan din eğitimine hükümet programlarında yer vermişlerdir. “Diyamet İşleri Başkanlığı'nın çalışmalarını halkımızın bugünkü ve yarınki ihtiyaçlarını karşılayacak yeterliliğe ve verimli bir gelişmeye kavuşturabilmek, aydın din adamları yetiştirmek ve bunları layık oldukları refah seviyesine ulaştırmak için gerekli tedbirler alınacaktır” (Ünsür, 1995, s. 20) ifadeleri ise buna şahittir.

Din eğitimini Türkiye'nin geleceği için büyük bir tehlike gören 10. İnönü Hükümetinin Millî Eğitim Bakanı Dr. İbrahim Hulusi Öktem, 16 Ekim 1963 tarihli Yeni Sabah Gazetesi'nde: “Ben bu makamda kaldığım müddetçe İmam Hatip Okulu açılmayacaktır. Bu sandalyeden düşeceğimi bilsem dahi İmam Hatip Okullarının açılmasına müsaade etmeyeceğim. Sekiz bölgenin dışındaki İmam Hatip Okulları kapatılacaktır.” ifadelerini kullanır ve bu dönemde İmam Hatip okullarının yenileri açılmayacaktır ama diğer İmam Hatip okullarına da dokunulmayacaktır. Bu arada 1963-64 öğrenim yılında İmam Hatip Okullarına ilk defa parasız yatılı öğrenci alınmasına başlanmıştır” (Bozan vd., 2004, s. 62).

27 Ekim 1965'te kurulan 1. Demirel Hükümeti'nin programında ise “İmam Hatip Okulları, mesleki orta ve teknik okul mezunlarına yükseköğretim imkânlarını açık tutarak kabiliyetlerini geliştirmelerini sağlayacağız” (Ünsür, 1995, s. 22) ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadeler, İmam Hatip Okullarını bitirenlerin üniversitelere girebilme yolunun açıldığı olarak anlaşılabilmekteydi ancak bu dönemde de İmam Hatip Okullarını bitiren öğrencilerin üniversiteye direkt olarak girebilmeleri mümkün olmamıştır. 2. Demirel hükümeti döneminde iki, 3. Demirel hükümeti döneminde ise bir adet İmam Hatip Okulu daha açılmıştır.

Bundan sonra İmam-Hatip Okulları, halkın yardımı ile açılmaya devam etmiştir. 21 Ocak 1966 tarihinde Denizli, Eskişehir, Kastamonu, Malatya; 17 Ağustos 1966 tarihinde Afyon, Kırıkkale, Kütahya, Merzifon, Niğde, Ordu,

Osmaniye; 16 Eylül 1966'da Manisa, Uşak; 8 Ekim 1966'da Gümüşhane; 16 Ağustos 1967 tarihinde Aydın, Bitlis, Edirne, Giresun, Hatay, İzmit, Kırşehir, Mersin, Tekirdağ; 4 Eylül 1967'de Erzincan; 11 Eylül 1967'de Rize; 19 Eylül 1967'de Biga, Bolvadin, Demirci, Develi, Gerede, Karaman; 6 Ekim 1967 tarihinde Doğanhisar; 20 Ağustos 1968'de Adıyaman, Amasya, Bilecik, Boyabat, Çankırı, Kars, Muş, Nevşehir, Siirt, Zonguldak; 14 Temmuz 1969 tarihinde Muğla İmam-Hatip Okulları açılmıştır (Dinçer, 1998, s. 98-99).

“1951 – 1952 döneminde 876 öğrencinin kayıt olduğu İmam Hatip Okullarında 1969 – 1970 öğretim yılı döneminde orta kısımda 36 bin 655, lise kısmındaysa 5 bin 235 öğrenci öğretim görür hale gelmişti. Okul sayısıysa 72'ye yükselmişti” (Bozan, 2007, s. 16).

12 Mart 1971 askeri müdahalesinden sonra ise İmam Hatip Okulları orta kısımları kapatıldı. 1951–1971 arası İmam Hatip Okulları orta okul kısmı dört, lise kısmı ise üç yıl toplamda yedi yıl eğitim vermekteydi. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 22 Mayıs 1972 Pazartesi günü Resmî Gazetede yayımlanan “İmam-Hatip Okulu İdare Yönetmeliği” 4. maddede: “İmam Hatip Okulu, ortaokul üzerine dört yıllık eğitim veren bir meslek okuludur. Okul öğrencilerini hem mesleğe hem de kendi alanlarında yükseköğrenime hazırlar.” denilmekteydi. Bu yönetmelikle birlikte İmam Hatip Okulları mezunlarının artık kendi alanları dışında yükseköğrenime gidemeyecekleri anlamına gelmekteydi.

Bu yönetmelikten 1 yıl sonra 24 Haziran 1973 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanan 1739 sayılı “Millî Eğitim Temel Kanunu” 32. Maddesinde yer alan “İmam-Hatip Liseleri, imamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere, Millî Eğitim Bakanlığınca açılan ortaöğretim sistemi içinde hem mesleğe hem yüksek öğrenime hazırlayıcı programlar uygulayan öğretim kurumlarıdır” şeklindeki yasal düzenleme ile İmam-Hatip Okullarının adı “İmam Hatip Lisesi” (İHL) olarak değiştirilmiştir. Önceki yıllarda İHL mezunlarının üniversiteye girebilmeleri için ayrıca lise diploması alması gerekiyordu. 1975 yılında 1. MC Hükümeti Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem'in girişimleriyle İHL okuyan öğrencilere “Lise ve İHL” diploma verilmesinin önünü açar ve yasal düzenleme yapılı. Yasal düzenlemeden sonra MEB tarafında yapılan açıklamada “İmam-Hatip Okulu iken kayıt yaptıranlar eski haklarına, okulların İmam-Hatip Lisesine dönüştürülmesinden sonra kayıt yaptıranların yeni haklara sahip oldukları ifade edilmiştir. Bu sebeple İmam-

Hatip Lisesi mezunları ancak 1976-1977 öğretim yılından itibaren üniversiteye girebilmişlerdir” (Öcal, 2013, s. 85).

İmam Hatip Okullarının yıllara göre açılış tarihleri ve okul sayılarına ilişkin veriler tablo 1.2’de yer almaktadır.

Tablo 1.2 : İmam-Hatip Okullarının Yıllara Göre Açılış Durumu (1951-1971)

ÖĞRETİM YILI	AÇILAN OKUL SAYISI	TOPLAM OKUL SAYISI
1951-1952	7	7
1952-1953	8	15
1954-1955	1	16
1956-1957	1	17
1958-1959	2	19
1962-1963	7	26
1965-1966	4	30
1966-1967	10	40
1967-1968	18	58
1968-1969	11	69
1969-1970	2	71
1970-1971	1	72

Kaynak: MEB, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında 1951-1952 öğretim yılında ilk olarak 7 adet olarak açılan İmam Hatip Okulu sayısının bir sonraki yıl 8 artarak 15’e, bir sonraki yıl ise 1 artarak 16’ya yükseldiği görülmektedir. Ancak 1966-1967 ile 1968-1969 öğretim yılları arasında 39 yeni İmam Hatip Okulunun açıldığı görülmektedir. Bu rakam 1951-1952 öğretim yılından 1970-1971 yılına kadar geçen 20 yıllık süreçte açılan toplam 72 İmam Hatip Okulunun yarısından fazlasına tekabül ettiği görülmektedir.

İmam Hatip Okullarının yıllara göre öğretmen, öğrenci ve mezun sayılarına ilişkin veriler tablo 1.3 ve tablo 1.4’de yer almaktadır.

Tablo 1.3 : İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler (1951-1971) “Orta Okul”

YILLAR	YENİ KAYIT	ÖĞRENCİ	ÖĞRETMEN	MEZUN
1951-52	876	876	27	-
1952-53	-	1191	48	-
1953-54	-	1642	90	-
1954-55	-	2048	107	194
1955-56	924	2181	108	242
1956-57	-	2520	171	452
1957-58	-	2584	163	368
1958-59	-	2628	194	418
1959-60	-	2922	191	409

1960-61	246	3374	227	380
1961-62	-	4200	351	444
1962-63	-	5874	398	505
1963-64	-	8576	432	689
1964-65	-	9676	425	800
1965-66	-	11832	-	1223
1966-67	-	17242	-	1760
1967-68	12090	24678	307	2239
1968-69	13079	31822	680	2638
1969-70	13308	36655	713	4371
1970-71	13555	41767	811	5630
Toplam	54078	-	-	22782

Kaynak: MEB.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında 1951-1952 yılında 876 öğrenci, 27 öğretmen ile İmam Hatip Okulları orta kısmının öğretim hayatına başladığı ve ilk mezunlarını 1954-1955 öğretim yılında 194 öğrenci ile verdiği görülmektedir. Okula başlayan 876 öğrenciden sadece 194'ü zamanında mezun olmuştur. İstatistiklerde bazı yılların eksik olduğu görülmektedir, bu yıllar hakkında sağlıklı bir bilgiye ulaşılamamıştır. Her öğretim yılında düzenli olarak artan öğrenci sayısının 1970-1971 öğretim yılında 41767'ye, öğretmen sayısının 811'e yükseldiği ve 20 yıllık zaman dilimi içerisinde İmam Hatip Okullarının "Orta Kısmı"ndan mezun olan öğrenci sayısının ise 22782 olduğu görülmektedir. İmam Hatiplere ilginin sürekli arttığı gözlemlenmektedir.

Tablo 1.4 : İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler (1951-1971) "Lise"

YILLAR	YENİ KAYIT	ÖĞRENCİ	ÖĞRETMEN	MEZUN
1951-52	-	-	-	-
1952-53	-	-	-	-
1953-54	-	-	-	-
1954-55	-	-	-	-
1955-56	-	254	-	-
1956-57	-	500	12	-
1957-58	-	892	39	193
1958-59	-	997	65	220
1959-60	-	1144	95	336
1960-61	-	1171	91	321
1961-62	-	1175	-	334
1962-63	-	1166	-	380
1963-64	511	1248	313	328
1964-65	453	1285	351	347
1965-66	783	1646	594	364
1966-67	1082	2297	744	440
1967-68	1545	3369	701	702
1968-69	1921	9486	388	1049
1969-70	2102	5235	460	1508
1970-71	2957	6708	630	1600
Toplam	20354	-	-	8122

Kaynak: MEB.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında İmam Hatip Okullarının lise kısmına ilk defa 1955-1956 öğretim yılında öğrenci aldığı görülmektedir ve bu öğrencilerin 193'ü 1957-1958 öğretim yılında mezun olmuşlardır. 20 yıllık öğretim döneminde İmam Hatip Okullarının lise kısmına da öğrencilerin teveccüh ettiği ve toplamda 20354 öğrencinin kayıt yaptırdığı görülmektedir. Ayrıca bu 20 yıllık öğretim döneminde toplamda 8122 öğrencin mezun olduğu görülmektedir. 1970-1971 öğretim yılına gelindiğinde İmam Hatip Okullarında görev yapan öğretmen sayısının ise 630'a kadar çıktığı görülmektedir.

1.1.5. İmam-Hatip Liseleri (1973-1985)

26 Ocak 1974 tarihinde kurulan CHP-MSP (Cumhuriyet Halk Partisi – Millî Selamet Partisi) koalisyon hükümetinin programında -ki TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi) tutanaklarında yer alan bilgiye göre- “Koalisyon Protokolü”nün eğitim kısmında yer alan 91. madde “Bütün meslek ve sanat dallarında eğitim ilköğretime dayalı olacak, ortaokullarda meslek ve sanat eğitimi veren çeşitli bölümler bulunacaktır... Ortaokulda mesleki öğretim görenler, gerekli şartları yerine getirmek kaydı ile liselerin yüksek öğrenime hazırlayan bölümüne geçebileceklerdir. Böylelikle öğrenimde kimsenin önünün tıkanmama ilkesi gerçekleştirilmiş olacaktır.” ve 92. madde “Bu sistem işler duruma getirilinceye kadar, meslek okullarının orta kısımları öncelikle açılacak ortaöğretimdeki meslek okullarının ikinci döneminden mezun olanların üniversite ve yüksekokulların giriş imtihanlarına girebilmeleri sağlanacaktır... Halk yardımıyla yapılip da bugüne kadar öğrenime açılmamış bulunan okul binaları, yapılış maksatlarına uygun olarak bir an önce hizmete açılacaktır” (Neziroğlu ve Yılmaz, 2015, s. 589-590) maddeleri hükümet programında yer almıştır. 19 Ağustos 1974 tarihinde yayımlanan MEB Tebliğler Dergisinin 1802. Sayısında yer alan kararlarla birlikte 1971 yılında normal ortaokula dönüştürülen İmam Hatip Ortaokullarının tekrardan İmam Hatip Ortaokuluna dönüştürebilmesi için ders müfredatlarına Kur'an-ı Kerim, Din Bilgisi ve Arapça dersleri eklenmiştir. Böylelikle İmam Hatip Ortaokulları yeniden açılmıştır.

31.03.1975-21.06.1977 tarihleri arasında iktidarda olan ve Süleyman Demirel'in başkanlığında kurulan koalisyon hükümeti (AP-MHP-MSP-CGP ortaklığı) programında meclis tutanaklarına göre İmam Hatip Liseleriyle alakalı şu ifadelere yer verilmiştir:

“İmam Hatip Lisesi ve diğer meslek lisesi mezunlarını, üniversite ve yüksekokullara giriş imtihanlarında, diğer lise mezunları ile aynı şartta tabi tutacağız.

İmam Hatip Lisesi mezunlarını, ilkokullarda din ve ahlâk dersleri hocası olarak görev yapmalarını sağlayacağız. İmam Hatip Liselerinin ilkokullara dayalı olmasını ve sayılarının ve kontenjanlarının artırılmasını temin edeceğiz” (Neziroğlu ve Yılmaz, 2015, s. 1345).

İmam Hatip Okullarının yıllara göre okul ve öğrenci sayılarına ilişkin veriler tablo 1.5’de yer almaktadır.

Tablo 1.5 : İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler (1971-1980)

ÖĞRETİM YILI	OKUL SAYISI		ÖĞRENCİ SAYISI		TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI
	ORTA	LİSE	ORTA	LİSE	
1970-1971	72	39	41767	6708	48475
1971-1972	72	42	36928	9094	46022
1972-1973	70	71	16443	19935	36378
1973-1974	58	71	10522	23960	34482
1974-1975	101	73	24091	24809	48900
1975-1976	171	72	51829	25809	77638
1976-1977	248	73	84863	25800	110663
1977-1978	334	103	108340	26177	134517
1978-1979	335	171	114273	34417	148690
1979-1980	339	249	130072	47941	178013

Kaynak: DÖGM.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında İmam Hatip Okullarının 1970-1971 öğrenim yılındaki ortaokul sayısı 72, lise sayısı 39 iken, öğrenci sayısı ortaokulda 41767, lisede ise 6708 ve toplam öğrenci sayısı 48475 olarak verilmiştir. 1971 yılında orta kısımların kapatılması okul sayısına da yansımış 1974 yılında tekrardan ortaokullar açılmaya başlayacağı sürece kadar 72 olan ortaokul sayısı 58’e kadar düşmüştür. 1974 yılında tekrar ortaokulların açılması ile 1974-1975 öğrenim yılında ortaokul sayısı 58 adetten 101’e çıkmış 1979-1980 öğrenim yılında bu sayı zirveye ulaşmış ve 339’ü görmüştür. Ayrıca yine aynı öğrenim yılında ortaokulda bulunan öğrenci sayısı da 130072’ye kadar ulaşmıştır. Lise sayısı ise 1972-1973 öğrenim yılından 1976-1977 öğrenim yılına kadar pek bir değişikliğe uğramazken 1977-1978 öğrenim yılında 73 olan sayı 103’e, 1978-1979’da 171 ve 1979-1980 öğrenim yılında ise 249’a çıkmıştır. Lisedeki öğrenci sayısı 1970-1971 öğrenim yılında 6708 iken 1979-1980 yılında bu rakam 47941’e yükselmiş ortaokul ve lisede toplam 178013 öğrenciye kadar öğrenci mevcudu çıkmıştır.

1980 yılına kadar İmam Hatip Liselerinin sayısı hızla artarken 12 Eylül 1980 darbesi ile ülke ile birlikte İmam Hatip Liselerinin de durumunun değiştiğini görüyoruz. Tablo 1.6’da İHL’lere ilişkin verilerde bu konuya ayrıntılı girilecektir.

İmam Hatip Liselerinin 1981-1991 yılları arasına göre okul ve öğrenci sayılarına ilişkin veriler tablo 1.6’de yer almaktadır.

Tablo 1.6 : İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler

ÖĞRETİM YILI	OKUL SAYISI		ÖĞRENCİ SAYISI		TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI
	ORTA	LİSE	ORTA	LİSE	
1981-1982	374	336	147071	69793	216864
1982-1983	374	341	147140	72791	219931
1983-1984	374	351	134688	72318	207006
1984-1985	375	375	145816	83157	228973
1985-1986	376	341	150465	87560	238025
1986-1987	375	341	160001	89666	249667
1987-1988	375	341	169769	87972	257741
1988-1989	382	350	180007	87079	267086
1989-1990	382	365	189786	92527	282313
1990-1991	382	379	209377	100176	309553

Kaynak: DÖGM.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında 1980 darbesinden sonra özellikle ortaokul sayısında önceki yıllara nazaran bir duraksama olduğu, yeni okulların açılmadığı görülmektedir. Ayrıca, “1979 ve 1980 yıllarında açılmış olup, henüz orta 1. veya 2. Sınıf düzeyinde olan 38 İmam-Hatip Lisesinin orta kısmından lise kısmına geçiş izni verilmemiş, “İmam-Hatip Ortaokulu” olarak bırakılmıştır. Bu uygulama neticesinde okul sayısı 374’te kalmıştır” (Öcal, 2013, s. 195). 1981’den 1988’e kadar ortaokul sayısı 374-375 arasındayken ilk defa 1988’de bu sayı 382’ye çıkmıştır ve 3 öğrenim yılı süresince bu rakamda devam etmiştir. Tüm bu olumsuz koşullara rağmen öğrenci sayısında 1983-1984 öğrenim yılı göz önüne alınmazsa öğrenci sayılarında bir yükselişin olduğu görülmektedir. Bu zaman zarfında ortaokulda okuyan öğrenci sayısı 147071’den 209377’ye çıkmıştır. Lise kısmında bulunan okul sayısı ise 1981-1982 öğrenim döneminde 336, 1982-1983’de 341, 1983-1984’de 351, 1984-1985’de 375’e çıktıktan sonra 1985-1986 öğrenim yılında bu sayı 341’e düşmüş ve birkaç sene bu şekilde devam etmiştir. 1988-1989 öğrenim yılıyla birlikte bu sayı tekrardan yükselmeye başlamış 350

olmuş, 1989-1990’da 365, 1990-1991’de 379’a kadar İHL sayısı çıkmıştır.

1.1.6. Anadolu İmam-Hatip Liseleri (1985-1997)

Turgut Özal’ın kurduğu ilk hükümet döneminde (13.12.1983-21.12.1987) bu alanda görülen en önemli gelişmelerden biri; Anadolu İmam-Hatip Liselerinin (AİHL) öğretime açılmaya başlamasıdır. Anadolu İmam-Hatip Liseleri, Almanya’daki işçilerimizin çocukları Türkiye’ye getirilerek, bu okulda yetiştirildikten sonra geldikleri yere din görevlisi olarak gönderilmek amacıyla açılacaktı (Öcal, 2013, s. 215).

1985 yılında ilk Anadolu İmam Hatip Lisesi açıldı. İlk olarak Beykoz Anadolu İmam Hatip Lisesi adıyla açılan okul daha sonra Kartal Anadolu İHL adını aldı. Yabancı dil eğitiminin ağırlıklı olduğu bu okul mezunlarının yurt dışına din görevlisi olarak gönderilmesi hedefleniyordu. Bu amaçla bu okulda dil eğitimine önem verildi, ancak bu okul daha sonra İslami duyarlılığa sahip siyasetçilerin ve muhafazakâr iş adamlarının çocuklarını gönderdiği bir okul haline geldi (Bozan, 2007, s. 20).

“Almanca eğitim ve öğretime başlayan AİHL’nin 27.07.1989 tarihli bir kararla 1989-1990 öğretim yılında İngilizce şubesi de açılmıştır” (Öcal, 2013, s. 215).

İHL’nin Anadolu İHL’ye dönüşmesi bu okulların niteliksel olarak da geliştirilmesine işaret ediyordu. İlki 1985 yılında açılan Anadolu İHL’nin sayısı daha sonra hızla arttı. Tek bir İHL binasında aynı müdürlüğe bağlı Anadolu İHL açılması yöntemi yaygın olarak uygulandı. 1997 yılında İHL’nin orta kısımları kapatıldığında Anadolu İHL’lerin sayısı, bağımsız müdürlük halinde 7, normal İHL müdürlüklerine bağlı olarak 100 adet idi (Bozan, 2007, s. 20).

Anadolu İmam Hatip Liselerinin 1985-1995 yılları arasına göre okul sayılarına ilişkin veriler tablo 1.7’de yer almaktadır.

Tablo 1.7 : Açılış Yıllarına Göre Anadolu İmam-Hatip Liseleri

AÇILDIĞI ÖĞRETİM YILI	AÇILAN OKUL SAYISI
1985-1986	1
1990-1991	2
1991-1992	13
1992-1993	11
1993-1994	31
1994-1995	50
Toplam	108

Kaynak: MEB.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında AİHL ilk defa 1985-1985 öğrenim yılından açılmıştır. 1989 yılında Almancanın yanında İngilizce eğitim veren AİHL'nin açılmasına izin verilmesi ile birlikte okul sayısının hızla arttığını görmekteyiz. İzin verilen ilk sene 1990-1991 öğrenim yılında 2 yeni okul birden açılmış ve akabinde 1991-1992 öğrenim yılında 13 yeni okul daha açılmış, 1992-1993'de 11, 1993-1994'de 31 ve 1994-1995'de 50 olmak üzere toplamda 108 tane AİHL açıldığını görülmektedir.

1.1.7. İmam-Hatip Liseleri (1997-2011)

28 Şubat 1997 tarihinde MGK (Millî Güvenlik Kurulu) toplanmıştır. Daha sonra ismi post modern darbe girişimi olarak anılacak olan bu kritik toplantı İmam Hatip Liselerini olumsuz yönde etkilemiştir.

28 Şubat 1997 tarihinde toplanan MGK'da 18 maddeden oluşan birtakım kararlar alınır. MGK'nın 28 Şubat 1997 tarih ve 406 Sayılı Kararının 3. madde a fıkrasında "8 yıllık kesintisiz eğitim, tüm yurttan uygulamaya konulmalı"(Cumhuriyet Gazetesi, 1998, s. 19), kararı alınmıştır. Dönemin hükümeti tarafından bu karar uygulanmaya geçmese de Refah-Yol Hükümetinden sonra göreve başlayan AnaSol-D hükümeti zamanında, 16 Ağustos 1997 tarihinde kabul edilen 4306 sayılı kanunun 2. maddesinde yer alan 8 yıllık kesintisiz eğitim yasası ile uygulamaya geçmiştir. Bu yasal düzenleme ile birlikte İmam Hatip Liselerinin orta kısımlarına yeni öğrenci kaydı yapılamamış ve zaman içerisinde İmam Hatip Liselerinin orta kısımları kapanmıştır.

Yasadan üç gün sonra 174 sayılı MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun kararı ile İHL, bir yılı hazırlık üç yılı normal eğitim olmak üzere dört yıllık liseler haline dönüştürüldü. O tarihe kadar İHL grafiklerinde görünen düzenli artışın yerine sert bir düşüş yaşandı. 1996-1997 öğrenim yılında İHL'nin orta ve lise kısmında toplam 511 bin 501 öğrenci öğrenim görürken bu sayı 1997-1998 öğrenim yılında 178 bin 46'ya düştü. Bu yaklaşık olarak yüzde 65'lik bir gerileme demektir. Bu yıldan sonra İHL öğrenci sayısı her yıl düşüş gösterdi. Ancak 2003-2004 öğrenim yılında öğrenci sayısında kısmi bir artış meydana geldi (Bozan vd., 2004, s. 71).

1999-2000 yılı itibariyle (Anadolu İHL için 2000-2001 öğretim yılı) İHL'nin temel direği mahiyetindeki, lise bölümündeki başarılarına kaynaklık eden ortaokul bölümü tarihe karışmıştır. Bu durumun lise bölümü üzerindeki olumsuz etkileri hem kalitatif, hem de kantitatif olarak adı geçen uygulamalar ile birlikte kendini göstermiştir (Ünsür, 2005, s. 231).

İmam Hatip Liseleri ortaokul bölümünün 1996-2001 yılları arasına göre öğrenci sayılarına ilişkin veriler tablo 1.8’de yer almaktadır.

Tablo 1.8 : İHL Ortaokul Bölümü Öğrenci Durumu (1996-2001)

Öğretim Yılı	Öğrenci Sayısı	Azalma Oranı
1996-1997	318775	-
1997-1998	213413	33
1998-1999	114599	46.3
1999-2000	16647	85.5
2000-2001	5532	66.8

Kaynak: MEB.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında 1996-1997 öğrenim yılında 318775 olan İHL ortaokul öğrenci sayısı hızlı bir şekilde düşüşe geçtiğini görmekteyiz. 1997-1998 öğrenim yılında öğrenci sayısı %33 azalarak 213413’e düşmüştür. 1998-1999 öğrenim yılında ise bir önceki yıl okuyan öğrenci sayısının %46,3’ü kadar öğrenci azalmış ve bu sayı 114599’a düşmüştür, 1999-2000 öğrenci sayısı 16647’ye iken, 2000-2001 öğrenim yılında okuyan öğrenci sayısı 5532’ye düşmüş ve ertesi sene öğrenci kalmamıştır.

İmam Hatip Lisesine uygulanan “kat sayı uygulaması” ile adaylar alan-İç tercih yapmaları durumunda Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanları (AOBP) 0.5 ile çarpılarak, alan-dışı tercih yapmaları durumunda ise 0.2 ile çarpılarak ham puanlarına eklenmeye başlanmıştır. İmam Hatip Lisesinden mezun olan öğrencilere alan içi olarak sadece İlahiyat ve Din Kültürü Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümlerinin tanımlanması, diğer bölümlerin alan dışı olarak uygulanmasından dolayı 40 puana kadar çıkan AOBP’nin 16 puana kadar düşürülmesi üniversitelerin diğer bölümlerine girişi zorlaştırmıştır. Bununla beraber üniversiteler arası yatay ve dikey geçişin engellenmesi için getirilen kısıtlamalar, İHL’de okuyan öğrencilerin başka liselere geçiş yapabilmesi konusundaki kısıtlamalar gibi nedenler yüzünden İHL’ler ile diğer liseler arasındaki eşitlik statüsü olumsuz etkilenmiştir. Cebeci (2004) İHL mezunu öğrencilerin ilahiyat fakülteleri dışında herhangi bir fakülteye yerleşememelerinden dolayı İmam Hatip Liselerine olan ilgi ve alakanın azalmasına sebep olduğunu, ayrıca bu dönemde yüksek öğrenim umudu olmayan sadece ilahiyat fakültesi düşünen öğrencilerin İHL’yi tercih etmesinden dolayı öğrenci seviyelerinin düştüğünü, okulların kapanma noktasına geldiğini vurgular. Ayrıca bu dönemde İmam Hatip Liselerinin çoğunluğunun kız öğrencilerden oluşan bir eğitim kurumları haline geldiğini söyler (s. 10). Bununla beraber İmam Hatip Liselerinde okuyan öğrencilerin “götmeleri için yönlendirildikleri İlahiyat Fakültelerine de çok az sayıda

kontenjan verilmiş, üstelik bu fakültelerin ikinci öğretimlerine ve İlahiyat Meslek Yüksekokullarına öğrenci alımı durdurulmuştur” (Aşlamacı, 2014, s. 137).

Böylelikle 4306 sayılı yasadan önce İmam Hatip Liselerinde öğrenim gören öğrenci sayısı 1996-1997 öğretim yılında 511502 iken 2001-2002 öğretim yılında bu sayı 71583’e doğru hızla düşmüştür. Bu oran ise yaklaşık %86 azalma demektir. Bu hadise İmam Hatip Liseleri tarihinde yaşanan en büyük olumsuzluklardan biri olmuştur.

İmam Hatip Liselerinde 1997-2012 yılları arasına göre okul sayılarına ilişkin veriler tablo 1.9’da yer almaktadır.

Tablo 1.9 : 1997-2012 Yılları Arasında İHL’de Görülen Sayısal Gelişmeler

ÖĞRETİM YILI	İHL / AİHL
1997/1998	605
1998/1999	604
1999/2000	604
2000/2001	600
2001/2002	558
2002/2003	536
2003/2004	452
2004/2005	452
2005/2006	453
2006/2007	455
2007/2008	456
2008/2009	458
2009/2010	465
2010/2011	493
2011/2012	538

Kaynak: MEB.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında 1997-1998 öğrenim yılında 605 olan İHL sayısı, 28 Şubat sonrası yaşanan olaylardan sonra bir düşüş yaşamaya başlamıştır. 2004-2005 yılına kadar bu sayı 152 azalarak 452’ye kadar düşmüştür. Ancak 2005-2006 yılı itibariyle bütün sıkıntılara rağmen İHL’ye gösterilen ilgi ve alaka ile okulların yeniden açılmaya başlandığı ve bu sayının 2011-2012 öğrenim yılında 538’e kadar çıktığı görülmektedir. Ancak tabloda da görüldüğü üzere İHL sayısı 1997-1998 yılında bulunan sayıdan hala rakamsal olarak 66 adet eksiktir.

1.1.8. İmam-Hatip Liselerinin Bugünkü Durumu

2012 yılı itibarıyla din eğitimi alanında yaşanan en önemli gelişmeler 4+4+4 Eğitim Yasası bağlamında gerçekleşmiştir. 18.08.1997 Pazartesi günü Resmî Gazete’de yayımlanarak 4306 sayılı Kanun olarak yürürlüğe giren 8 Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim uygulamasına, 20 Şubat 2012 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan ve 30.03.2012 tarihinde yasalaşan 6287 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 11.04.2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle son verilmiştir. Söz konusu yeni Yasa ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’nda birtakım değişiklikler yapılmıştır.

12 Yıllık Zorunlu Eğitim Yasası ile getirilen değişiklikle ilköğretim ve ortaöğretim şeklinde yapılan eğitim sistemi terk edilerek, 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul ve 4 yıl lise olmak üzere 3 kademeli bir yapıya geçilmiştir (Bahçekapılı, 2012, s. 189-190).

12 Yıllık Zorunlu Eğitim Yasası ile birlikte İmam-Hatip Ortaokullarının tekrar açılmasına olanak sağlanmıştır. Ayrıca daha öncesinde 01 Aralık 2011 Perşembe günü YÖK Başkanlığınca yapılan açıklama ile lise ve meslek lisesi ayrımı yapılmaksızın eşit katsayının kullanılması yani katsayı probleminin ortadan kaldırılması ile birlikte İmam Hatip Lisesi mezunlarının üniversitelere giriş konusunda daha geniş imkanlara kavuşması bu okullara öğrenci yönelimlerini olumlu yönde etkilemiştir. Nitekim 2012 yılında İmam Hatip Ortaokullarının 5. Sınıfına 128.577, liselerinin 9. Sınıfına ise 165.000 öğrenci kayıt yaptırmıştır.

İmam-Hatip Liseleri daha sonra tamamen Anadolu İmam-Hatip Liselerine çevrilmiştir ama sadece bununla kalmamış farklı İmam Hatip Liseleri de açılmıştır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri 2004 yılında MEB ile Diyanet Vakfı arasında imzalanan ve 2006, 2011, 2012, 2016 yıllarında revize edilen bir protokol çerçevesinde faaliyete başlar. Böylelikle, 2006 yılında Kayseri’de Mustafa Germirli Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi (Şehit Ömer Halisdemir AİHL), 2011 yılında İstanbul’da Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi, 2012 yılında Konya’da Mevlâna Anadolu İmam Hatip Lisesi, 2015 yılında İstanbul Pendik’te Pendik Uluslararası Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi açılır. 2016-2017 öğretim yılında Bursa Osmangazi Murat Hüdavendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi, İstanbul Bayrampaşa Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi, Sivas M. Murat Ertekin Anadolu İmam Hatip Lisesi,

Eskişehir Tepebaşı Uluslararası Cevat Ülger Anadolu İmam Hatip Lisesi ile birlikte uluslararası proje okul sayısı 8'e ulaşır. Bununla beraber 2017-2018 öğretim yılında açılan İzmir Seferihisar Uluslararası İMKB, Tekirdağ Süleymanpaşa Şehit Münür Alkan, İstanbul Bahçelievler Şehit Mehmet Karaaslan, Ankara Yenimahalle Prof. Dr. Muhammed Hamidullah ve Ankara Gölbaşı Millî İrade Kız Anadolu İmam Hatip Liseleri ise uluslararası program uygulayan okullar arasında yer almaktadır.

Fen ve Sosyal Bilimler Projesi uygulayan Anadolu İmam Hatip Liseleri, hazırlık sınıfı bulunan Anadolu İmam Hatip Liseleri, Hafız öğrencilerin eğitim gördüğü Anadolu İmam Hatip Liseleri, örgün eğitimle birlikte hafızlık modeli projesi uygulayan İmam Hatip Ortaokulları olmak üzere yüzün üzerinde İmam Hatip Liseleri de faaliyete başlamıştır ve hizmet vermektedir.

İmam Hatip Liselerinde 2012-2017 yılları arasına göre okul ve öğrenci sayılarına ilişkin veriler tablo 1.10'da yer almaktadır.

Tablo 1.10 : İmam Hatip Okullarında Sayısal Gelişmeler (2012-2017)

ÖĞRETİM YILI	OKUL SAYISI		ÖĞRENCİ SAYISI		TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI
	ORTA	LİSE	ORTA	LİSE	
2012-2013	1099	708	94.467	380.771	475.238
2013-2014	1361	854	240.015	474.096	714.111
2014-2015	1597	1017	385.830	668.381	1.054.211
2015-2016	1961	1149	524.295	677.205	1.201.500
2016-2017	2671	1452	651.954	645.318	1.297.272

(Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim Dergisi, 2017)

Tabloda yer alan verilere bakıldığında 2012-2013 öğrenim yılında ilk defa açılan İHO sayısının 1099 olduğunu görüyoruz, bir önceki sene 538 olan İHL sayısının ise bu dönemde 708'e çıkmıştır. Öğrenci sayısının ise ortaokulda 94.467, lisede ise 380.771 ve toplamda 475.238 öğrenci olduğu tablodan görülmektedir. Ak Parti hükümetinin 4+4+4 yıllık kesintisiz eğitim getirmesi, üniversiteye girişteki katsayı problemini kaldırması İHL'nin önünü açmış ve İHL tarihindeki en hızlı büyümesini yaşamıştır. 2016-2017 öğrenim yılına gelindiğinde 5 senelik dönem içerisinde İHO ve İHL okul ve öğrenci sayısının 2 katından fazla arttığını görülmektedir. 2016-2017 öğrenim yılında İHO sayısı 2671, İHL sayısı 1452 olurken, İHO'da okuyan öğrenci sayısı 651.954, İHL'de okuyan öğrenci sayısı ise 645.314'e yükselmiş ve toplam öğrenci sayısı 1.297.272 olmuştur.

1.2. İMAM HATİP MEKTEPLERİ, OKULLARI VE LİSELERİNİN ÖĞRETİM PROGRAMLARI

1.2.1. İmam Hatip Mekteplerinde Uygulanan Öğretim Programları (1924-1930)

İmam ve Hatip Mektepleri açılır açılmaz ders programları da hemen hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Yapılan tespite göre, bu mekteplerin ders programını; medreseler kapatılmadan Fıkıh Tarihi Müderrisi olarak medresede görev ifa eden, Beyazid Cami-i Şerifi Dersiâmlığında bulunan ve Medresetü'l-İrşad'da hocalık yapan Kâmil Miras hazırlamıştır (Öcal, 2013, s. 56).

İmam Hatip Mekteplerinde okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.11'de yer almaktadır.

Tablo 1.11 : İmam ve Hatip Mektepleri Ders Dağıtım Çizelgesi

Derslerin Adları	1. Sınıf (Saat)	2. Sınıf (Saat)	3. Sınıf (Saat)	4. Sınıf (Saat)
Ahlâk ve Malûmât-ı Vataniye	-	2	2	2
Arabî (Arapça)	3	3	3	4
Arziyât (İlm-i Arz)	-	-	1	-
Coğrafya (Tabiî ve Beşeri Coğrafya)	2	1	1	1
Din Dersleri	2	2	3	2
Edebiyat (Türk Edebiyatı)	-	-	2	2
Fıkıh	-	-	2	-
Fizik	-	-	1	1
Fransızca	+	+	+	+
Hadîs-i Şerif	-	1	1	1
Hayvanât ve Fizyoloji	1	2	-	-
Hendese, Resm-i Hattî	-	1	1	2
Hesap, Cebir	2	2	1	-
Hıfzı's-Sıhha	-	-	-	2
Hitâbet ve İnşâd	-	2	3	2
İçtimâiyât (Sosyoloji)	-	-	-	+
İlm-i Tevhid	-	-	1	1
Kimya	-	-	1	1
Kur'an-ı Kerîm Ma'a Tecvid	3	3	2	1
Malûmât-ı Kanuniye	-	-	+	+
Mûskî (Ginâ)	2	1	1	1
Nebâtât	2	-	-	-
Rûhiyât (Psikoloji)	-	-	1	1

Tabakât	-	-	1	-
Tarih	2	2	2	2
Tefsîr	-	-	-	2
Terbiye-i Bedeniye (Beden Eğitimi)	2	2	1	1
Türkçe	5	4	2	1
Usûl-i Tedris	?	?	?	?
Yazı –Hüsn-i Hatt-	2	2	-	-
TOPLAM	28	30	33	30

Çizelgeye bakıldığı zaman da anlaşılacağı üzere İmam Hatip Mekteplerinde okutulan meslek derslerinin oranının kültür derslerine oranı %30 ile %40 arasındadır. Kültür derslerinin oranının, meslek derslerine göre daha yoğun olduğu görülmektedir.

1.2.2. İmam Hatip Kurslarında Uygulanan Öğretim Programları (1949-1951)

İmam Hatip Mektepleri kapatıldıktan tam 18 yıl sonra İmam Hatip Kurslarının açıldığı görülmektedir. Maarif Vekilliği, Millî Talim ve Terbiye Hey'et'i tarafından 30 Aralık 1948 tarih ve 247 sayılı karar ile açılan ve 10 ay süreli olan İmam-Hatip Kurslarında okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.12'de yer almaktadır.

Tablo 1.12 : İmam-Hatip Kursları Ders Dağıtım Çizelgesi

Dersler (Haftalık Ders)	1. Ay	2. Ay	3. Ay	4. Ay	5. Ay	6. Ay	7. Ay	8. Ay	9. Ay	10. Ay
Ahlak	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Akaid	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3
Coğrafya (Türk ve İslam)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hadis ve Tefsir	-	-	1	1	1	1	1	2	2	2
Hutbe	-	-	-	1	1	1	2	3	4	4
İbadet	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5
Kur'an-ı Kerim	5	5	4	4	5	5	6	6	5	5
Sağlık Bilgisi	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Tarih (Türk ve İslam)	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Türkçe	4	4	4	4	3	3	3	2	2	2
Yurt Bilgisi	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
TOPLAM	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24

Kaynak: Maarif Vekilliği, Millî Talim ve Terbiye Hey'eti'nin 30 Aralık 1948 tarih ve 247 sayılı kararı.

Tabloda yer alan verilere bakıldığında İmam Hatip Kurslarında okutulan dersler arasında Türkçe, tarih ve coğrafya dersleri bulunduğu halde, matematik, fizik, kimya gibi sayısal derslerin olmadığını görüyoruz. Ayrıca okutulan derslerin %80 civarının din dersleri, %20 oranında kültür dersleri olduğu görülmektedir.

1.2.3. İmam-Hatip Okullarında Uygulanan Öğretim Programları (1951-1971)

İmam Hatip Kursları gereken ilgiyi görmeyince kapatılmıştır. Daha sonra 20.12.1952 tarihinde İmam Hatip Okulları resmen açılır.

“İlk açılan İmam Hatip Okulları, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın köy, bucak, kasaba ve şehir teşkilatına kaliteli eleman yetiştiriyordu; birinci evreleri dört, ikinci evreleri üç yıldır” (Bozan vd., 2004, s. 60).

İmam Hatip Okullarında 1. devrede okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.13’de yer almaktadır.

Tablo 1.13 : İmam Hatip Okullarının 1. Devre Ders Dağıtım Çizelgesi

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Akaid	3-2	3-1	3	1+1
Arapça	5	5	6	6-1
Beden Eğitimi	1	1	1	1
Coğrafya	1	1	1	1
Din Dersleri	3	2	2	-
El yazısı	1	1	-	-
Fıkıh Usulü	-	-	-	2-1
Fizik	-	2	1	1
Hadis ve Hadis Usulü	-	-	-	1
Kelam	-	-	-	3+1
Kimya	-	-	2	-
Kur'an-ı Kerim (Arap harfleriyle) ve Tecvid	2	1	1	1
Kur'an-ı Kerim (Türk harfleriyle) ve Tecvid	1	1	1	-
Matematik	2+1	2+1	2	2
Müzik	1	1	1	1
Psikoloji	-	-	-	1
Resim-İş	1	1	1	-
Sağlık Bilgisi	-	-	-	1

Siyer ve Ahlak	1	1	1	1
Tabiat Bilgisi	2	2	1	-
Tarih	1	1	1	1
Tefsir	-	-	-	1+1
Türk-İslam Sanatı	-	-	-	1
Türkçe	4+1	4	4	3
Türkçe Hitabet	-	-	-	1
Yabancı Dil	2	2	2-1	1
Yurttaşlık ve Kanun Bilgisi	1	1	1	1

Tabloda yer alan verilerde İmam Hatip Okullarının birinci devre (ortaokul) ders dağıtım çizelgesine baktığımız zaman ilk açılan İmam Hatip Mekteplerinin ders programına benzer olduğu görülmektedir.

Birinci devre (ortaokul) ders dağıtım çizelgesine bakıldığı zaman, İmam Hatip okullarında toplamda 27 adet ders okutulmaktadır. Bunların on tanesi meslek dersleri, on yedisi ise kültür dersleridir. Haftalık okutulan toplam 32 saat ders programının, birinci sınıfta on beş saati meslek dersleri, on yedi saati ise kültür dersleridir. İkinci sınıfta kültür dersleri on dokuz saat, meslek dersleri ise on üç saattir. Üçüncü sınıfta ise kültür dersleri on sekiz, meslek dersleri on dört saattir. Dördüncü sınıfta ise meslek derslerinin on beş saat, kültür dersleri ise on yedi saat okutulduğu görülmektedir. Dört yılın toplamında ise haftalık toplam görülen 128 saatin 57 saati meslek dersleri, 71 saati ise kültür derslerine ayrılmıştır. Yüzdeler dilime baktığımız zaman ders programında yer alan derslerin %44,53'ü meslek dersleri, %55,47'si ise kültür dersleri ağırlıklı olduğu görülmektedir.

İmam Hatip Okullarında 2. devrede okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.14'de yer almaktadır.

Dersler	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf
Arapça	7	4	4
Beden Eğitimi	1	1	1
Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	1	-
Coğrafya	1	1	1
Dinler Tarihi ve İslamiyet	-	2	-
Fıkıh ve Feraiz	-	-	3
Fizik	2	2	-

Hadis ve Hadis Usulü	-	-	3
İslam Felsefesi ve Kelâm	-	-	3
Kimya	1	1	-
Kozmografya	-	-	1
Kur'an-ı Kerim ve Tefsir	3	3	3
Mantık	-	1	1
Matematik	3	2	-
Millî Savunma	1	1	1
Müzik	1	1	1
Psikoloji	-	2	-
Resim	1	-	-
Sosyoloji ve Ahlak	-	-	3
Tarih	2	2	1
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	4
Türk-İslam Sanatları	-	2	-
Yabancı Dil	2	2	2

Tabloda yer alan verilerde İmam Hatip Okullarının ikinci devre (lise) ders dağıtım çizelgesine baktığımız zaman, birinci devre (ortaokul) ders dağıtım çizelgesinde olduğu gibi meslek derslerinin yaklaşık %40, kültür derslerinin oranının ise %60 olduğu görülmektedir.

“Bu program ciddi bir değişikliğe uğratılmadan 20 yıl boyunca uygulanmıştır” (Öcal, 2013, s. 117).

İmam Hatip Okullarının 1950’li yıllara ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler tablo 1.15’de yer almaktadır.

Tablo 1.15 : İmam-Hatip Okullarının 1950’li Yıllarda Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	1	2	3	4	5	6	7
MESLEK DERSLERİ	13	12	14	18	12	14	16
TÜM DERSLER	19	20	18	14	20	18	16
ORAN	%40,6	%37,5	%43,7	%56,2	%37,5	%43,7	%50

“İHO ikinci devre kısmında da emsali olan lise ve meslek okullarının programlarına göre bir hayli yoğun ve ağır bir program uygulanmıştır” (Öcal, 2013, s. 118). Ders programlarına bakıldığı zaman, 4 yıl ortaokul ve 3 yıl lise olmak üzere toplam 7 yıl içerisinde 37 çeşit dersin okutulduğu görülmektedir. Normal müfredata göre bunun daha fazla olduğunu söylenebilir. Normal ortaokul ve lise toplamda 6 yıl ve 21 çeşit ders

okutulduğunu hesaba katarsak İmam Hatip Okullarının müfredatının ne kadar ağır olduğu görülmektedir.

1961 yılında yayımlanan, müfredat programlarının yeniden gözden geçirilmesi için hazırlanan “Dinle ilgili Eğitim ve Öğretim Komitesi Raporu” Bakanlığa teklif edilmiştir. Bu teklif VII. Millî Eğitim Şûrasında yer alan; “ortaokul programlarının aynen İmam-Hatip Okullarının 1. devresi için de uygulanması” ve “İmam-Hatip Okulları ortaokula dayalı bir meslek okuludur” kararının alınması idi. Program değişikliği meselesini; orta kısım 3, lise kısmı 4 yıllık olarak uygulanmasının başladığı 1971-1972 öğretim yılına kadar gündemde tutulmuştur” (Ünsür, 2005, s. 161).

İmam Hatip Okullarında 1970 yılında 1. ve 2. devrede okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.16’de yer almaktadır.

Tablo 1.16 : 1970 Yılında İmam-Hatip Okulları 1. ve 2. Devre Ders Dağıtım Çizelgesi

DERSLER	1. DEVRE				2. DEVRE		
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Akaid	1	2	3	2	-	-	-
Arapça	5	5	6	5	5	5	5
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1	1	1
Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	-	-	-	-	2	-	-
Coğrafya	1	1	1	1	1	1	1
Din Dersleri	3	2	2	-	-	-	-
Dinler Tarihi	-	-	-	-	-	1	1
El Yazısı	1	1	-	-	-	-	-
Farsça	-	-	-	-	2	2	2
Felsefe ve İslam Felsefesi	-	-	-	-	-	-	3
Fıkıh	-	-	-	1	-	1	1
Fizik	-	2	1	1	2	2	-
Hadis ve Usulü	-	-	-	1	-	-	2
İslam Tarihi	-	-	-	-	1	1	-
Kanun Bilgisi	-	-	-	1	-	-	-
Kelam	-	-	-	2	-	-	1
Kimya	-	-	2	-	1	1	-
Kompozisyon	-	-	-	-	1	-	1
Kozmografya	-	-	-	-	-	-	1

Kur'an-ı Kerim	3	2	2	1	2	1	1
Mantık, Sosyoloji ve Din Sosyolojisi	-	-	-	-	-	-	3
Matematik	3	3	2	2	3	2	-
Millî Savunma	-	-	-	-	1	1	1
Müzik	1	1	1	1	-	-	-
Psikoloji, Din Psikolojisi	-	-	-	1	-	2	1
Resim-İş	1	1	1	-	-	-	-
Sağlık Bilgisi	-	-	-	2	-	-	-
Sanat Tarihi	-	-	-	1	1	2	-
Siyer ve Ahlak	1	1	1	1	-	-	-
Tabiat Bilgisi	2	2	1	-	-	-	-
Tarih	1	1	1	1	2	1	1
Tefsir	-	-	-	2	1	1	1
Türkçe Hitabet	-	-	-	1	-	-	-
Türkçe-Edebiyat	5	4	4	3	4	4	3
Yabancı Dil	2	2	2	1	2	2	2
Yurttaşlık Bilgisi	1	1	1	-	-	-	-
TOPLAM	32	32	32	32	32	32	32

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman 1970 yılında 1. ve 2. devrede okutulan meslek derslerinin oranı ile kültür derslerinin oranı arasında %40'a %60 civarı bir oran olduğu gözükmemektedir. Genel itibariyle yine bu oranın korunduğu görülmektedir.

1.2.4. İmam-Hatip Okullarında Uygulanan Öğretim Programları (1971-1973)

12 Mart 1971 askeri muhtırası sonrasında İHO'nun 1. devresi olan orta kısımdan önce din dersleri çıkarılmış ve İmam Hatip Okulları ile alakası kalmamıştır. Nitekim bu konudaki kararda geciktirilmemiş, Millî Eğitim Bakanı Şinasi Orel'in okullara gönderdiği bir yazıyla İmam-Hatip Okullarının orta kısmının kapatıldığı bildirilmiştir. II. Erim Hükümetinin Millî Eğitim Bakanı İsmail Arar ise, 28 Nisan 1972'de imzalayıp gönderdiği bir yazı ile İmam-Hatip Okullarının orta kısımlarının kapatılma kararının mutlaka uygulamaya konulmasını istemiştir (Öcal, 2013, s. 160-161).

İmam Hatip Okullarının orta kısmı kapatılınca sadece lise kısmı faaliyete devam etmiştir. İşte bu dönemde İmam Hatip Okullarında okutulan ders dağılım çizelgesi veriler

Tablo 1.17’de verilmiştir.

Tablo 1.17 : İmam-Hatip Okulu Ders Dağıtım Çizelgesi (1971-1973)

DERSLER	Sınıflar				Toplam
	I	II	III	IV	
Akaid	-	-	2	-	2
Arapça	4	4	3	3	14
Din Dersi	2	2	2	-	6
Fıkıh	-	-	-	2	2
Hadis	-	2	2	2	6
Hitabet	-	-	-	2	2
Kelâm	-	-	-	2	2
Kur’an-ı Kerim	5	4	4	5	18
Siyer ve Ahlak	2	-	-	-	2
Tefsir	-	2	2	2	6
Meslek Dersleri Haftalık Saat Tutarı	13	14	15	18	60
Beden Eğitimi	1	1	1	-	3
Coğrafya	2	2	2	-	6
Endüstri Bilgisi	-	-	-	2	2
Felsefe (Man., Fel., Sos.)	-	-	-	6	6
Fizik	3	2	2	-	7
Kimya	3	2	1	-	6
Matematik	4	2	2	2	10
Millî Güvenlik	1	1	1	-	3
Müzik	1	1	1	-	3
Psikoloji	-	-	2	-	2
Sağlık ve Beslenme Eğitimi	-	-	1	-	1
Sanat Tarihi	-	-	-	2	2
Tabiat Bilgisi (Biyoloji)	-	3	2	-	5
Tarım	-	-	-	2	2
Tarih	2	2	2	-	6
Türk Dili ve Edebiyatı	5	5	3	3	16
Yabancı Dil	3	3	3	3	12
Kültür Dersleri Haftalık Saat Tutarı	25	24	23	20	92
GENEL TOPLAM	38	38	38	38	152

Kaynak: MEB. DÖGM.

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman 1971 yılından önce okutulan dersler ile

yeni program arasında ufak tefek farklılıklar olduğu görülmektedir. Astronomi, Dinler Tarihi ve Farsça derslerinin müfredattan çıkarıldığı yerine ise Hitabet, Müzik, Tarım ve Endüstri Bilgisi derslerinin müfredata ilave edildiği görülmektedir.

İmam Hatip Okullarının 1971-1973 öğrenim yıllarına ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler ise tablo 1.18’de yer almaktadır.

Tablo 1.18 : İmam-Hatip Okullarının 1971-1973 Yıllarında Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	1	2	3	4	TOPLAM
Meslek Dersleri	13	14	15	18	60
Kültür Dersler	25	24	23	20	92
Toplam Dersler	38	38	38	38	152
Oran	%34,2	%36,8	%39,4	%47,3	%39,5

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere meslek derslerinin programda ağırlığı %39,5, kültür dersleri ise %60,5 oranındadır. Kısaca %40 ve %60 dengesinin yeni programda da göz önüne alındığı görülmektedir.

1.2.5. İmam-Hatip Liselerinde Uygulanan Öğretim Programları (1974-1997)

12 Mart 1971 sonrasındaki gelişmeler üzerine 4 Ağustos 1971 tarihinde kapatılmış olan İmam-Hatip Okullarının 4 yıllık birinci devreleri, 02.08.1974 tarihinde, üç yıl olarak, orta okullarda okutulan derslerin yanında Kur’an-ı Kerim, Arapça ve Din Bilgisi dersleri de okutan ortaokullar halinde, İmam-Hatip Liselerinin bünyesinde tekrar açılmıştır. Böylece 3+4=7 yıllık İmam-Hatip Liseleri eğitim tarihindeki yerini 16.08.1997 tarihine kadar sürdürmüştür (Ayhan, 1999, s. 208).

İmam Hatip Liselerinde 1974-1975 yıllarında okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.19’da yer almaktadır.

Tablo 1.19 : İmam-Hatip Lisesi Ders Dağıtım Çizelgesi (1974-1975)

DERSLER	Sınıflar				TOPLAM
	I.	II.	III.	IV.	
1 Akaid	-	-	2	-	2
2 Arapça	4	4	3	3	14
3 Din Dersi	2	2	2	-	6
4 Fıkıh	-	-	-	2	2
5 Hadis	-	-	3	3	6
6 Hitabet	-	-	-	2	2
7 Kelam	-	-	-	2	2
8 Kur’an-ı Kerim	4	4	4	4	16

9	Siyer	1	-	-	-	1
10	Tefsir	-	2	2	2	6
Meslek Dersleri Haftalık Ders Saati		11	12	16	18	57
11	Ahlak	1	1	-	-	2
12	Beden Eğitimi	1	1	1	-	3
13	Coğrafya	2	2	2	-	6
14	Felsefe (Mantık, Felsefe, Sosyoloji)	-	-	-	6	6
15	Fizik	3	2	2	-	7
16	Kimya	2	2	1	-	5
17	Matematik	4	2	2	2	10
18	Millî Güvenlik	1	1	1	-	3
19	Psikoloji	-	-	-	2	2
20	Sanat Tarihi	-	-	-	1	1
21	Tabiat Bilgisi (Biyoloji)	-	3	2	-	5
22	Tarih	2	2	2	-	6
23	Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	3	3	15
24	Yabancı Dil	3	3	3	3	12
Kültür Dersleri Haftalık Ders Saati		24	23	19	17	83
Genel Toplam		35	35	35	35	140
Rehberlik ve Eğitsel Çalışmalar		3	3	3	3	12

Kaynak: MEB Tebliğler Dergisi, 30 Eylül 1974, Sayı 1807, s. 401-402.

İmam Hatip Liselerinde 1974-1975 öğrenim yıllarına ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler ise tablo 1.20'de yer almaktadır.

SINIFLAR	1	2	3	4	TOPLAM
Meslek Dersleri	11	12	16	18	60
Kültür Dersler	24	23	19	17	83
Toplam Dersler	35	35	35	35	140
Oran	%31,4	%34,2	%45,7	%48,5	%42,8

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere meslek derslerinin programda ağırlığı %42,8, kültür dersleri ise %57,2 oranında. Kısaca %40 ve %60 dengesinin bu programda da göz önüne alındığı görülmektedir.

1991-1992 öğretim yılından itibaren Talim ve Terbiye Kurulunun 29.08.1991 tarih ve 130 sayılı kararı ekindeki şartları taşıyan ve istekli olan

ortaöğretim kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Sistemi uygulamasına geçilmiştir. Aynı ders yılında İmam-Hatip Liselerinin çoğunluğu bu sisteme geçmiş, diğerleri ise sonraki yıllarda bu sisteme geçmeye başlamışlardır. Bu sisteme göre, İmam-Hatip Lisesi, her biri bir bütün ve diğerlerinden bağımsız 8 döneme ayrılmış, dersler; Ortak Kültür Dersleri, Ortak Meslek Dersleri ve Seçmeli Dersler olarak üç ayrı gruba ayrılmış, ve 208 kredi/saat limitini dolduran öğrenciye, eğer kredilerini düzenli olarak almış ve başarılı olmuşsa (sisteme göre bir öğrenci bir dönemde en az 25 en fazla 38 kredi/saat ders alabilmektedir) 8 dönem yerine 6 dönemde takip etmiş olduğu ders yoğunluğuna göre belirlenen alanlardan birinden mezun olabilme imkanı getirilmiştir. Ancak, İmam-Hatip Liseleri mezunları bu haktan yararlandırılmamış, öğrenim süresince takip ettiği dersler doğrultusunda “alan diploması” alamamış, seçtiği alan dersleri ne olursa olsun diplomalarının alanı bölümüne “Sosyal Bilimler ve Edebiyat” ibaresi yazdırılmıştır (Ünsür, 2005, s. 190-191).

İmam Hatip Liselerinin orta kısmında 1991-1992 yıllarında okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.21’de yer almaktadır.

Tablo 1.21 : İmam-Hatip Lisesi Orta Kısım Ders Dağıtım Çizelgesi (1991-1992)

DERSLER	SINIFLAR		
	VI	VII	VIII
Beden Eğitimi	2	2	2
Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	2	2	2
Fen Bilgisi	4	4	4
Matematik	4	4	4
Millî Coğrafya	2	2	-
Millî Tarih	2	2	-
Müzik	2	1	1
Resim-İş	1	2	1
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2
Türkçe	6	6	6
Vatandaşlık Bilgisi	-	-	3
Yabancı Dil	3	3	3
Ortak Ders Saatleri Toplamı	28	28	28
Arapça	3	3	3
Kur’an-ı Kerim	5	5	5

TOPLAM

36

36

36

Kaynak: MEB. DÖGM.

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere 1991-1992 öğrenim yılında orta kısımda haftalık 36 saat dersin 3 saati Arapça, 5 saati Kur'an-ı Kerim toplamda 8 saat meslek dersi olduğu görülmektedir. Geri kalan 28 saatlik dersin kültür dersleri olduğu görülmektedir. Orta kısımdaki meslek derslerinin tüm derslere oranı %22,2 olarak karşımıza çıkmaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini meslek derslerine ilave etsek bile bu rakam %27,8'i geçememektedir. İHL'de olduğu gibi meslek dersi oranı %40 civarında değildir.

İmam Hatip Liselerinin lise kısmında 1991-1992 yıllarında okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.22'de yer almaktadır.

Tablo 1.22 : İmam-Hatip Lisesi Lise Kısım Ders Dağıtım Çizelgesi (1991-1992)

DERSLER	SINIFLAR				TOPLAM
	IX	X	XI	XII	
Akaid ve Kelam	-	-	2	2	4
Arapça	5	5	4	4	18
Dinler Tarihi	-	-	-	2	2
Fıkıh	-	3	3	-	6
Hadis	-	2	2	2	6
Hitabet ve Mesleki Uygulamalar	-	-	2	2	4
Kur'an-ı Kerim	4	4	3	3	14
Siyer	2	-	-	-	2
Tefsir	-	-	2	3	5
Meslek Dersleri Toplamı	11	14	18	18	61
Beden Eğitimi	2	2	1	1	6
Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	3	-	-	-	3
Coğrafya	2	2	2	-	6
Felsefe Grubu	-	-	-	6	6
Fizik	3	-	-	-	3
Kimya	2	-	-	-	2
Matematik	4	3	3	2	12
Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	-	1
Psikoloji	-	2	-	-	2
Sanat Tarihi	-	-	2	-	2
T.C. İnkılap ve Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	3	-	3

Tarih	3	3	-	-	6
Türk Dili ve Edebiyatı	5	5	3	3	16
Yabancı Dil	3	2	2	3	10
Seçmeli Dersler	-	4	4	4	12
Kültür Dersleri Toplam	27	24	20	19	90
Genel Toplam	38	38	38	37	151

Kaynak: MEB, DÖGM.

İmam Hatip Liselerinin lise kısmında 1991-1992 yıllarında okutulan seçmeli ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.23’de yer almaktadır.

Tablo 1.23 : İmam-Hatip Lisesi Lise Kısmı Seçmeli Ders Dağıtım Çizelgesi (1991-1992)

10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
Bilgisayar	Bilgisayar	Bilgisayar
Biyo. ve Sağ. Bil. (1)	Biyo. ve Sağ. Bil. (2)	Biyo. ve Sağ. Bil. (3)
Daktilografi	Daktilografi	Daktilografi
Dini Musiki (1)	Dini Musiki (2)	Dini Musiki (3)
Fizik (1)	Fizik (2)	Fizik (3)
Güz. Kon. Yaz. (1)	Güz. Kon. Yaz. (2)	Güz. Kon. Yaz. (3)
Hüsn-ü Hat (1)	Hüsn-ü Hat (2)	Hüsn-ü Hat (3)
II. Yab. Dil. (1)	II. Yab. Dil. (2)	II. Yab. Dil. (3)
İş ve Tem. Mes. Bil. (1)	İş ve Tem. Mes. Bil. (2)	İş ve Tem. Mes. Bil. (3)
Kimya (1)	Kimya (2)	Kimya (3)
Resim (1)	Resim (2)	Resim (3)
Spor (1)	Spor (2)	Spor (3)
Takviyeli Tab. Dil (1)	Takviyeli Tab. Dil (2)	Takviyeli Tab. Dil (3)
Tezhib	Tezhib	Tezhib
Turizm	Ekonomi (1)	Ekonomi (2)
---	---	Astronomi

Kaynak: MEB, DÖGM.

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere 1991-1992 öğrenim yılından itibaren birçok seçmeli ders müfredata girmiştir.

İmam Hatip Liselerinde 1991-1992 öğrenim yıllarına ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler ise tablo 1.24’de yer almaktadır.

Tablo 1.24 : İmam-Hatip Liselerinin 1991-1992 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	1	2	3	4	TOPLAM
Meslek Dersleri	11	14	18	18	61

Kültür Dersler	27	24	20	19	90
Toplam Dersler	38	38	38	37	151
Oran	%28,9	%36,8	%47,3	%48,6	%40,4

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere meslek derslerinin programda ağırlığı %40,4, kültür dersleri ise %59,6 oranında. Kısaca %40 ve %60 dengesinin bu programda da göz önüne alındığı görülmektedir.

MEB Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.1992 tarih ve 289 sayılı kararı ile İmam Hatip Liselerinde aşağıdaki ders çizelgesindeki dersler okutulmaya başlanmıştır.

İmam Hatip Liselerinin orta kısmında 1992-1993 yıllarında okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.25’de yer almaktadır.

Tablo 1.25 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri “Orta Kısım” Ders Dağıtım Çizelgesi (1992-1993)

DERSLER	SINIFLAR			
	HAZIRLIK	6	7	8
Beden Eğitimi	1	2	2	2
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	-	2	2	2
Fen Bilgisi	-	4	4	4
Matematik	-	4	4	4
Millî Coğrafya	-	2	2	-
Millî Tarih	-	2	2	-
Müzik	-	2	1	1
Resim-İş	-	1	2	1
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	2
Türkçe	4	6	6	6
Vatandaşlık Bilgileri	-	-	-	3
Yabancı Dil	23	7	7	7
Ortak Ders Saatleri Toplamı	28	32	32	32
Arapça	-	3	3	3
Kur’an-ı Kerim	6	3	3	3
Seminer (İslam Dini Esasları)	3	-	-	-
TOPLAM	37	38	38	38

Kaynak: MEB, DÖGM.

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere 1992-1993 öğrenim yılından itibaren İHO’da hazırlık sınıfı konulmuş ve okul 3 yıldan 4 yıla çıkmıştır. Hazırlık sınıfına 23 saatlik yabancı dil eklenmiştir. Ayrıca 6, 7 ve 8. sınıflardaki haftalık

ders saati bir önceki seneye göre 2 saat daha arttırılmıştır. Hazırlık sınıfı olduğu için normalde 5+3=8 saat olan Arapça ve Kur'an-ı Kerim dersleri 3+3=6 saate düşürülmüştür.

İmam Hatip Liselerinin lise kısmında 1992-1993 yıllarında okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.26'da yer almaktadır.

Tablo 1.26 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri "Lise Kısmı" Ders Dağıtım Çizelgesi (1992-1993)

DERSLER	SINIFLAR				TOPLAM
	9	10	11	12	
Akaid ve Kelam	-	2	2	-	4
Arapça	5	5	4	4	18
Dinler Tarihi	-	-	-	2	2
Fıkıh	2	2	2	-	6
Hadis	-	2	2	2	6
Hitabet ve Mesleki Uygulama	-	-	2	2	4
İslam Tarihi	-	-	-	2	2
Kur'an-ı Kerim	4	4	3	3	14
Siyer	2	-	-	-	2
Tefsir	-	-	2	3	5
Meslek Dersleri Haftalık Ders Saatleri	13	15	17	18	53
Beden Eğitimi	1	1	1	1	4
Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	3	2	-	-	5
Coğrafya	2	2	2	-	6
Felsefe Grubu	-	-	-	6	6
Fizik	3	-	-	-	3
Kimya	2	-	-	-	2
Matematik	4	3	3	2	12
Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	-	1
Psikoloji	-	-	2	-	2
Sanat Tarihi	-	-	-	2	2
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	3	-	3
Tarih	3	3	-	-	6
Türk Dili ve Edebiyatı	4	4	4	3	15
Yabancı Dil	5	5	4	4	18

Seçmeli Dersler	-	4	4	4	12
Kültür Dersleri Haftalık Ders Saatleri	27	25	23	22	97
TOPLAM	40	40	40	40	160

Kaynak: MEB, DÖGM.

İmam Hatip Liselerinin lise kısmında 1992-1993 yıllarında okutulan seçmeli ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.27’de yer almaktadır.

Tablo 1.27 : Anadolu İmam-Hatip Lisesi “Lise Kısmı” Seçmeli Ders Dağıtım Çizelgesi (1992-1993)

10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
Bilgisayar	Bilgisayar	Bilgisayar
Biyo. ve Sağ. Bil. (1)	Biyo. ve Sağ. Bil. (2)	Biyo. ve Sağ. Bil. (3)
Daktilografi	Daktilografi	Daktilografi
Dini Musiki (1)	Dini Musiki (2)	Dini Musiki (3)
Fizik (1)	Fizik (2)	Fizik (3)
Güz. Kon. Yaz. (1)	Güz. Kon. Yaz. (2)	Güz. Kon. Yaz. (3)
Hüsn-ü Hat (1)	Hüsn-ü Hat (2)	Hüsn-ü Hat (3)
II. Yab. Dil. (1)	II. Yab. Dil. (2)	II. Yab. Dil. (3)
İş ve Tem. Mes. Bil. (1)	İş ve Tem. Mes. Bil. (2)	İş ve Tem. Mes. Bil. (3)
Kimya (1)	Kimya (2)	Kimya (3)
Resim (1)	Resim (2)	Resim (3)
Spor (1)	Spor (2)	Spor (3)
Takviyeli Tab. Dil (1)	Takviyeli Tab. Dil (2)	Takviyeli Tab. Dil (3)
Tezhib	Tezhib	Tezhib
Turizm	Ekonomi (1)	Ekonomi (2)
---	---	Astronomi

Kaynak: MEB, DÖGM.

İmam Hatip Liselerinde 1992-1993 öğrenim yıllarına ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler ise tablo 1.28’de yer almaktadır.

Tablo 1.28 : Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 1992-1993 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	1	2	3	4	TOPLAM
Meslek Dersleri	13	15	17	18	53
Kültür Dersler	27	25	23	22	97
Toplam Dersler	40	40	40	40	160
Oran	%32,5	%37,5	%42,5	%45	%33,1

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere meslek derslerinin

programda ağırlığı %33,1, kültür dersleri ise %66,9 oranında. İmam-Hatip Liselerinde bulunan %60'a %40 oranında %7'lik ciddi bir değişme var, Anadolu İmam-Hatip Liselerindeki meslek ders oranı normal İmam-Hatip Liselerine göre %7 daha az olduğu görülmektedir.

1.2.6. İmam-Hatip Liselerinde Uygulanan Öğretim Programları (1998-2018)

28 Şubat sürecinden sonra 16 Ağustos 1997 tarihinde kabul edilen 4306 sayılı kanun, 2. maddede yer alan 8 yıllık kesintisiz eğitim yarası ile İmam-Hatip Liselerinin orta kısımları kapatılmış ve lise kısımlarına hazırlık getirilmiştir.

İmam Hatip Liselerinde 1999-2000 öğrenim yılından itibaren okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.29'da yer almaktadır.

Tablo 1.29 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (1999-2000)

DERSLER	Hazırlık	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	TOPLAM
Arapça	15	4	4	4	27
Fıkıh	-	-	2	-	2
Hadis	-	-	2	-	2
Hitabet ve Mesleki Uyg.	-	-	-	4	4
İslam Tarihi	-	-	2	-	2
Karşılaştırmalı Dinler Tarihi	-	-	-	2	2
Kelam	-	-	-	2	2
Kur'an-ı Kerim	8	4	4	4	20
Siyer	-	2	-	-	2
Tefsir	-	-	2	-	2
Temel Dini Bilgiler	2	-	-	-	2
Mesleki Dersleri Toplamı	25	10	16	16	67
Beden Eğitimi	2	1	-	-	3
Biyoloji	-	2	-	-	2
Coğrafya	-	2	-	-	2
Felsefe	-	-	-	2	2
Fizik	-	2	-	-	2
İnk. Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	2	2
Kimya	-	2	-	-	2
Matematik	-	5	-	-	5
Millî Güvenlik	-	-	1	-	1
Psikoloji	-	-	2	-	2
Sosyoloji	-	-	-	2	2
Tarih	-	2	2	-	4
Türk Dili ve Edebiyatı	-	4	4	4	12
Türkçe	4	-	-	-	4
Yabancı Dil	-	4	-	-	4
Kültür Dersleri Toplam	6	26	9	10	51

Seçmeli Dersler	4	-	10	10	24
TOPLAM	35	36	35	36	142

Kaynak: MEB, DÖGM.

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere 1999-2000 öğrenim yılında getirilen hazırlık sınıfı ders programında haftalık 8 saat Kur'an-ı Kerim, 15 saat Arapça, 2 saat Temel Dini Bilgiler olmak üzere toplamda 25 saat meslek dersi; 4 saat Türkçe ve 2 saat Beden Eğitimi olmak üzere 6 saat kültür dersi; 4 saat seçmeli ders yer almaktadır. Ayrıca İmam Hatip Liselerinde 1999-2000 ve sonrası öğrenim yıllarına ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler ise tablo 1.30'da yer almaktadır.

Tablo 1.30 : Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 1999-2000 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	HAZIRLIK	9	10	11	TOPLAM
Meslek Dersleri	25	10	16	16	67
Kültür Dersler	10	26	19	20	75
Toplam Dersler	35	36	35	36	142
Oran	%71,4	%27,7	%45,7	%44,4	%47,2

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere meslek derslerinin programda ağırlığı %47,2, kültür dersleri ise %52,8 oranındadır. Hazırlık olduğu için meslek derslerinin oranı yüksek çıkmaktadır. Hazırlığı göz önüne almazsak 42/65 oranını görüyoruz, buradan da meslek derslerinin programda ağırlığı %39,3, kültür derslerinin %60,7 olduğu ve yine oranın %60'a %40 olduğu görülmektedir. Seçmeli derslerin tamamı kültür dersleri seçildiği zaman bu sonuçlar elde edilmektedir.

İmam Hatip Liseleri 2008-2009 öğrenim yılı ile birlikte hazırlık sınıfı kaldırılarak tekrarda okul 4 yıla çıkarılmıştır. İmam Hatip Liselerinde 2008-2009 öğrenim yılından itibaren okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.31'de yer almaktadır.

Tablo 1.31 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2008-2009)

DERSLER	9.	10.	11.	12.
Beden Eğitimi / Görsel Sanatlar / Müzik	2	1	1	1
Biyoloji	2	-	-	-
Coğrafya	2	2	-	-
Dil ve Anlatım	2	2	2	2
Felsefe	-	-	2	-
Fizik	2	-	-	-
Geometri	2	-	-	-
Kimya	2	-	-	-
Matematik	4	-	-	-

Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	-
Sağlık Bilgisi	1	-	-	-
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	-
Tarih	2	2	-	-
Trafik ve İlk Yardım	-	-	-	1
Türk Edebiyatı	3	3	3	3
Yabancı Dil	2	2	2	2
Ortak Dersler Toplamı	26	13	12	9
Fıkıh	-	-	2	-
Hadis	-	-	2	-
Hitabet ve Mesleki Uygulamalar	-	-	-	2
İslam Tarihi	-	-	-	2
Karşılaştırmalı Dinler Tarihi	-	-	-	2
Kelam	-	-	-	2
Kur'an-ı Kerim	6	7	6	4
Mesleki Arapça	5	5	5	5
Siyer	-	2	-	-
Tefsir	-	-	-	2
Temel Dini Bilgiler	2	-	-	-
Meslek Dersleri Toplam	13	14	15	19
Seçmeli Dersler Toplam	-	12	12	11
Rehberlik ve Yönlendirme	1	1	1	1
TOPLAM	40	40	40	40

İmam Hatip Liselerinde 2008-2009 öğrenim yılına ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler ise tablo 1.32'de yer almaktadır.

Tablo 1.32 : Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 2008-2009 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	9	10	11	12	TOPLAM
Meslek Dersleri	13	14	15	19	61
Kültür Dersler	26	13	12	9	60
Seçmeli Dersler	-	12	12	11	35
Rehberlik	1	1	1	1	4
Toplam Dersler	40	40	40	40	160

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere meslek derslerinin programda ağırlığı %38,12, kültür dersleri ise %61,88 oranındadır. Daha önceki yıllarda olduğu gibi meslek ve kültür dersleri oranının %40 ile %60 arası olduğu görülmektedir.

Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün 27/06/2014 tarihli ve 45123216/121.01/2686066 sayılı yazısı üzerine kurulun 27/01/2014 tarihli ve 6 sayılı kararıyla kabul edilen İmam-Hatip Lisesi ve Anadolu İmam-Hatip Lisesi haftalık olarak 2014-2015 öğrenim yılından itibaren okutulan ders çizelgeleri ve ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.33'de yer almaktadır.

Tablo 1.33 : İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2014-2015)

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
Ortak Dersler	Dil Ve Anlatım	2	2	2	2
	Türk Edebiyatı	3	3	3	3
	Tarih	2	2	-	-
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	-
	Coğrafya	2	2	-	-
	Matematik	6	6	-	-
	Fizik	2	2	-	-
	Kimya	2	2	-	-
	Biyoloji	3	3	-	-
	Sağlık Bilgisi	1	-	-	-
	Felsefe	-	-	2	-
	Yabancı Dil	2	2	2	2
	Beden Eğitimi/Görsel/ Sanatlar/Müzik	1	1	1	1
	Trafik ve İlk Yardım	-	-	-	1
	Arapça	5	4	-	-
Toplam		31	29	12	9
Meslek Dersleri	Kur'an-ı Kerim	6	4	4	4
	Mesleki Arapça	-	-	4	3
	Temel Dini Bilgiler	2	-	-	-
	Siyer	-	2	-	-
	Fıkıh	-	2	-	-
	Tefsir	-	-	2	-
	Karşılaştırmalı Dinler Tarihi	-	-	-	2
	Hadis	-	2	-	-
	Akaid ve Kelam	-	-	2	1
	Hitabet Ve Mesleki Uygulama	-	-	-	2
	İslam Kültür ve Medeniyeti	-	-	-	2
	Toplam		8	10	12
Seçmeli Ders Saati Toplamı		-	-	16	17
Rehberlik ve Yönlendirme		1	1	-	-
Toplam Ders Saati		40	40	40	40

NOT: 9 ve 10. sınıf Arapça dersinde, yeni öğretim programı hazırlanıncaya kadar 10.03.2011/23 sayılı kararlar kabul edilen Mesleki Arapça Dersi Öğretim Programı uygulanacaktır. (Kaynak: Din Öğretimi Genel Müdürlüğü)

İmam Hatip Liselerinde 2014-2015 öğrenim yılına ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler ise tablo 1.34’de yer almaktadır.

Tablo 1.34 : İmam-Hatip Liselerinin 2014-2015 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	9	10	11	12	TOPLAM
Meslek Dersleri	13	14	12	14	53
Kültür Dersler	26	25	12	9	72
Seçmeli Dersler	-	-	16	17	33
Rehberlik	1	1	-	-	2
Toplam Dersler	40	40	40	40	160
Meslek/Kültür Oranı	%33,3	%35,9	%50	%74	%42,4

Not: Araçça ortak dersler arasında gözüktüğü halde biz onu da bu tablomuzda meslek dersleri kategorisinde hesapladık.

Tablodan da görüleceği üzere meslek derslerinin programda ağırlığı %42,4, kültür dersleri ise %57,6 oranında. %60’a %40 oranına dikkat edildiği görülmüş olsa da 11 ve 12. sınıftaki öğrencilerin seçmeli derslerde alan tercihi yaptıkları –sayısal, sözel, eşit ağırlık, ilahiyat- zaman kültür ders oranları ile meslek ders oranları arasında farklılıklar görülmektedir. Çorum ilimizde ilahiyat sınıfı diye adlandırılan sözel bölümler dışında okullara baktığımız zaman seçmeli derslerin tamamının kültür dersi olduğunu görülmektedir. 11 ve 12. sınıflarda 12/28, 14/26 oranına denk gelmektedir. Bu şekilde hesaplanınca meslek dersleri kültür dersleri oranı 55/103 yani %34,8’e %65,2 şeklinde ortaya çıkmaktadır.

İmam Hatip Liselerinde 2014-2015 öğrenim yılından itibaren okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.35’de yer almaktadır.

Tablo 1.35 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2014-2015)

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
Ortak Dersler	Dil Ve Anlatım	2	2	2	2
	Türk Edebiyatı	3	3	3	3
	Tarih	2	2	-	-
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	-
	Coğrafya	2	2	-	-
	Matematik	6	6	-	-
	Fizik	2	2	-	-
	Kimya	2	2	-	-
	Biyoloji	3	3	-	-
	Sağlık Bilgisi	1	-	-	-
	Felsefe	-	-	2	-
	Yabancı Dil	6	2	2	2

	Beden Eğitimi/Görsel/ Sanatlar/Müzik	1	1	1	1
	Trafik ve İlk Yardım	-	-	-	1
	Arapça	4	4	-	-
TOPLAM		34	29	12	9
	Kur'an-ı Kerim	4	4	4	4
	Mesleki Arapça	-	-	4	3
	Temel Dini Bilgiler	1	-	-	-
	Siyer	-	2	-	-
	Fıkıh	-	2	-	-
Meslek Dersleri	Tefsir	-	-	2	-
	Karşılaştırmalı Dinler Tarihi	-	-	-	2
	Hadis	-	2	-	-
	Akaid ve Kelam	-	-	2	1
	Hitabet Ve Mesleki Uygulama	-	-	-	2
	İslam Kültür ve Medeniyeti	-	-	-	2
Toplam		5	10	12	14
Seçmeli Ders Saati Toplamı		-	-	16	17
Rehberlik ve Yönlendirme		1	1	-	-
Toplam Ders Saati		40	40	40	40

NOT: 9 ve 10. sınıf Arapça dersinde, yeni öğretim programı hazırlanıncaya kadar 10.03.2011/23 sayılı kararla kabul edilen Mesleki Arapça Dersi Öğretim Programı uygulanacaktır. (Kaynak: Din Öğretimi Genel Müdürlüğü)

İmam Hatip Liselerinde 2014-2015 öğrenim yılına ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler ise tablo 1.36'da yer almaktadır.

Tablo 1.36 : Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 2014-2015 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	9	10	11	12	TOPLAM
Meslek Dersleri	9	14	12	14	49
Kültür Dersler	30	25	12	9	76
Seçmeli Dersler	-	-	16	17	33
Rehberlik	1	1	-	-	2
Toplam Dersler	40	40	40	40	160
Meslek/Kültür Oranı	%23,3	%35,9	%50	%74	%39,2

Not: Arapça ortak dersler arasında gözüktüğü halde biz onu da bu tablomuzda meslek dersleri kategorisinde hesapladık.

Tablo 1.35'de yer alan ders çizelgelerinden de görüldüğü gibi Anadolu İmam-Hatip Liseleri ile İmam-Hatip Liselerinin meslek dersleri olarak sadece 9. sınıfta Arapça dersinin 5 saat değil 4 saat olduğunu, yine aynı sınıfta müfredatta yer alan Kur'an-ı Kerim dersinin ise 6 saat değil 4 saat olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin seçmeli derslerin tamamında kültür derslerini tercih etmeleri halinde meslek dersleri, kültür dersleri oranı 49/109 olacaktır, yani meslek dersleri %31 iken

kültür dersleri %69 oranında olacaktır. Farkın daha da açıldığı görülmektedir.

İmam Hatip Liselerinde 2014-2015 öğrenim yılından itibaren okutulan seçmeli ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.37’de yer almaktadır.

Tablo 1.37 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri Seçmeli Dersler Dağıtım Çizelgesi (2014-2015)

DERSLER		11. SINIF	12. SINIF
Temel İslam Bilimleri	Fıkıh Okumaları (1)	(1) (2)	(1) (2)
	Tefsir Okumaları (1)	-	(1) (2)
	Hadis Metinleri (1)	(1) (2)	(1) (2)
	İslam Ahlâkı (1)	(1)	(1)
	İslam Bilim Ve Düşünce Tarihi (1)	(2)	(2)
	Kur’an Okuma Teknikleri (2)	(2)	(2)
	Arapça (Metin-Mükâleme) (2)	(2)	(2)
	Mesleki Uygulama (1)	-	(1)
	İslam Tarihi (1)	-	(2)
Türk İslam Sanatları	Dini Musiki (1)	(1) (2)	(1) (2)
	Hüsn-İ Hat (1)	(1)	(1)
	Ebru (1)	(1)	(1)
	Tezhib (1)	(1)	(1)
Dil Ve Anlatım	Seçmeli Dil Ve Anlatım (2)	(3)	(3)
	Seçmeli Türk Edebiyatı (2)	(2)	(2)
	Diksiyon ve Hitabet (1)	(1)	(1)
	Osmanlı Türkçesi (2)	(2)	(2)
Matematik Ve Fen Bilimleri	Temel Matematik (2)	(2)	(2)
	İleri Matematik (2)	(6)	(6)
	İleri Fizik (2)	(4)	(4)
	İleri Kimya (2)	(4)	(4)
	İleri Biyoloji (2)	(2)	(2)
Sosyal Bilimler	Astronomi ve Uzay Bilimleri (1)	(1) (2)	(1) (2)
	Seçmeli Tarih (1)	(4)	-
	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi (1)	-	(4)
	Seçmeli Coğrafya (2)		
	Psikoloji (1)	(2)	(2)
	Sosyoloji (1)	(2)	(2)
	Mantık (1)	(2)	(2)
	Bilgi Kuramı (1)	(1) (2)	(1) (2)
	Seçmeli Felsefe (1)	-	(1) (2)
	Demokrasi ve İnsan Hakları (1)	(1)	(1)
	Girişimcilik (1)	(1)	(1)
	Yönetim Bilimi (1)	(2)	(2)
	Uluslararası İlişkiler (1)	(2)	(2)
Yabancı Diller	Seçmeli Birinci Yabancı Dil (2)	(2) (8)	(2) (8)
	Seçmeli İkinci Yabancı Dil (2)	(2) (4)	(2) (4)
Spor Ve Sosyal Etkinlik	Seçmeli Beden Eğitimi (1)	(2)	(2)
	Sosyal Etkinlik (1)	(1) (2)	(1) (2)
Güzel Sanatlar	Seçmeli Görsel Sanatlar (1)	(2)	(2)
	Sanat Tarihi (1)	(2)	(2)
	Drama (1)	(1)	(1)
Bilişim	Bilgi ve İletişim Teknolojisi (1)	(1) (2)	(1) (2)
	Proje Hazırlama (1)	(1) (2)	(1) (2)

Tablodan da görüleceği üzere 2014-2015 öğrenim yılı itibarıyla seçmeli derslerin kategorilere ayrılıp çoğaltıldığını görüyoruz. 44 tane seçmeli ders eklendiğini görüyoruz. Bu dersler ile öğrenci istediği alanda ciddi bir eğitim alabileceğini göstermektedir.

1.2.7. İmam-Hatip Liselerinde Uygulanacak Öğretim Programları (2018-...)

Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün 22/01/2018-21658195-121.01-E.1605747 ve 05/02/2018- 21658195-121.01-E.2330561 tarihli ve sayılı; Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün 01/02/2018-45123216- 121.01-E.2245067, 13/02/2018-45123216-121.01-E.3002605 ve 13/02/2018-45123216-121.01-E.3025891 tarihli ve sayılı; Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün 01/02/2018 tarihli ve 59917357-121.01-E.2236682 sayılı yazıları üzerine kurulda görüşülen Anadolu Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi ile Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesinin, 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde okutulacak haftalık ders çizelgeleri uygulanacaktır.

Kurulun 30/05/2017 tarihli ve 53 sayılı kararıyla kabul edilen Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi (Güzel Sanatlar Lisesi ve Spor Lisesi Haftalık Ders Çizelgeleri hariç) ile 27/01/2014 tarihli ve 6 sayılı kararıyla kabul edilen Genel Lise, Anadolu Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde uygulamadan kaldırılacaktır.

İmam Hatip Liselerinde 2018-2019 öğrenim yılından itibaren okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.38’de yer almaktadır.

Tablo 1.38 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019)

DERSLER		9.	10.	11.	12.
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF
Ortak Dersler	Türk Dili Ve Edebiyatı	5	5	5	5
	Tarih	2	2	2	-
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	2
	Coğrafya	2	2	-	-
	Matematik	6	6	-	-
	Fizik	2	2	-	-
	Kimya	2	2	-	-
	Biyoloji	2	2	-	-
	Felsefe	-	2	2	-
	Yabancı Dil	5	2	2	2
	Beden Eğitimi Ve Spor / Görsel Sanatlar / Müzik	2	1	1	1
	Sağlık Bilgisi Ve Trafik Kültürü	1	-	-	-
	Arapça	4	3	-	-
	Toplam				

Mesleki Dersler	Kur'an-ı Kerim	5	4	4	3
	Mesleki Arapça	-	-	3	3
	Temel Dini Bilgiler	1	-	-	-
	Siyer	-	2	-	-
	Fıkıh	-	2	-	-
	Tefsir	-	-	2	-
	Dinler Tarihi	-	-	-	2
	Hadis	-	2	-	-
	Akaid	-	-	1	-
	Kelam	-	-	-	2
	Hitabet ve Mesleki Uygulama	-	-	2	-
	İslam Kültür Ve Medeniyeti	-	-	-	2
	Osmanlıca Türkçesi	-	1	-	-
	Toplam	6	11	12	12
	Seçmeli Ders Saati Toplamı	-	-	16	18
	Rehberlik Ve Yönlendirme	1	-	-	-
	Toplam Ders Saati	40	40	40	40

İmam Hatip Liselerinde 2018-2019 öğrenim yılına ait meslek/kültür dersleri oranına ilişkin veriler ise tablo 1.39'da yer almaktadır.

Tablo 1.39 : Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 2018-2019 Yılında Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	9	10	11	12	TOPLAM
Meslek Dersleri	10	14	12	12	48
Kültür Dersler	29	26	12	10	77
Seçmeli Dersler	-	-	16	18	34
Rehberlik	1	-	-	-	1
Toplam Dersler	40	40	40	40	160
Meslek/Kültür Oranı	%25,6	%35	%50	%54,5	%38,4

Not: Arapça ortak dersler arasında gözüktüğü halde biz onu da bu tablomuzda meslek dersleri kategorisinde hesapladık.

Tablodan da görüldüğü gibi meslek derslerinin programda ağırlığı %38,4, kültür dersleri ise %61,6 oranında. %60'a %40 oranına dikkat edildiği görülmüş olsa da 11 ve 12. sınıftaki öğrencilerin seçmeli derslerde alan tercihi yaptıkları –sayısal, sözel, eşit ağırlık, ilahiyat- zaman kültür ders oranları ile meslek ders oranları arasında farklılıklar görülmektedir. Çorum ilimizde ilahiyat sınıfı diye adlandırılan sözel sınıflar dışında bulunan bütün sınıflara baktığımız zaman seçmeli derslerin tamamına yakınının kültür dersi olduğu görülmektedir. Seçmeli derslerin tamamı kültür dersleri olarak seçildiği zaman 11 ve 12. sınıflarda oranlar 12/28, 10/30 olarak bulunmaktadır. Dersler bu şekilde hesaplanınca meslek dersleri kültür dersleri oranı 46/113, yani %28,9'e %71,1 gibi bir rakamla karşılaşılmaktadır. Meslek derslerinin ciddi bir şekilde azaldığı görülmektedir.

İmam Hatip Liselerinde 2018-2019 öğrenim yılından itibaren okutulan seçmeli

ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.40 ve 1.41’de yer almaktadır.

Tablo 1.40 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019) Seçmeli Dersler (A Grubu)

DERSLER		10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
Temel İslam Bilimleri	Fıkıh Okumaları (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Tefsir Okumaları (1)	-	-	(1) (2)
	Hadis Metinleri (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
	İslam Ahlakı (1)	-	(1)	(1)
	İslam Bilim Tarihi (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Kur’an Okuma Teknikleri (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Arapça (Metin-Mükâleme) (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Mesleki Uygulama (1)	-	-	(1) (2)
	İslam Tarihi (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
Ahlak Ve Tasavvuf Kültürü (1)	-	(1)	(1)	
Türk İslam Sanatları	Dini Musiki (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Hüsn-i Hat (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Ebru (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Tezhip (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
Dil Ve Anlatım	Türk Dili ve Edebiyatı (2)	-	(2) (3) (4) (5)	(2) (3) (4) (5)
	Diksiyon ve Hitabet (1)	-	(1)	(1)
	Osmanlı Türkçesi (3)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)
Matematik Ve Fen Bilimleri	Seçmeli Temel Matematik (2)	-	(2)	(2)
	Seçmeli Matematik (2)	-	(3) (4) (5) (6)	(3) (4) (5) (6)
	Seçmeli Fizik (2)	-	(3) (4)	(3) (4)
	Seçmeli Kimya (2)	-	(3) (4)	(3) (4)
	Seçmeli Biyoloji (2)	-	(2) (3) (4)	(2) (3) (4)
	Astronomi ve Uzay Bilimleri (1)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)
	Matematik Tarihi ve Uygulamaları (3)	(2)	(2)	(2)
Fen Bilimleri Tarihi ve Uygulamaları (3)	(2)	(2) (3)	(2) (3)	
Sosyal Bilimler	Seçmeli Tarih (1)	-	(2) (3) (4)	(2) (3) (4)
	Çağdaş Türk Ve Dünya Haritası (1)	-	(2) (3) (4)	(2) (3) (4)
	Türk Kültür Ve Dünya Tarihi (1)	-	(2)	(2)
	Seçmeli Coğrafya (2)	-	(2) (3) (4)	(2) (3) (4)
	Sosyal Bilim Çalışmaları (3)	(1) (2)	(2)	(2)
	Psikoloji (1)	-	(2)	(2)
	Sosyoloji (2)	-	(2)	(2)
	Mantık (1)	-	(2)	(2)
	Bilgi Kuramı (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Demokrasi Ve İnsan Hakları (1)	-	(1)	(1)
	İşletme (1)	-	(2)	(2)
	Ekonomi (1)	-	(2)	(2)
	Girişimcilik (1)	-	(1)	(1)
	Yönetim Bilimi (1)	-	(2)	(2)
Uluslararası İlişkiler (1)	-	(2)	(2)	
Yabancı Diller ve Edebiyatı	Seçmeli Birinci Yabancı Dil (3)	(2)	(2) (8) (10)	(2) (8) (10)
	Seçmeli İkinci Yabancı Dil (4)	(2)	(2) (4) (6)	(2) (4) (6)
	Yabancı Dil Edebiyatları (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Farsça (2)	-	(2)	(2)
Spor ve Sosyal Etkinlik	Seçmeli Beden Eğitimi Ve Spor (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Sosyal Etkinlik (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
Güzel Sanatlar	Seçmeli Görsel Sanatlar (3)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)
	Seçmeli Müzik (3)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)
	Sanat Tarihi (1)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Drama (3)	(1)	(1) (2)	(1) (2)
Bilişim	Bilgisayar Bilimi (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
	Proje Hazırlama (1)	-	(1) (2)	(1) (2)

Tablo 1.41. Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019) Seçmeli Dersler (B Grubu)

DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
SPOR	Atletizm (2)	-	-	(2)	(2)	
	Beden Eğitimi ve Spor Tarihi (1)	-	-	-	(2)	
	Bireysel Sporlar (3)	-	(2)	(2) (3)	(2) (3)	
	Eğitsel Oyunlar (1)	(2)	-	-	-	
	Geleneksel Sporlar (Ata Sporları) (3)	-	(1) (2)	(2)	(2)	
	Genel Jimnastik (2)	-	(2)	(1) (2)	-	
	Spor Anatomisi ve Fizyolojisi (1)	-	-	(1) (2)	(1) (2)	
	Spor Psikolojisi ve Sosyolojisi (1)	-	-	-	(2)	
	Spor Uygulamaları (3)	-	(1) (2)	(2) (3)	(2) (3)	
	Spor ve Beslenme (1)	-	-	(1) (2)	(1) (2)	
	Spor Sağlığı (1)	-	-	(1) (2)	(1) (2)	
	Takım Sporları (4)	(2)	(2)	(2) (3)	(2) (3)	
	Temel Spor Eğitimi (1)	(2)	-	-	-	
MÜZİK VE MUSİKİ	Batı Müziği Teorileri ve Uygulamaları (2)	-	(1) (2)	(2)	(2)	
	Bireysel Ses Eğitimi (1)	-	(1)	(1)	-	
	Bilişim Destekli Müzik (1)	-	-	-	(2)	
	Çalgı Eğitimi (3)	(1)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)	
	Dini Musiki (3)	(2)	(1) (2)	(1) (2) (3)	(1) (2) (3)	
	Müzik Kültürü (1)	-	-	-	(1) (2)	
	Piyano (1)	(1)	-	-	-	
	Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması (3)	(2)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)	
	Türk Musikisi, Nazariyatı ve Usulleri (3)	-	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)	
	Türk Müziği Tarihi (1)	-	-	(1) (2)	(1) (2)	
	Türk Sanat Müziği Teori ve Uygulaması (3)	(2)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)	
	GELENEKSEL VE ÇAĞDAŞ GÖRSEL SANATLAR	Desen (4)	(2)	(2) (3)	(2) (3)	(2) (3)
		Ebru (4)	(2)	(1) (2)	(1) (2) (3)	(1) (2) (3)
Estetik (1)		-	-	(2)	-	
Dijital Grafik (1)		-	(1) (2)	(2)	(2)	
Fotoğraf (1)		-	(1) (2)	(2)	(2)	
Geleneksel Türk Sanatları Minyatür (3)		-	(1) (2)	(1) (2) (3)	(1) (2) (3)	
Grafik Tasarım (1)		-	-	(2) (3)	-	
Hüsn-i Hat (4)		(2)	(1) (2)	(1) (2) (3)	(1) (2) (3)	
Hüsn-i Hat Yazı Çeşitleri (2)		(2)	(1) (2)	(1) (2)	-	
Kaligrafi (1)		-	-	-	(1) (2)	
Müze Eğitimi (1)		-	-	-	(1) (2)	
Paleografya (1)		-	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)	
Temel Sanat Eğitimi (1)		(2)	-	-	-	
Tezhip (4)	(2)	(1) (2)	(1) (2) (3)	(1) (2) (3)		
Türk İslam Sanatı Tarihi (1)	-	-	(1) (2)	(1) (2)		
İki Boyutlu Sanat Atölye (2)	-	(2) (3)	(2) (3)	(2) (3)		
Üç Boyutlu Sanat Atölye (2)	-	(2) (3)	(2) (3)	(2) (3)		
İmgesel Resim (3)	-	(2)	(2)	(2)		

Yukarıdaki 2 tablodan da görüleceği üzere 2018-2019 öğrenim yılı itibariyle seçmeli dersler “Temel İslam Bilimleri, Türk İslam Sanatları, Dil ve Anlatım, Matematik ve Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Yabancı Diller ve Edebiyatı, Spor ve Sosyal Etkinlik, Güzel Sanatlar, Bilişim, Spor, Müzik ve Musiki, Geleneksel ve Çağdaş Görsel Sanatlar” olmak üzere birçok kategoriye ayrılmış ve toplamda 93 seçmeli ders bulunmaktadır.

Fen Bilimleri Programı Uygulayan İmam Hatip Liselerinde 2018-2019 öğrenim yılından itibaren okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.42’de yer almaktadır.

Tablo 1.42 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019) (Fen Bilimleri Programı Uygulayan Okullar)

DERSLER		9.	10.	11.	12.	
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF	
ORTAK DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı	5	5	5	5	
	Tarih	2	2	2	-	
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	2	
	Coğrafya	2	2	-	-	
	Matematik	6	6	6	6	
	Fizik	2	2	4	4	
	Kimya	2	2	4	4	
	Biyoloji	2	2	4	4	
	Felsefe	-	2	2	-	
	Yabancı Dil	5	2	2	2	
	Beden Eğitimi ve Spor / Görsel Sanatlar / Müzik	2	1	1	1	
	Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü	1	-	-	-	
	Arapça	4	2	-	-	
	Matematik Tarihi ve Uygulamaları (Seçmeli)	-	2	-	-	
	Fen Bilimleri Tarihi ve Uygulamalı (Seçmeli)	-	-	-	2	
	Toplam		33	28+2	12+18	10+20
	MESLEK DERSLERİ	Kur'an-ı Kerim	5	4	4	3
Mesleki Arapça		-	-	2	2	
Temel Dini Bilgiler		1	-	-	-	
Siyer		-	2	-	-	
Fıkıh		-	2	-	-	
Tefsir		-	-	2	-	
Dinler Tarihi		-	-	-	1	
Hadis		-	2	-	-	
Akaid		-	-	1	-	
Kelam		-	-	-	2	
Hitabet ve Mesleki Uygulama		-	-	2	-	
İslam Kültür ve Medeniyeti		-	-	-	2	
Toplam			6	10	10	10
Seçmeli Ders Saati Toplamı			-	2	18	20
Rehberlik ve Yönlendirme		1	-	-	-	
Toplam Ders Saati		40	40	40	40	

Sosyal Bilimleri Programı Uygulayan İmam Hatip Liselerinde 2018-2019 öğrenim yılından itibaren okutulan ders sayılarına ilişkin veriler tablo 1.43'de yer almaktadır.

Tablo 1.43 : Anadolu İmam-Hatip Liseleri Ders Dağıtım Çizelgesi (2018-2019) (Sosyal Bilimleri Programı Uygulayan Okullar)

DERSLER		9.	10.	11.	12.	
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF	
ORTAK DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı	5	5	5	5	
	Tarih	2	2	2	-	
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	2	
	Coğrafya	2	2	4	4	
	Matematik	6	6	5	6	
	Fizik	2	2	-	-	
	Kimya	2	2	-	-	
	Biyoloji	2	2	-	-	
	Felsefe	-	2	2	-	
	Yabancı Dil	5	2	2	2	
	Beden Eğitimi ve Spor / Görsel Sanatlar / Müzik	2	1	1	1	
	Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü	1	-	-	-	
	Arapça	4	2	-	-	
	Türk Dili ve Edebiyatı (Seçmeli)	-	-	2	3	
	Mantık (Seçmeli)	-	-	2	-	
	Psikoloji (Seçmeli)	-	-	2	-	
	Sosyoloji (Seçmeli)	-	-	2	2	
	Sosyal Bilim Çalışmaları (Seçmeli)	-	2	-	-	
	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi (Seçmeli)	-	-	-	4	
	Osmanlı Türkçesi (Seçmeli)	-	-	1	-	
	İslam Bilim Tarihi (Seçmeli)	-	-	-	1	
	Toplam	33	28+2	12+18	10+20	
	MESLEK DERSLERİ	Kur'an-ı Kerim	5	4	4	3
		Mesleki Arapça	-	-	2	2
		Temel Dini Bilgiler	1	-	-	-
		Siyer	-	2	-	-
Fıkıh		-	2	-	-	
Tefsir		-	-	2	-	
Dinler Tarihi		-	-	-	1	
Hadis		-	2	-	-	
Akaid		-	-	1	-	
Kelam		-	-	-	2	
Hitabet ve Mesleki Uygulama		-	-	2	-	
İslam Kültür ve Medeniyeti		-	-	-	2	
Toplam		6	10	10	10	
Seçmeli Ders Saati Toplamı		-	2	18	20	
Rehberlik ve Yönlendirme	1	-	-	-		
Toplam Ders Saati	40	40	40	40		

Yukarıda yer alan 1.42 ve 1.43 numaralı tablolarda “Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimleri Uygulayan” okulların haftalık ders dağılımlarını görmekteyiz. Bu okullarda normal İmam Hatip Lisesi müfredatına göre mesleki derslerde azalmalara gidildiği görülmektedir. Bu farklıları ayrıca (Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Programı Uygulayan Okullar) İmam Hatip Liselerinde 2018-2019 öğrenim yılına ait meslek/kültür dersleri

oranına ilişkin verilerin bulunduğu tablo 1.44’de görebilirsiniz.

Tablo 1.44 : Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 2018-2019 Yılında (Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Programı Uygulayan Okullar) Meslek/Kültür Dersleri Oranı

SINIFLAR	9	10	11	12	TOPLAM
Meslek Dersleri	10	12	10	10	42
Kültür Dersler	29	26+2	12+18	10+20	77+40
Seçmeli Dersler	-	2	18	20	40
Rehberlik	1	-	-	-	1
Toplam Dersler	40	40	40	40	160
Meslek Dersleri Oranı	%25,6	%30	%25	%25	%26,4
Kültür Dersleri Oranı	%74,4	%70	%75	%75	%74,6

Not: Arapça ortak dersler arasında gözüktüğü halde biz onu da bu tablomuzda meslek dersleri kategorisinde hesapladık.

Tabloda yer alan verilere bakıldığı zaman görüleceği üzere meslek derslerinin programda ağırlığı %26,4, kültür dersleri ise %74,6 oranındadır. “Fen ve Sosyal Bilimler Uygulayan Okullar” da meslek derslerinde ciddi bir düşüş olduğu görülmektedir. %40 meslek dersleri oranı yaklaşık 1/3 kadar azalmıştır.

Tablo 1.40 ve 1.41’de yer alan seçmeli derslerin tamamı “Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Programı Uygulayan Okullar”ın seçmeli dersleri ile aynı olduğu için ayrıca tablo olarak buraya aktarılmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde “İmam-Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yeterlilik Düzeyleri Hakkındaki Görüşleri (Çorum İli Örneği)” konusunu araştırmak için Çorum ili ve ilçelerinden bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı İmam-Hatip Liseleri son sınıf öğrencileri ile seçkisiz örneklem formları değerlendirmeye alınmıştır.

Ankete katılan İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerine demografik özelliklerini gösteren bağımsız değerkenlere ait sorular yer almıştır. Bunlar; hafızlık durumu, nerede kaldıkları (pansiyon, ev), ikamet ettikleri yer (şehir merkezi, köy), okulu tercih etme nedenleri, ailelerinin aylık gelir durumları. Bağımsız değerken aynı olsa da erkek ve kız öğrenciler için ayrı ölçek hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Ayrıca bu bölümünde, öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara göre mesleki yeterlilik algı düzeyleri ortalamaları (\bar{x}) ve standart sapmalara (σ) yer verilmiştir. Ayrıca değerkenlere göre öğrencilerin yeterlilik algı düzeyleri ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı anlamak için t-testi, anlamlı bir ilişki olup olmadığını anlamak için ise anova testi (α) uygulanmıştır. Ayrıca araştırma çerçevesinde elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Tablo 2.1 : Erkek Öğrenciler İçin Mesleki Yeterlilik Ölçeği Maddeleri Faktör Çıktısı

Alt Faktör	Sıra No	Mesleki Yeterlilik Ölçeğinin Maddeleri (Erkek Öğrenciler İçin)	Faktör Çıktısı
Mesleki Alan Bilgisi	2	Yasin, Mülk, Rahman ve Nebe sureleriyle Buruc'dan Nâs'a kadar olan sureleri, Bakara Suresi 1-5, 255, 285-286, Haşr Suresi 20-24. ayetleri ezbere okurum.	0,761
	8	İtikat, ibadet, ahlak ve siyerle ilgili dinî kavramların anlamlarını açıklarım.	0,759
	11	İnanç-ibadet-ahlak ilişkisini açıklarım.	0,741
	4	Tecvit kurallarını örneklerle açıklarım.	0,737
	9	İtikadî ve fikhî mezhepleri ana hatlarıyla açıklarım.	0,727
	10	İslam inanç, ibadet ve ahlakının temel esas ve ilkelerini açıklarım.	0,71
	13	Hz. Peygamberin söz, tutum ve davranışlarından örnekler veririm.	0,703
	1	Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun okurum.	0,701
	15	Yaşayan dünya dinlerini ana hatlarıyla açıklarım.	0,682
	18	Görevimin gerektirdiği düzeyde Arapça'yı kullanırım.	0,668
	12	Hz. Peygamberin hayatını ana hatlarıyla açıklarım.	0,586
	Mesleki Uygulama Becerisi	17	Ayet ve hadisleri yorumlarken diğer bilimlerin verilerinden yararlanırım.
43		Usulüne uygun müezzinlik yaparım.	0,777
19		Namazları usulüne uygun kıldırırım.	0,763
42		Ezan ve salayı usulüne uygun olarak okurum.	0,758
23		Yapılması mutad olan duaları (nişan, nikâh, hatim, yemek, yağmur, açılış, vb.) usulüne uygun yaparım.	0,757
16		Sesini ve nefesini doğru ve etkili kullanma becerisine sahibim.	0,744
25		Önemli gün ve gecelerde program düzenlerim.	0,74
6		Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerini ve ana konularını açıklarım.	0,733
32		Yaygın din eğitiminde kullanılan strateji, yöntem ve teknikleri uygularım.	0,729
20		İlkelerine uygun hutbe ve vaaz sunarım.	0,715
30		Kur'an'ı Kerim'i yüzünden ve ezberden öğrenme-öğretme strateji, ilke ve yöntemlerini uygularım.	0,713
5		Kur'an-ı Kerim'le ilgili temel kavramları açıklarım.	0,697
3		Kur'an-ı Kerim'den ezbere okuduğum sure ve ayetlerin anlamlarını bilirim.	0,687
41		Sahip olduğum bilgi, beceri, görgü ve aile hayatı ile çevresine örneklik ederim.	0,683
31	Yaygın din eğitim ve öğretimi süreçlerini temel özellikleriyle açıklarım.	0,68	
14	Ayet ve hadisleri yorumlarken günün şartları, ihtiyaçları ve sorunlarıyla ilişki kurarım.	0,672	

7	Belli başlı Türkçe meal, tefsir, hadis, itikat, ibadet, siyer ve İslam tarihi ile ilgili kaynaklardan yararlanırım.	0,671
36	Zamanı etkili ve verimli kullanırım.	0,644
44	Elektronik ses sistemleri kullanım bilgi ve becerisine sahibim.	0,631
39	Cami merkezli yaygın din eğitim-öğretimi faaliyetlerinin yürütülmesine katkıda bulunurum.	0,617
22	Cenaze ile ilgili dinî görevleri usulüne uygun yaparım.	0,593
27	Kişisel ve mesleki gelişimime katkıda bulunacak bilimsel ve kültürel etkinliklere katılırım.	0,758
35	Öğrenenlerin kendilerini fiziki ve psikolojik açıdan rahat ve güvende hissetmelerini sağlayacak olumlu bir öğrenme ortamı oluştururum.	0,758
21	Vaaz ve hutbelerin muhatap kitle üzerindeki etkililik düzeyini değerlendiririm.	0,745
26	Mesleğimle ilgili gelişmeleri ve yayınları takip ederim.	0,743
28	Hedef kitlenin (çocuk, ergen, yetişkin) gelişim ve öğrenme özelliklerini açıklarım.	0,737
40	Sosyal iletişim becerisine sahibim.	0,714
33	Uyguladığım eğitim Programlarının temel özelliklerini (amaçlarını, ilkelerini, uygulama süreçlerini vb.) açıklarım.	0,701
29	Hedef kitlenin (çocuk, ergen, yetişkin) ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini tespit ederim.	0,699
24	Din hizmetlerinde hedef kitleye uygun rehberlik ve dinî danışmanlık ilke, yöntem ve tekniklerini uygularım.	0,698
34	Öğrenenlerin özelliklerine uygun araç-gereç ve öğrenme-öğretme materyalleri kullanırım.	0,689
38	Caminin bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik, dinî ve kültürel özelliklerini açıklarım.	0,622
37	Gerçekleştirdiğim din hizmetlerinin etkililiğini değerlendiririm.	0,612

Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi

Tablo 2.2 : Kız Öğrenciler İçin Mesleki Yeterlilik Ölçeği Maddeleri Faktör Çıktısı

Alt Faktör	Sıra No	Mesleki Yeterlilik Ölçeğinin Maddeleri (Kız Öğrenciler İçin)	Faktör Çıktısı
Mesleki Alan Bilgisi	14	Hız. Peygamberin söz, tutum ve davranışlarından örnekler veririm.	0,816
	12	Hız. Peygamberin hayatını açıklarım.	0,754
	18	Görevinin gerektirdiği düzeyde Arapça'yı kullanırım.	0,706
	6	Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerini ve ana konularını açıklarım.	0,691
	8	Temel İslam Bilimleri ile ilgili belli başlı Türkçe kaynaklardan etkin biçimde yararlanırım.	0,691
	1	Kur'an-ı Kerim'i "Maharic-i Huruf"a ve "Tecvit" kurallarına riayet ederek okurum.	0,683
	7	Kur'an-ı Kerim'le ilgili temel kavramları açıklarım.	0,668
	13	İslam'ın doğduğu ortamın dinî, kültürel, siyasi, toplumsal vb. özelliklerini açıklarım.	0,642
	17	Yaşayan dünya dinlerini ana hatlarıyla açıklarım.	0,639
	10	İtikadî ve fikhî mezhepleri ana hatlarıyla açıklarım.	0,616
	11	İnanç, ibadet ve ahlak esaslarını açıklarım.	0,615
	2	Kur'an-ı Kerim tarihini ana hatlarıyla açıklarım.	0,6
	9	İtikat, ibadet, ahlak ve siyerle ilgili dinî kavramların anlamlarını açıklarım.	0,6
	3	Kur'an-ı Kerim'in 30. Cüzü ile Yasin, Mülk, Hucurat, Fetih ve Rahman sureleriyle, Bakara 1-5, 255, 285-286, Haşr Suresi 20-24. ayetleri ezbere okurum.	0,541
4	Tecvit kurallarını örneklerle açıklarım.	0,541	
5	Kur'an-ı Kerim'den ezbere okuduğu ayet ve surelerin anlamlarını açıklarım.	0,505	
Mesleki Uygulama Becerisi	34	İletişim ve dinî danışmanlığının temel ilkelerini açıklarım.	0,749
	30	Öğrenme-öğretme sürecini değerlendiririm.	0,714
	26	Din öğretimi ilke, yöntem ve tekniklerini kullanırım.	0,683
	15	Ayet ve hadisleri yorumlarken günün şartları, ihtiyaçları ve sorunlarıyla ilişki kurarım.	0,678
	31	Öğretim sürecindeki eksiklikleri belirleyerek tedbir alırım.	0,678
	16	Ayet ve hadisleri yorumlarken diğer bilimlerin verilerinden yararlanırım.	0,644
	25	Kur'an-ı Kerim'in yüzüne ve ezbere öğretiminin ilke ve yöntemlerini kullanırım.	0,622
	32	Zamanı etkili ve verimli kullanırım.	0,56

Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi	27	Öğrenenlerin özelliklerine uygun materyalleri seçerek, etkili bir şekilde kullanırım.	0,82
	24	Öğretimi öğrencilerin ihtiyaçlarına ve öğretimin amaçlarına uygun planlayarak yürütürüm.	0,802
	36	Sorun çözme becerisine sahibim.	0,741
	23	Uyguladığım eğitim programlarının temel özelliklerini açıklarım.	0,735
	33	Görevim çerçevesinde dinî konularda danışmanlık ve rehberlik yaparım.	0,732
	35	Hedef kitle ile (çocuk, ergen, yetişkin) etkili iletişim kurma becerisine sahibim.	0,731
	29	Eğitim hizmetlerinde yerel ve bölgesel dinamiklerin farkında olurum.	0,714
	22	Öğrencilerin sorunlarının çözümü için ilgili kişi ve uzmanlarla iş birliği yaparım.	0,711
	21	Öğrencilerin gelişimine uygun öğrenme-öğretme ortamları oluştururum.	0,707
	28	Gerçekleştirdiği din eğitiminin etkililiğini belirlemeye yönelik ölçme-değerlendirme teknik ve araçlarını etkili bir biçimde kullanırım.	0,695
	20	Öğrencinin bireysel ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri ile öğrenme özelliklerini belirlerim.	0,658
	19	Bireyin gelişim basamaklarını (zihinsel, duyuşsal, kültürel, sosyal, dinî ve ahlakî vb.) açıklarım.	0,559

Ayrıca anketimizde yer alan sorulara verilen cevapların ortalamalarına bakılmış ve en yüksek ortalamadan en düşük ortalamaya göre tablo oluşturulup aşağıya eklenmiştir.

Aşağıdaki 5'li likert ölçeğine göre değerlendirmeler “Hiç Katılmıyorum” (1), “Katılmıyorum” (2), “Kısmen Katılıyorum” (3), “Çoğunlukla Katılıyorum” (4) ve “Tamamen Katılıyorum” (5) olarak puanlanmıştır. 3 ve 3'ün üzerindeki ortalama puanlarda öğrencilerimiz kendilerini yeterli hissederken, 3'ün altındaki puanlarda öğrencilerimiz kendilerini yetersiz hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 2.3 : Erkek Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Ölçeği Maddeleri Puan Ortalamaları

Sıra No	Mesleki Yeterlilik Ölçeğinin Maddeleri (Erkek Öğrenciler İçin)	N	\bar{x}	σ
13	Hız. Peygamberin söz, tutum ve davranışlarından örnekler veririm.	150	4,0267	0,87429
19	Namazları usulüne uygun kıldırım.	149	3,9799	1,12988
1	Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun okurum.	151	3,9007	0,90741
12	Hız. Peygamberin hayatını ana hatlarıyla açıklarım.	148	3,8919	0,86611
41	Sahip olduğum bilgi, beceri, görgü ve aile hayatı ile çevresine örneklik ederim.	151	3,7881	1,00405
43	Usulüne uygun müezzinlik yaparım.	151	3,7815	1,05763
11	İnanç-ibadet-ahlak ilişkisini açıklarım.	150	3,7267	1,02908
40	Sosyal iletişim becerisine sahibim.	150	3,6333	1,10773
42	Ezan ve salayı usulüne uygun olarak okurum.	150	3,58	1,0885
10	İslam inanç, ibadet ve ahlakının temel esas ve ilkelerini açıklarım.	149	3,5101	1,09432
36	Zamanı etkili ve verimli kullanırım.	151	3,5033	1,06379
14	Ayet ve hadisleri yorumlarken günün şartları, ihtiyaçları ve sorunlarıyla ilişki kurarım.	149	3,4899	1,09432
44	Elektronik ses sistemleri kullanım bilgi ve becerisine sahibim.	151	3,4371	1,2032
27	Kişisel ve mesleki gelişimime katkıda bulunacak bilimsel ve kültürel etkinliklere katılırım.	150	3,4333	1,25541
39	Cami merkezli yaygın din eğitim-öğretimi faaliyetlerinin yürütülmesine katkıda bulunurum.	151	3,3576	1,10962
30	Kur'an'ı Kerim'i yüzünden ve ezberden öğrenme-öğretme strateji, ilke ve yöntemlerini uygularım.	149	3,349	1,0586
38	Caminin bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik, dinî ve kültürel özelliklerini açıklarım.	151	3,3377	1,07012
35	Öğrenenlerin kendilerini fiziki ve psikolojik açıdan rahat ve güvende hissetmelerini sağlayacak olumlu bir öğrenme ortamı oluştururum.	149	3,3154	1,15131
28	Hedef kitlenin (çocuk, ergen, yetişkin) gelişim ve öğrenme özelliklerini açıklarım.	150	3,3	1,04753
6	Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerini ve ana konularını açıklarım.	149	3,2953	1,02998
22	Cenaze ile ilgili dinî görevleri usulüne uygun yaparım.	150	3,2867	1,26564
29	Hedef kitlenin (çocuk, ergen, yetişkin) ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini tespit ederim.	150	3,2267	1,06277
8	İtikat, ibadet, ahlak ve siyerle ilgili dinî kavramların anlamlarını açıklarım.	150	3,2067	1,05102
26	Mesleğimle ilgili gelişmeleri ve yayınları takip ederim.	151	3,2053	1,34322
34	Öğrenenlerin özelliklerine uygun araç-gereç ve öğrenme-öğretme materyalleri kullanırım.	149	3,1946	1,07602
37	Gerçekleştirdiğim din hizmetlerinin etkililiğini değerlendiririm.	151	3,1921	1,08145
7	Belli başlı Türkçe meal, tefsir, hadis, itikat, ibadet, siyer ve İslam tarihi ile ilgili kaynaklardan yararlanırım.	151	3,1589	1,13192

21	Vaaz ve hutbelerin muhatap kitle üzerindeki etkililik düzeyini değerlendiririm.	149	3,1477	1,21575
32	Yaygın din eğitiminde kullanılan strateji, yöntem ve teknikleri uygulamam.	150	3,1133	1,04616
5	Kur'an-ı Kerim'le ilgili temel kavramları açıklarım.	151	3,1126	1,05542
16	Sesini ve nefesini doğru ve etkili kullanma becerisine sahibim.	151	3,0927	1,09149
20	İlkelerine uygun hutbe ve vaaz sunarım.	149	3,0872	1,29413
23	Yapılması mutad olan dualar (nişan, nikâh, hatim, yemek, yağmur, açılış, vb.) usulüne uygun yaparım.	151	3,0861	1,23796
31	Yaygın din eğitim ve öğretimi süreçlerini temel özellikleriyle açıklarım.	148	3,0541	1,06767
17	Ayet ve hadisleri yorumlarken diğer bilimlerin verilerinden yararlanırım.	149	3,0403	1,03897
24	Din hizmetlerinde hedef kitleye uygun rehberlik ve dinî danışmanlık ilke, yöntem ve tekniklerini uygulamam.	150	3,0067	1,06498
33	Uyguladığım eğitim programlarının temel özelliklerini (amaçlarını, ilkelerini, uygulama süreçlerini vb.) açıklarım.	150	2,9733	1,08031
4	Tecvit kurallarını örneklerle açıklarım.	150	2,88	1,22019
15	Yaşayan dünya dinlerini ana hatlarıyla açıklarım.	149	2,8725	1,00867
2	Yasin, Mülk, Rahman ve Nebe sureleriyle Buruc'dan Nâs'a kadar olan sureleri, Bakara Suresi 1-5, 255, 285-286, Haşr Suresi 20-24. ayetleri ezbere okurum.	151	2,8675	1,14703
9	İtikadî ve fikhî mezhepleri ana hatlarıyla açıklarım.	150	2,66	1,11023
3	Kur'an-ı Kerim'den ezbere okuduğum sure ve ayetlerin anlamlarını bilirim.	149	2,5906	0,99331
18	Görevimin gerektirdiği düzeyde Arapça'yı kullanırım.	151	2,5629	1,21423
25	Önemli gün ve gecelerde program düzenlerim.	150	2,5067	1,28359

Yukarıdaki tablo incelendiği zaman (33, 4, 15, 2, 9, 3, 18, 25) numaralı maddelerde öğrenciler kendilerini yetersiz hissettikleri görülmektedir. Diğer maddelerde ise öğrenciler kendilerini yeterli hissetmektedirler.

Tablo 2.4 : Kız Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Ölçeği Maddeleri Puan Ortalamaları

Sıra No	Mesleki Yeterlilik Ölçeğinin Maddeleri (Kız Öğrenciler İçin)	N	\bar{x}	σ
12	Hız. Peygamberin hayatını açıklarım.	175	4,1829	0,90385
14	Hız. Peygamberin söz, tutum ve davranışlarından örnekler veririm.	175	4,1829	0,95336
13	İslam'ın doğduğu ortamın dinî, kültürel, siyasi, toplumsal vb. özelliklerini açıklarım.	173	3,8208	1,06051
11	İnanç, ibadet ve ahlak esaslarını açıklarım.	176	3,8182	0,9686
36	Sorun çözme becerisine sahibim.	176	3,767	1,10957
35	Hedef kitle ile (çocuk, ergen, yetişkin) etkili iletişim kurma becerisine sahibim.	176	3,6875	1,12583
32	Zamanı etkili ve verimli kullanırım.	175	3,5771	1,05783
15	Ayet ve hadisleri yorumlarken günün şartları, ihtiyaçları ve sorunlarıyla ilişki kurarım.	175	3,56	1,20611
30	Öğrenme-öğretme sürecini değerlendiririm.	176	3,5	1,14143
31	Öğretim sürecindeki eksiklikleri belirleyerek tedbir alırım.	173	3,474	1,19381
9	İtikat, ibadet, ahlak ve siyerle ilgili dinî kavramların anlamlarını açıklarım.	176	3,3636	1,12815
24	Öğretimi öğrencilerin ihtiyaçlarına ve öğretimin amaçlarına uygun planlayarak yürütürüm.	175	3,3086	1,25793
25	Kur'an-ı Kerim'in yüzüne ve ezbere öğretiminin ilke ve yöntemlerini kullanırım.	175	3,2914	1,15006
33	Görevim çerçevesinde dinî konularda danışmanlık ve rehberlik yaparım.	176	3,2557	1,19402
21	Öğrencilerin gelişimine uygun öğrenme-öğretme ortamları oluştururum.	176	3,233	1,35108
1	Kur'an-ı Kerim'i "Maharic-i Huruf"a ve "Tecvit" kurallarına riayet ederek okurum.	176	3,2159	1,01923
27	Öğrenenlerin özelliklerine uygun materyalleri seçerek, etkili bir şekilde kullanırım.	174	3,2126	1,18549
20	Öğrencinin bireysel ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri ile öğrenme özelliklerini belirlerim.	174	3,1724	1,21842
23	Uyguladığım eğitim programlarının temel özelliklerini açıklarım.	176	3,1364	1,2112
19	Bireyin gelişim basamaklarını (zihinsel, duyuşsal, kültürel, sosyal, dinî ve ahlakî vb.) açıklarım.	175	3,1314	1,13456
26	Din öğretimi ilke, yöntem ve tekniklerini kullanırım.	175	3,1314	1,09328
22	Öğrencilerin sorunlarının çözümü için ilgili kişi ve uzmanlarla iş birliği yaparım.	176	3,1193	1,33201
16	Ayet ve hadisleri yorumlarken diğer bilimlerin verilerinden yararlanırım.	172	3,0291	1,18681
34	İletişim ve dinî danışmanlığının temel ilkelerini açıklarım.	176	3,0227	1,11588
28	Gerçekleştirdiği din eğitiminin etkililiğini belirlemeye yönelik ölçme-değerlendirme teknik ve araçlarını etkili bir biçimde kullanırım.	175	3,0171	1,15208

29	Eğitim hizmetlerinde yerel ve bölgesel dinamiklerin farkında olurum.	174	2,9885	1,16296
7	Kur'an-ı Kerim'le ilgili temel kavramları açıklarım.	173	2,9769	1,06178
4	Tecvit kurallarını örneklerle açıklarım.	176	2,9318	1,13938
17	Yaşayan dünya dinlerini ana hatlarıyla açıklarım.	173	2,8208	1,08222
6	Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerini ve ana konularını açıklarım.	174	2,7874	1,11514
8	Temel İslam Bilimleri ile ilgili belli başlı Türkçe kaynaklardan etkin biçimde yararlanırım.	174	2,7414	1,04622
10	İtikadî ve fikhî mezhepleri ana hatlarıyla açıklarım.	175	2,7143	1,01629
3	Kur'an-ı Kerim'in 30. Cüzü ile Yasin, Mülk, Hucurat, Fetih ve Rahman sureleriyle, Bakara 1-5, 255, 285-286, Haşr Suresi 20-24. ayetleri ezbere okurum.	175	2,6171	1,08635
2	Kur'an-ı Kerim tarihini ana hatlarıyla açıklarım.	173	2,4798	1,04319
5	Kur'an-ı Kerim'den ezbere okuduğu ayet ve surelerin anlamlarını açıklarım.	173	2,4509	1,06431
18	Görevinin gerektirdiği düzeyde Arapça'yı kullanırım.	176	2,1932	1,12994

Yukarıdaki tablo incelendiği zaman ortalaması "Kısmen Katılıyorum" şikkının altında olan (29, 7, 4, 17, 6, 8, 10, 3, 2, 5, 18) numaralı maddelerde öğrenciler kendilerini yetersiz hissettikleri görölmektedir. Diğer maddelerde ise öğrenciler kendilerini yeterli hissetmektedirler.

2.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

2.1.1. Cinsiyete Göre Öğrenci Dağılımları

Tablo 2.5 : Cinsiyete Göre Dağılımlar

Cinsiyet	Kişi Sayısı	%
Erkek	151	46,2
Kız	176	53,8
Toplam	327	100

Araştırmaya toplam 327 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin 151'i erkek, 176'sı kızdır. Tabloda seçkisiz olarak örneklem alınan öğrencilerin %46,2'si erkek %53,8'i ise kız öğrenci olduğu görülmektedir.

2.1.2. Hafızlık Durumuna Göre Öğrenci Dağılımları

Tablo 2.6 : Hafızlık Durumuna Göre Dağılımlar

Hafızlık Durumu	Kişi Sayısı	%
Hafızım	9	2,8
Hafız Değilim	318	97,2
Toplam	327	100

Araştırmaya katılan 327 öğrencinin %2,8'inin hafız, %97,2'sinin ise hafız olmadığı görülmektedir.

2.1.3. Kaldıkları Yere Göre Öğrenci Dağılımları

Tablo 2.7 : Kaldıkları Yere Göre Dağılımlar

Kaldıkları Yer	Kişi Sayısı	%
Pansiyon	55	16,8
Ev	272	83,2
Toplam	327	100

Araştırmaya katılan 327 öğrencinin %16,8'inin pansiyonda, %83,2'sinin ise evde kaldığı görülmektedir.

2.1.4. İkamet Ettikleri Yere Göre Öğrenci Dağılımları

Tablo 2.8 : İkamet Ettikleri Yere Göre Dağılımlar

İkamet Yeri	Kişi Sayısı	%
Şehir Merkezi	261	79,8
Köy	66	20,2
Toplam	327	100

Araştırmaya katılan 327 öğrencinin %79,8'inin şehir merkezinde, %20,2'sinin ise köyde ikamet ettiği görülmektedir.

2.1.5. Tercih Sebeplerine Göre Öğrenci Dağılımları

Tablo 2.9 : Tercih Sebeplerine Göre Dağılımlar

Tercih Sebepleri	Kişi Sayısı	%
Kişisel Tercihim	150	45,9
Aile ve Yakınlarının İsteği	125	38,2
Başka Bir Okul Kazanamama	39	11,9
Diğer	12	3,7
Seçeneği Boş Bırakanlar	1	0,3
Toplam	327	100

Araştırmaya katılan 327 öğrencinin %45,9'unun kişisel tercihi, %38,2'sinin aile ve yakınlarının isteği, %11,9'unun başka bir okul kazanamaması, %3,7'sinin ise diğer sebeplerden dolayı okul tercih ettikleri görülmektedir.

2.1.6. Ailesinin Gelir Durumuna Göre Öğrenci Dağılımları

Tablo 2.10 : Ailelerin Gelir Durumuna Göre Dağılımlar

Ailesinin Gelir Durumu (TL)	Kişi Sayısı	%
1604 veya Daha Az	98	30
1605-2670 Arası	118	36,1
2671-4500 Arası	78	23,9
4501 veya Daha Fazlası	28	8,6
Seçeneği Boş Bırakanlar	5	1,5
Toplam	327	100

Araştırmaya katılan 327 öğrencinin ailesinin %30'unun 1604 veya daha az, %36,1'inin 1605-2670 arası, %23,9'unun 2671-4500 arası, %8,6'sının ise 4501 veya daha fazla aylık gelire sahip oldukları görülmektedir.

2.2. BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ YETERLİLİK DÜZEYİ

2.2.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri

Tablo 2.11 : Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{x}	σ	Sd	t Değeri	p
Erkek	151	3,2669	0,56857	325	1,028	p=0,305
Kız	176	3,1935	0,70167		1,044	p>0,05 Önemsiz

Yukarıdaki tabloya bakıldığı zaman araştırmaya katılan İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik algı düzeyi ortalaması (3,2669), kız öğrencilerin ise mesleki yeterlilik algı düzeyi ortalaması (3,1935) olarak görülmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin ortalamaları 3'ün üzerinde çıkması öğrencilerin mesleki yeterlilik algısı olarak genel itibariyle kendilerini yeterli hissettikleri göstermektedir.

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyete göre, puan ortalaması arasındaki farkın önemli olup olmadığına ise t-testi ile bakılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, (p>0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Ayrıca diğer çalışmalara bakıldığı zaman Kiriş'in 2017 yılında yapmış olduğu çalışmada erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik algı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (s. 209). Vural'ın 2016 yılında yapmış olduğu çalışmada ise kız öğrencilerin mesleki yeterlilik algı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (s. 54).

2.2.2. Öğrencilerin Hafızlık Durumuna Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri

Ankete katılan öğrencilerin puan ortalamalarında hafız olup olmamalarına göre istatistiksel açıdan farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklem t-testi yapılmıştır. Test sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.12 : Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Hafızlık Durumuna Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları

Hafızlık Durumu	N	\bar{x}	σ	Sd	t Değeri	p
Hafız	9	3,6667	0,70711	149	1,663	p=0,099
Hafız Değil	142	3,2535	0,72383		1,697	p>0,05 Önemsiz

Tablodaki verilere baktığımızda sadece hafız olan erkek öğrencilerin anket sorularını yanıtladığı görülmektedir. Ankete katılan kız öğrencilerden hafız olan

bulunmadığı için, bu soru kız öğrenciler tarafından yanıtız bırakıldığından, tablolara veri olarak yansıtılmamıştır.

Tablodaki verilere bakıldığında, hafız olan İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin mesleki yeterlilik düzeyi puanları ortalamasının (\bar{x} : 3,6667), hafız olmayan öğrencilerin puanları ortalamasının ise (\bar{x} : 3,2535) olduğu görülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda, ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Her ne kadar anlamlı bir farklılık olmasa da “hafız” öğrencilerin puan ortalaması oransal olarak “hafız olmayan” öğrencilerin puan ortalamalarına göre oransal daha yüksek çıkmıştır.

Öğrencilerin hafızlık durumuna göre mesleki yeterlilik düzeyleri alt boyutlarına ait istatistiksel sonuçlar ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.13 : Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin Hafızlık Durumuna Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları

Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	Hafızlık Durumu	N	\bar{x}	σ	Sd	t Değeri	p
Mesleki Alan Bilgisi	Hafız	9	3,398	0,29785	149	0,596	p=0,292
	Hafız Değil	142	3,275	0,61311		1,099	p>0,05
Mesleki Uygulama Becerisi	Hafız	9	3,522	0,54534	149	1,321	p=0,189
	Hafız Değil	142	3,254	0,59209		1,421	p>0,05
Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi	Hafız	9	3,346	0,58846	149	0,424	p=0,672
	Hafız Değil	142	3,240	0,73212		0,514	p>0,05

Tabloda “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda hafızların mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,398) iken, hafız olmayanların ortalaması (\bar{x} : 3,275) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda hafızlık durumuna göre öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Hafız olan ve hafız olmayan öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda hafızların mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,522) iken, hafız olmayanların ortalaması (\bar{x} : 3,254) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda hafızlık durumuna göre öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Hafız olan ve hafız olmayan öğrencilerin Mesleki Uygulama Becerisi mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda hafızların mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,346) iken, hafız olmayanların ortalaması (\bar{x} : 3,240) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda hafızlık durumuna göre öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Hafız olan ve hafız olmayan öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Hafız olan öğrenciler ile hafız olmayan öğrenciler arasında Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ve Alt Yeterlilik Algı Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülememesi “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, hafız olup olmamaya göre farklılaşmaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezi doğrulamadığı görülmektedir.

Hafız olan öğrencilerle hafız olmayan öğrenciler arasındaki Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ve Alt Yeterlilik Algı Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülememesi bizim için şaşırtıcı bir sonuç olmuştur. Hafızlık yaparken almış oldukları eğitimler, hafızlık sonrası halkın hafız öğrencilere ayrı bir nazar ile bakışları ve teveccühleri bizde algı düzeylerinin farklı olacağı kanaatini oluşturmuştu.

Sonuç olarak hafız öğrencilerin algı düzeyinin beklentilere rağmen yüksek olmaması, Kur’an Kurslarında verilen hafızlık eğitimi müfredatının tekrardan incelenmesi ve problemlerin tespit edilip, sıkıntıların giderilmesi için yeniden bir çalışma yapılması gerekliliğini ortaya koyabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca diğer çalışmalara bakıldığı zaman Vural’ın 2016 yılında yapmış olduğu çalışmada da hafız öğrencilerin mesleki yeterlilik algı düzeyleri ile hafız olmayan öğrenciler arasında tezimizde de olduğu gibi anlamlı bir farklılık görülmemektedir (s. 56). Kiriş’in 2017 yılında yapmış olduğu çalışmada ise hafız olan ilahiyat öğrencilerinin mesleki yeterlilik algı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (s. 216).

2.2.3. Öğrencilerin Kaldıkları Yere Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri

Ankete katılan öğrencilerin puan ortalamalarında kaldıkları yerlere göre istatistiksel açıdan farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklem t-testi yapılmıştır. Test sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.14 : Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Kaldıkları Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	Kaldıkları Yer	N	\bar{x}	σ	Sd	t	p
Erkek	Pansiyon	38	3,2632	0,6339	149	-0,146	p=0,884
	Ev	113	3,2832	0,7585		-0,160	p>0,05 Önemsiz
Kız	Pansiyon	17	3,2669	0,6127	174	0,453	p=0,651
	Ev	159	3,1857	0,7118		0,511	p>0,05 Önemsiz

Tabloya bakıldığında, pansiyonda kalan İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin mesleki yeterlilik düzeyi puanlarının ortalaması (\bar{x} : 3,2632), evde kalan öğrencilerin ise puanlarının ortalaması (\bar{x} : 3,2832) olarak bulunmuştur.

Ankete katılan erkek öğrencilerin kaldıkları yere göre, puan ortalaması arasındaki farkın önemli olup olmadığına ise t-testi ile bakılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tabloya bakıldığında, pansiyonda kalan İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin mesleki yeterlilik düzeyi puanlarının ortalaması (\bar{x} : 3,2669), Evde kalan öğrencilerin ise puanlarının ortalaması (\bar{x} : 3,1857) olarak bulunmuştur.

Ankete katılan kız öğrencilerin kaldıkları yere göre, puan ortalaması arasındaki farkın önemli olup olmadığına ise t-testi ile bakılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Ayrıca kız ve erkek öğrencilerin ortalamalarına bakıldığı zaman da anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Öğrencilerin kaldıkları yere göre mesleki yeterlilik düzeyleri alt boyutlarına ait istatistiksel sonuçlar ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.15 : Ankete Katılan Erkek Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin Kaldıkları Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları

Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	Kaldıkları Yer	N	\bar{x}	σ	Sd	t	p
Mesleki Alan Bilgisi	Pansiyon	38	3,2945	0,57174	149	0,144	p=0,886
	Ev	113	3,2783	0,61046		0,149	p>0,05 Önemsiz
Mesleki Uygulama Becerisi	Pansiyon	38	3,2752	0,50551	149	0,057	p=0,954
	Ev	113	3,2783	0,61927		0,063	p>0,05 Önemsiz
Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi	Pansiyon	38	3,2319	0,67940	149	-0,145	p=0,885
	Ev	113	3,2516	0,74019		-0,152	p>0,05 Önemsiz

“Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda pansiyonda kalan erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,2945) iken, evde kalan erkek öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,2783) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda kaldıkları yere göre erkek öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Pansiyonda veya evde kalan erkek öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda pansiyonda kalan erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,2752) iken, evde kalan erkek öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,2783) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda kaldıkları yere göre erkek öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Pansiyonda veya evde kalan erkek öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda pansiyonda kalan erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,2319) iken, evde kalan erkek öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,2516) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda kaldıkları yere göre erkek öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Pansiyonda veya evde kalan erkek öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 2.16 : Ankete Katılan Kız Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin Kaldıkları Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları

Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	Kaldıkları Yer	N	\bar{x}	σ	Sd	t	p
Mesleki Alan Bilgisi	Pansiyon	17	3,1647	0,60191	174	0,561	p=0,576
	Ev	159	3,0725	0,64863		0,596	p>0,05 Önemsiz
Mesleki Uygulama Becerisi	Pansiyon	17	3,4034	0,75390	174	0,409	p=0,683
	Ev	159	3,3162	0,84352		0,448	p>0,05 Önemsiz
Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi	Pansiyon	17	3,3088	0,78659	174	0,270	p=0,787
	Ev	159	3,2485	0,88324		0,297	p>0,05 Önemsiz

“Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda pansiyonda kalan kız öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,1647) iken, evde kalan kız öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,0725) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda kaldıkları yere göre kız öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Pansiyonda veya evde kalan kız öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda pansiyonda kalan kız öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,4034) iken, evde kalan kız öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,3162) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda kaldıkları yere göre kız öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Pansiyonda veya evde kalan kız öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda pansiyonda kalan kız öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,3088) iken, evde kalan kız öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,2485) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda kaldıkları yere göre kız öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Pansiyonda veya evde kalan kız öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Ayrıca kız ve erkek öğrencilerin ortalamalarına bakıldığı zaman da anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde pansiyonda ya da evde kalma durumlarına göre öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemesi “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, öğrencilerin kendi evlerinde ya da yatılı olma durumuna göre farklılaşmamaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezi doğruladığı görülmektedir.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde pansiyonda ya da evde kalma durumlarına göre öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemesinin sebebi, Çorum’da bulunan İmam Hatip Lisesi Pansiyonlarının son dönemlerde adeta otel havasında

tekrardan düzenlenmesi, pansiyon odalarında kalan öğrenci sayısının üçe dörde düşürülmesi, eskiye nazaran insani ihtiyaçlara daha uygun bir şekilde cevap ve hizmet verilmesi, pansiyonda nöbet tutan öğretmenlerin birebir öğrencilerle ilgilenmesi, öğretmenlerin öğrencilerin sorularına ve sorunlarına muhatap olup çözüm araması gibi faktörlerin etkisi ile pansiyonda ya da evde kalan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma olasılığının kalktığına göstergesi olarak gözlemlenmiştir.

2.2.4. Öğrencilerin İkamet Ettiği Yere Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri

Ankete katılan öğrencilerin puan ortalamalarında ikamet ettikleri yere göre istatistiksel açıdan farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklem t-testi yapılmıştır. Test sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.17 : Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin İkamet Ettikleri Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	İkamet Ettiği Yere	N	\bar{x}	σ	Sd	t	p
Erkek	Şehir	107	3,3131	0,7602	149	0,920	p=0,359
	Köy	44	3,1932	0,6399		0,989	p>0,05
Kız	Şehir	154	3,1786	0,71056	174	-0,746	p=0,456
	Köy	22	3,2981	0,64128		-0,806	p>0,05

Tabloya bakıldığında, şehirde kalan İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin mesleki yeterlilik düzeyi puanlarının ortalaması (\bar{x} : 3,3131), evde kalan erkek öğrencilerin ise mesleki yeterlilik puanlarının ortalaması (\bar{x} : 3,1932) olarak bulunmuştur.

Ankete katılan erkek öğrencilerin ikamet ettikleri yere göre, puan ortalaması arasındaki farkın önemli olup olmadığına ise t-testi ile bakılmıştır. Yapılan analiz sonucunda (p>0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tabloya bakıldığında, şehirde kalan İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin mesleki yeterlilik düzeyi puanlarının ortalaması (\bar{x} : 3,1786), köyde kalan öğrencilerin ise puanlarının ortalaması (\bar{x} : 3,2981) olarak bulunmuştur.

Ankete katılan kız öğrencilerin ikamet ettikleri yere göre, puan ortalaması arasındaki farkın önemli olup olmadığına ise t-testi ile bakılmıştır. Yapılan analiz sonucunda (p>0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Ayrıca kız ve erkek öğrencilerin ortalamalarına bakıldığı zaman şehirde kalan erkek öğrencilerinin, köyde kalan erkek öğrencilerine göre ortalaması biraz yüksek,

kızlarda ise köyde kalan kızların, şehirde kalan kızlara göre ortalaması biraz yüksek olmasına rağmen şehirde ve köyde kalanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Öğrencilerin kaldıkları yere göre mesleki yeterlilik düzeyleri alt boyutlarına ait istatistiksel sonuçlar ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.18 : Ankete Katılan Erkek Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin İkamet Ettikleri Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları

Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	İkamet Ettiği Yer	N	\bar{x}	σ	Sd	t	p
Mesleki Alan Bilgisi	Şehir	107	3,2943	0,62545	149	0,381	p=0,704
	Köy	44	3,2533	0,53530		0,407	p>0,05 Önemsiz
Mesleki Uygulama Becerisi	Şehir	107	3,2817	0,61717	149	0,365	p=0,715
	Köy	44	3,2429	0,52795		0,390	p>0,05 Önemsiz
Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi	Şehir	107	3,2920	0,74581	149	1,202	p=0,201
	Köy	44	3,1365	0,66014		1,265	p>0,05 Önemsiz

“Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda ikamet ettiği yere göre şehirde kalan erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,2943) iken, köyde kalan erkek öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,2533) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda ikamet ettikleri yere göre erkek öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik alanında (p>0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Şehirde ve köyde kalan erkek öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda ikamet ettiği yere göre şehirde kalan erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,2817) iken, köyde kalan erkek öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,2429) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda ikamet ettikleri yere göre erkek öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik alanında (p>0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Şehirde ve köyde kalan erkek öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda ikamet ettiği yere göre şehirde kalan erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,2920) iken, köyde kalan erkek öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,1365) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda ikamet ettikleri yere göre erkek öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Şehirde ve köyde kalan erkek öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 2.19 : Ankete Katılan Kız Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin İkamet Ettikleri Yere Göre Farklılaşması t-Testi Sonuçları

Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	İkamet Ettiği Yer	N	\bar{x}	σ	Sd	t	p
Mesleki Alan Bilgisi	Şehir	154	3,0652	0,65091	174	-0,884	p=0,378
	Köy	22	3,1949	0,58772		-0,955	Önemsiz
Mesleki Uygulama Becerisi	Şehir	154	3,3167	0,83478	174	-0,332	p=0,740
	Köy	22	3,3799	0,84332		-0,329	Önemsiz
Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi	Şehir	154	3,2367	0,88290	174	-0,708	p=0,480
	Köy	22	3,3778	0,80366		-0,760	Önemsiz

“Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda ikamet ettiği yere göre şehirde kalan kız öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,0652) iken, köyde kalan kız öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,1949) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda ikamet ettikleri yere göre kız öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Şehirde ve köyde kalan kız öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda ikamet ettiği yere göre şehirde kalan kız öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,3167) iken, köyde kalan kız öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,3799) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda ikamet ettikleri yere göre kız öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Şehirde ve köyde kalan kız öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

“Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda ikamet ettiği yere göre şehirde kalan kız öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalaması (\bar{x} : 3,2367) iken, köyde kalan kız öğrencilerin ortalaması ise (\bar{x} : 3,3778) bulunmuştur.

Yapılan t testi sonucunda ikamet ettikleri yere göre kız öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” mesleki yeterlilik alanında ($p>0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Şehirde ve köyde kalan kız öğrencilerin Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde şehirde ya da köyde kalma durumlarına göre öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı Düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemesi “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, öğrencilerin şehir merkezinde ya da köy tipi yerleşim birimlerinde kalış durumlarına göre farklılaşmamaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezi doğruladığı görülmektedir.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde şehirde ya da köyde kalma durumlarına göre öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı Düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemesi, gelişen teknolojinin artık köylere kadar gelmesi, öğrencilerin cep telefonu ile her an istediği bilgiye rahatlıkla ulaşabilmesi, köy ile şehir arasındaki bilgiye ulaşma, teknolojinin nimetlerinden faydalanma gibi öğrencinin eğitimini bire bir etkileyen faktörlerin arasındaki farkın azalması, köy şartlarının zorluğunu gören öğrencilerin kendilerini eğitime verip, bedenen daha rahat bir işte çalışabilmek için eğitimi bir basamak olarak görmeleri gibi etkenlerin öğrenciler üzerindeki etkisi, yapılan mülakatlar sonucunda gözlemlenmiştir.

Ayrıca diğer çalışmalara bakıldığı zaman Vural’ın 2016 yılında yapmış olduğu çalışmada şehir merkezinde ikamet eden öğrencilerin mesleki yeterlilik algı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (s. 65).

2.2.5. Öğrencilerin Okul Tercih Etme Nedenine Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri

Ankete katılan öğrencilerin puan ortalamalarında okul tercih etme nedenlerine göre istatistiksel açıdan farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi (ANOVA) testi yapılmıştır. Test sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.20 : Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Okulu Tercih Etme Nedenine Göre Farklılaşması Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Cinsiyet	Tercih Nedeni	N	\bar{x}	σ	Sonuç
ERKEK	Kişisel tercih	78	3,4423	0,77284	sd=3/146
	Aile ve yakınların isteği	50	3,0800	0,64175	F=3,101
	Başka bir okul kazanamama	18	3,1389	0,68181	p=0,029
	Diğer	4	3,0000	0,00000	p<0,05
	TOPLAM	150	3,2733	0,72720	Önemli
KIZ	Kişisel tercih	72	3,4654	0,57237	sd= 3/172
	Aile ve yakınların isteği	75	2,9496	0,72123	F= 7,397
	Başka bir okul kazanamama	21	3,1566	0,78919	p= 0.000
	Diğer	8	3,1299	0,54832	p <0,05
	TOPLAM	176	3,1935	0,70167	Önemli

Tabloda İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4423), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0800), “Başka bir okul kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1389), “Diğer” sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0000) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka okul kazanamama ve diğer sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki farkın ($p<0,05$) düzeyinde önemli olduğu görülmüştür. İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerin Okul Tercih Etme Nedenlerine Göre Mesleki Yeterlilik Düzeylerindeki farklılaşmanın hangi seçenekler arasında olduğunu anlamak için TUKEY testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerinin “Aile ve yakınlarının isteği” ile okula gelen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tabloda İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4654), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 2,9496), “Başka bir okul kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1566), “Diğer sebeplerden” dolayı

İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1299) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka okul kazanamama ve diğer sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki farkın ($p < 0,05$) düzeyinde önemli olduğu görülmüştür. İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerin Okul Tercih Etme Nedenlerine Göre Mesleki Yeterlilik Düzeylerindeki farklılaşmanın hangi seçenekler arasında olduğunu anlamak için TUKEY testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen kız öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerinin “Aile ve yakınlarının isteği” ile okula gelen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 2.21 : Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Düzeylerinin Okulu Tercih Etme Nedenine Göre Farklılaşması Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	E/K	Tercih Nedeni	N	\bar{x}	σ	Sonuç
Mesleki Alan Bilgisi	ERKEK	Kişisel tercih	78	3,4079	0,58088	sd=3/146 F=2,772 p=0,044 p<0,05 Önemli
		Aile ve yakınların isteği	50	3,1442	0,65330	
		Başka bir okul kazanamama	18	3,1602	0,41424	
		Diğer	4	2,9545	0,50069	
		TOPLAM	150	3,2782	0,59891	
	KIZ	Kişisel tercih	72	3,3299	0,51575	sd= 3/172 F= 7,289 p= 0.000 p <0,05 Önemli
		Aile ve yakınların isteği	75	2,8614	0,67593	
		Başka bir okul kazanamama	21	3,0165	0,69714	
		Diğer	8	3,0781	0,50967	
		TOPLAM	176	3,0814	0,64321	
Mesleki Uygulama Becerisi	ERKEK	Kişisel tercih	78	3,3860	0,65127	sd=3/146 F=2,400 p=0,070 p>0,05 Önemsiz
		Aile ve yakınların isteği	50	3,1648	0,51514	
		Başka bir okul kazanamama	18	3,0767	0,47473	
		Diğer	4	3,0613	0,20070	
		TOPLAM	150	3,2665	0,59111	
	KIZ	Kişisel tercih	72	3,6052	0,70980	sd= 3/172 F= 5,768 p= 0.001 p <0,05 Önemli
		Aile ve yakınların isteği	75	3,0669	0,84390	
		Başka bir okul kazanamama	21	3,3707	0,98705	
		Diğer	8	3,0938	0,60412	
		TOPLAM	176	3,3246	0,83369	
Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi	ERKEK	Kişisel tercih	78	3,3568	0,78248	sd=3/146 F=2,205 p=0,090 p>0,05 Önemsiz
		Aile ve yakınların isteği	50	3,1064	0,64266	
		Başka bir okul kazanamama	18	3,2462	0,63033	
		Diğer	4	2,6458	0,28362	
		TOPLAM	150	3,2411	0,72235	
	KIZ	Kişisel tercih	72	3,5533	0,76803	sd= 3/172 F= 5,637 p= 0.001 p <0,05 Önemli
		Aile ve yakınların isteği	75	2,9856	0,88179	
		Başka bir okul kazanamama	21	3,1991	0,92999	
		Diğer	8	3,2282	0,80795	
		TOPLAM	176	3,2543	0,87247	

Yukarıdaki tabloda “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4079), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1442), “Başka bir okul kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1602), “Diğer” sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,2782) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka okul kazanamama ve diğer sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki farkın ($p < 0,05$) düzeyinde önemli olduğu görülmüştür. İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerin Okul Tercih Etme Nedenlerine Göre “Mesleki Alan Bilgisi” alt boyutunda farklılaşmanın hangi seçenekler arasında olduğunu anlamak için TUKEY testi uygulanmıştır. “Mesleki Alan Bilgisi” alt boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki anlamlı farklılık olmasına rağmen seçenekler arasında bir fark görülememiştir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,3299), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 2,8614), “Başka bir okul kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0165), “Diğer” sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0781) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka okul kazanamama ve diğer sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki farkın ($p < 0,05$) düzeyinde önemli olduğu görülmüştür. İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerin Okul Tercih Etme Nedenlerine Göre Mesleki Yeterlilik Düzeylerindeki “Mesleki Alan Bilgisi” alt boyutunda farklılaşmanın hangi seçenekler arasında olduğunu anlamak için TUKEY testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen kız öğrencilerin mesleki

yeterlilik düzeylerinin “Mesleki Alan Bilgisi” alt boyutunda “Aile ve yakınlarının isteği” ile okula gelen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,3860), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1648), “Başka bir okul kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0767), “Diğer” sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0613) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka okul kazanamama ve diğer sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir farklılık ifade etmemektedir. Bu sonuca göre, “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen erkek öğrencilerin ortalaması diğer seçeneklere göre yüksek çıksa da “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeylerinin diğerlerine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,6052), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0669), “Başka bir okul kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,3707), “Diğer” sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0938) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka okul kazanamama ve diğer sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki farkın ($p<0,05$) düzeyinde önemli olduğu görülmüştür. İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerin Okul Tercih Etme Nedenlerine Göre Mesleki Yeterlilik Düzeylerindeki “Mesleki Uygulama Becerisi” alt boyutunda farklılaşmanın hangi seçenekler arasında olduğunu anlamak için TUKEY testi

uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen kız öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerinin “Mesleki Uygulama Becerisi” alt boyutunda “Aile ve yakınlarının isteği” ile okula gelen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,3568), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1064), “Başka bir okul kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,2462), “Diğer” sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 2,6458) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka okul kazanamama ve diğer sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir farklılık ifade etmemektedir. Bu sonuca göre, “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen erkek öğrencilerin ortalaması diğer seçeneklere göre yüksek çıksa da “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeylerinin diğerlerine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,5533), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 2,9856), “Başka bir okul kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1991), “Diğer” sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,2282) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka okul kazanamama ve diğer sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir farklılık ifade etmemektedir. İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerin Okul

Tercih Etme Nedenlerine Göre Mesleki Yeterlilik Düzeylerindeki “Mesleki Uygulama Becerisi” alt boyutunda farklılaşmanın hangi seçenekler arasında olduğunu anlamak için TUKEY testi uygulanmıştır. Bu test sonuca göre, “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesi gelen kız öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerinin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” alt boyutunda “Aile ve yakınlarının isteği” ile okula gelen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde “Okulu Tercih Etme Nedenine göre” öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmüştür “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, okulu tercih durumları (kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka bir okul kazanamama, diğer sebepler) olmasına göre farklılaşmaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezi kısmen doğruladığı görülmektedir.

“Okulu Tercih Etme Nedenine göre” öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı Düzeylerinde anlamlı bir farklılığın “Kişisel Tercih” ve “Aile ve yakınların isteği” seçenekleri arasında olduğunu görüyoruz. “Aile ve yakınların isteği” ile İmam Hatip Lisesine gönderilen öğrencilerin okula ciddi manada adapte olamadıkları, mesleki derslere karşı ön yargılı oldukları, hatta okulu sevmedikleri, öğretmenlerle yapılan mülakatlar sonucunda ortaya çıkmıştır. Ayrıca İmam Hatip Lisesine zoraki gönderilen öğrencilerin özellikle meslek öğretmenlerine karşı daha hassas oldukları, öğretmenlerin yaptıkları en ufak hatalarının okula eksi hane olarak döndüğü de meslek dersi öğretmenleri tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca istemeyerek İHL’ye gelen öğrencilerin tekrardan kazanılabilmesi için bu öğrencilerin okula kazandırılması ile alakalı akademik bir çalışma yapılmasının yararlı olacağı söylenebilir.

Ayrıca diğer çalışmalara bakıldığı zaman Vural’ın 2016 yılında yapmış olduğu çalışmada da kendi isteği ile okula gelen öğrencilerin mesleki yeterlilik algı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (s. 63).

2.2.6. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Mesleki Yeterlilik Düzeyleri

Ankete katılan öğrencilerin puan ortalamalarında ailelerinin gelir durumuna göre istatistiksel açıdan farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi (ANOVA) testi yapılmıştır. Test sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.22 : Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerinin Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Farklılaşması Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Cinsiyet	Gelir Durumu (TL)	N	\bar{x}	σ	Sonuç
ERKEK	1604 veya daha az	51	3,1667	0,75939	sd=3/146
	1605-2670 arası	53	3,2736	0,73095	F=1,049
	2671-4500 arası	33	3,4545	0,75378	p=0,373
	4501 veya daha fazla	13	3,3077	0,48038	p>0,05
	TOPLAM	150	3,2800	0,72925	Önemsiz
KIZ	1604 veya daha az	47	3,1319	0,81749	sd=3/168
	1605-2670 arası	65	3,1915	0,74034	F= 0,881
	2671-4500 arası	45	3,3477	0,54584	p=0,452
	4501 veya daha fazla	15	3,1192	0,44685	p>0,05
	TOPLAM	172	3,2098	0,69674	Önemsiz

Tabloda İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, gelir durumu “1604 veya daha az” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1667), “1605-2670 arası” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,2736), “2671-4500 arası” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4545), “4501 veya daha fazla” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,3077) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuca göre, “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tabloda İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, gelir durumu “1604 veya daha az” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1319), “1605-2670 arası” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1915), “2671-4500 arası” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,3477), “4501 veya daha fazla” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1192) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Bu sonuca göre, “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen erkek öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 2.23 : Ankete Katılan Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Alt Boyutları Düzeylerinin Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Farklılaşması Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Mesleki Yeterlilik Düzeyleri	E/K	Gelir Durumu	N	\bar{x}	σ	Sonuç
Mesleki Alan Bilgisi	ERKEK	1604 veya daha az	51	3,2278	0,63783	sd=3/146
		1605-2670 arası	53	3,1953	0,58254	F=1,887
		2671-4500 arası	33	3,4170	0,60767	p=0,134
		4501 veya daha fazla	13	3,5385	0,39706	p>0,05
		TOPLAM	150	3,2849	0,60034	Önemsiz
	KIZ	1604 veya daha az	47	3,1140	0,82188	sd=3/168
		1605-2670 arası	65	3,0279	0,65611	F= 0,443
		2671-4500 arası	45	3,1685	0,43234	p= 0,722
		4501 veya daha fazla	15	3,0925	0,46351	p>0,05
		TOPLAM	172	3,0938	0,64167	Önemsiz
Mesleki Uygulama Becerisi	ERKEK	1604 veya daha az	51	3,1705	0,62066	sd=3/146
		1605-2670 arası	53	3,2861	0,56637	F=0,900
		2671-4500 arası	33	3,3821	0,63807	p=0,443
		4501 veya daha fazla	13	3,3073	0,45431	p>0,05
		TOPLAM	150	3,2697	0,59301	Önemsiz
	KIZ	1604 veya daha az	47	3,2359	0,91183	sd=3/168
		1605-2670 arası	65	3,3701	0,89133	F= 1,053
		2671-4500 arası	45	3,4857	0,71250	p= 0,371
		4501 veya daha fazla	15	3,1333	0,50104	p>0,05
		TOPLAM	172	3,3430	0,82754	Önemsiz
Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi	ERKEK	1604 veya daha az	51	3,1484	0,72389	sd=3/146
		1605-2670 arası	53	3,2000	0,71997	F=1,326
		2671-4500 arası	33	3,4563	0,78143	p=0,268
		4501 veya daha fazla	13	3,2885	0,55341	p>0,05
		TOPLAM	150	3,2465	0,72562	Önemsiz
	KIZ	1604 veya daha az	47	3,0816	0,95789	sd=3/168
		1605-2670 arası	65	3,2909	0,88898	F= 1,869
		2671-4500 arası	45	3,4933	0,79088	p= 0,137
		4501 veya daha fazla	15	3,1495	0,54860	p>0,05
		TOPLAM	172	3,2743	0,86746	Önemsiz

Yukarıdaki tabloda “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, ailelerinin gelir durumları “1604 veya daha az”

ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,2278), “1605-2670 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1953), “2671-4500 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4170), “4501 veya daha fazla” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,5385) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre, “1604 veya daha az”, “1605-2670 arası”, “2671-4500 arası”, “4501 veya daha fazla” seçeneklerini işaretleyen İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuca göre, “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen erkek öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeylerinde diğerlerine göre anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, ailelerinin gelir durumları “1604 veya daha az” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1140), “1605-2670 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0279), “2671-4500 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1685), “4501 veya daha fazla” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0925) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre, “1604 veya daha az”, “1605-2670 arası”, “2671-4500 arası”, “4501 veya daha fazla” seçeneklerini işaretleyen İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuca göre, “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen kız öğrencilerin “Mesleki Alan Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeylerinde diğerlerine göre anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, ailelerinin gelir durumları “1604 veya daha az” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} :

3,1705), “1605-2670 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,2861), “2671-4500 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,3821), “4501 veya daha fazla” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,3073) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre, “1604 veya daha az”, “1605-2670 arası”, “2671-4500 arası”, “4501 veya daha fazla” seçeneklerini işaretleyen İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuca göre, “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen erkek öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeylerinde diğerlerine göre anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, ailelerinin gelir durumları “1604 veya daha az” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,2359), “1605-2670 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,3701), “2671-4500 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4857), “4501 veya daha fazla” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1333) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre, “1604 veya daha az”, “1605-2670 arası”, “2671-4500 arası”, “4501 veya daha fazla” seçeneklerini işaretleyen İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuca göre, “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen kız öğrencilerin “Mesleki Uygulama Becerisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeylerinde diğerlerine göre anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, ailelerinin gelir durumları “1604 veya daha az” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1484), “1605-2670 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin

ortalaması (\bar{x} : 3,200), “2671-4500 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4563), “4501 veya daha fazla” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,2885) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre, “1604 veya daha az”, “1605-2670 arası”, “2671-4500 arası”, “4501 veya daha fazla” seçeneklerini işaretleyen İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuca göre, “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen erkek öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeylerinde diğerlerine göre anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Yukarıdaki tabloda “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamalarına yer verilmiştir. Buna göre, ailelerinin gelir durumları “1604 veya daha az” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0816), “1605-2670 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,2909), “2671-4500 arası” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4933), “4501 veya daha fazla” olan İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1495) olarak bulunmuştur.

Yapılan varyans analizi (ANOVA) sonucunda “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre, “1604 veya daha az”, “1605-2670 arası”, “2671-4500 arası”, “4501 veya daha fazla” seçeneklerini işaretleyen İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeyleri ortalamaları arasındaki fark ($p>0,05$) düzeyinde olup, anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuca göre, “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre İmam Hatip Lisesine gelen kız öğrencilerin “Mesleki İletişim ve Yöntem Bilgisi” boyutunda mesleki yeterlilik düzeylerinde diğerlerine göre anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı Düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, ailesinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre farklılaşmaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezi doğrulamadığı görülmektedir.

“Ailelerinin Gelir Durumuna” göre öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı Düzeylerinde anlamlı bir ilişki bulunamaması, öğrencinin ailesinin ekonomik durum ile öğrencinin Mesleki Yeterlilik Algısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Yalnız İmam Hatip Lisesi son sınıfa gelen erkek ve kız öğrencilerin genel “Mesleki Yeterlilik Düzeyi” ortalamalarına bakıldığı zaman “1604 veya daha az”, “1605-2670 arası”, “2671-4500 arası” seçeneklerde oransal olarak düzenli bir yükselme varken “4501 veya daha fazla” seçeneğinde oransal olarak bir anda bir düşüş yaşanmıştır. “Ailelerin Gelir Durumu” ölçeğini hazırlarken “1604 veya daha az” için asgari ücret veya daha az ücret alanlar, “1605-2670 arası” için asgari ücretten fazla ve bir memurun alabileceği en düşük maaş aralığı ücret alanlar, “2671-4500 arası” için en düşük memur maaşı ile ortalama bir memurun alabileceği en yüksek maaş ücreti alanlar, “4501 veya daha fazla” ile ortalama bir memurun alabileceği en yüksek maaştan daha fazla gelire sahip olanlar olmak üzere ölçek hazırlanmıştır.

“4501 veya daha fazla” seçeneğini çıkardığımız zaman geriye kalan seçeneklerde ise “Mesleki Yeterlilik Düzeyi” ortalamalarına bakıldığı zaman anlamlı bir ilişki görülmesi de ortalamaların oransal olarak yükseldiğini göreceğiz. Sosyo-ekonomik düzey ile eğitim seviyesinin oransal olarak arttığını görüyoruz.

Ayrıca diğer çalışmalara bakıldığı zaman Vural’ın 2016 yılında yapmış olduğu çalışmada da tezimizde olduğu gibi ailelerin gelir durumuna göre öğrencilerin mesleki yeterlilik algı düzeylerinin değişmediği görülmektedir (s. 67).

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ

Araştırmamızda Çorum Merkez ve İlçelerinde bulunan İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki yeterlilik algı düzeyleri hakkındaki görüşleri ile İmam Hatiplerin ortaya çıkış sebepleri, tarihi ve günümüze kadar değişen ders programları araştırılmıştır. Akabinde ise T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Program Geliştirme Daire Başkanlığı) tarafından hazırlanan “Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Yeterlilikleri” esas alınarak “Kur’an Kursu Öğreticisi Yeterlilikleri”, “İmam-Hatip Yeterlilikleri” ve “Müezzin-Kayyum Yeterlilikleri” baz alınarak erkek ve kız öğrenciler için mesleki yeterlilik ölçekleri hazırlanmıştır. İmam Hatip Liselerinde son sınıfta okuyan erkek ve kız öğrencilerin bu iki ayrı yeterlilik ölçeği kullanılarak bazı değişkenlere göre mesleki yeterlilik algı düzeyleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda ise aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

1- Araştırmaya katılan İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerin %46,2’si erkek ve mesleki yeterlilik algı düzeyi puan ortalaması (3,2669), %53,8’i ise kız ve mesleki yeterlilik algı düzeyi puan ortalaması (3,1935) olarak görülmektedir. Öğrencilerin mesleki yeterlilik algı düzeyi ortalamasının 3’ün üzerinde çıkması, öğrencilerin kendilerini Diyanet İşleri Başkanlığı’nın belirlemiş olduğu personel yeterliliklerine düşünsel olarak sahip olduklarını gösterir. Erkek öğrencilerle kız öğrenciler arasındaki Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri arasında ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin “Cinsiyete göre” Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri arasında bir farklılık görülmemiştir. *“İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, öğrencilerin cinsiyet durumlarına göre farklılaşmamaktadır.”* şeklinde kurulan hipotezimizi doğrulamaktadır.

2- Araştırmaya katılan İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerin %2,8’i hafız, %97,2’sinin ise hafız olmadığı görülmüştür. Hafız olan öğrencilerle hafız olmayan öğrenciler arasındaki Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ve Alt Yeterlilik Algı Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Hafız olan öğrenciler ile hafız olmayan öğrenciler arasında Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ve Alt Yeterlilik Algı Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülememesi “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, hafız olup olmamaya göre farklılaşmaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezimizi doğrulamadığı görülmektedir.

3- Araştırmaya katılan İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerin %16,8’inin pansiyonda, %83,2’sinin ise evde kaldığı görülmüştür. Pansiyonda kalan öğrenciler ile evde kalan öğrenciler arasındaki Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ve Alt Yeterlilik Algı Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde pansiyonda ya da evde kalma durumlarına göre öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemesi “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, öğrencilerin kendi evlerinde ya da pansiyonda kalma durumuna göre farklılaşmamaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezimizi doğruladığı görülmektedir.

4- Araştırmaya katılan İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerin %79,8’inin şehir merkezinde, %20,2’sinin ise köyde ikamet ettiği görülmüştür. Şehir merkezinde ikamet eden öğrenciler ile köyde ikamet eden öğrenciler arasındaki Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ve Alt Yeterlilik Algı Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde şehirde ya da köyde kalma durumlarına göre öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemesi “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, öğrencilerin şehir merkezinde ya da köy tipi yerleşim birimlerinde kalış durumlarına göre farklılaşmamaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezimizi doğruladığı görülmektedir.

5- Araştırmaya katılan İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerin %45,9’unun kişisel tercihi, %38,2’sinin aile ve yakınlarının isteği, %11,9’unun başka bir okul kazanamaması, %3,7’sinin ise diğer sebeplerden dolayı okul tercih ettikleri ve 1 kişinin ise seçeneği boş bıraktığı görülmüştür.

İmam Hatip Lisesi son sınıf erkek öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamaları “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4423), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0800), “Başka bir okul

kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1389), “Diğer” sebeplerden dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf erkek öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,0000) olarak bulunmuştur.

İmam Hatip Lisesi son sınıf kız öğrencilerinin tercih nedenine göre mesleki yeterlilik düzeyleri puan ortalamaları “Kişisel tercihi” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,4654), “Aile ve yakınlarının isteği” ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 2,9496), “Başka bir okul kazanamama” sebebi ile İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1566), “Diğer sebeplerden” dolayı İmam Hatip Lisesine gelen son sınıf kız öğrencilerinin ortalaması (\bar{x} : 3,1299) olarak bulunmuştur.

Araştırmamızın sonucunda “Kişisel Tercihi” ile İmam Hatip Lisesi son sınıfa gelen öğrenciler ile “Aile ve yakınlarının isteği” ile gelen öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. “Kişisel Tercihi” ile okula gelenlerin ortalaması diğer tercihlerle okula gelen öğrencilerin ortalamasına göre daha yüksek bulunmuştur.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde “Okulu Tercih Etme Nedenine göre” öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmüştür “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, okulu tercih durumları (kişisel tercih, aile ve yakınların isteği, başka bir okul kazanamama, diğer sebepler) olmasına göre farklılaşmaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezimizi doğruladığı görülmektedir.

6- Araştırmaya katılan İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerin ailesinin %30’unun 1604 veya daha az, %36,1’inin 1605-2670 arası, %23,9’unun 2671-4500 arası, %8,6’sının ise 4501 veya daha fazlası aylık gelire sahip oldukları ve 5 kişinin ise bu seçeneği boş bıraktığı görülmektedir. Ailelerin gelir durumuna göre öğrenciler arasındaki Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ve Alt Yeterlilik Algı Düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Araştırma sonucunda erkek ve kız öğrencilerde “Ailelerinin Gelir Durumuna” göre öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Algı Düzeyleri ile Mesleki Yeterlilik Alt Boyut Algı Düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. “*İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin, DİB Personel yeterliliklerine sahip olma durumu, ailesinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre farklılaşmaktadır.*” şeklinde kurulan hipotezimizi doğrulamadığı görülmektedir.

7- Araştırmaya katılan İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerin sorulara vermiş oldukları cevaplar incelendiği zaman özellikle kız ve erkek öğrencilerin ortak olarak “Tevcid kuralları, sure ezberleri, ezberlenen ayetlerin mealleri, Arapça kullanımı, dünya dinleri hakkında bilgileri ve itikadi fikhi mezhepleri açıklayabilme” gibi konularda kendilerini yetersiz hissettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca erkek öğrenciler tarafından cevaplanan “Önemli gün ve gecelerde program düzenlerim.” sorusu anketimizde en düşük puan ortalamasına sahip olduğu görölmektedir. Bu da erkek öğrencilerin kendilerini en çok yetersiz hissettikleri konu olarak karşımıza çıktığı görölmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmamızın sonuçları kapsamında İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin yeterlilik algısının arttırılmasına yönelik öneriler:

1- İmam Hatip Lisesi ders müfredatını ve öğretim programını İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin liseyi bitirdikten sonra Diyanet İşleri Başkanlığında istihdam olabilecekleri şekilde, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından belirlenen “Personel Yeterlilikleri” de göz önüne alınarak yeniden ele alınıp dizayn edilmesi ya da öğretim programının güncellenmesi düşünülmelidir. Bu şekilde yetişen öğrencilerin Diyanet İşleri Başkanlığında görev almaları durumunda daha verimli olmalarına ve kalitelerinin de artmasını sağlayacaktır.

2- Öğrencilerin teorik derslerle beraber uygulamalı derslerine yoğunluk verilmelidir. Hitabet dersi dışında ayrıca öğrencilerin 11. sınıfta bir günlük meslek liselerinde bulunduğu gibi uygulamalı (stajyer öğrenci mantığıyla) derslerinin olması düşünülmelidir. Bu bir gün içerisinde uygulamalı olarak “İmamlık, müezzinlik, Kur’an Kursu öğreticiliği” yaptıkları gibi “Huzurevi, sevgi evleri, hastaneler, çocuk yuvaları” vb. yerlere gidip yaygın din eğitimi kapsamında istihdam edilmeleri sağlanmalı ve öğrencilere uygulama imkânı verilmelidir. Ayrıca uygulama dersinin bulunduğu zaman diliminin bir bölümü içerisinde öğrencilerin müftülükte bulunmaları, müftülükte seminer almaları, alacakları seminerlerle beraber öğrencilerin Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilatının hiyerarşik düzeninden, teşkilat yapısından, öğrencilerin nasıl imam, müezzin karyim, Kur’an kursu öğreticisi, vaiz, müftü olabileceğine kadar bilgilendirilmelidir. Bu şekilde öğrenciler hem yerinde gözlem yapmış olacaklar hem de meslekleri hakkında detaylı bilgilere ulaşmış olacaklardır.

3- Araştırmamızda yer alan “Kur’an-ı Kerim’den ezbere okuduğum sure ve ayetlerin anlamlarını bilirim.” maddesinin puan ortalaması erkek öğrenciler için (2,5906), kız öğrenciler için ise (2,4509) çıkmış ve oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin bu konuda kendini yetersiz olarak gördüğünü söyleyebiliriz. Kur’an-ı Kerim’i açıklayabilmek için öncelikle onun okunması ve okunduktan sonra anlamının bilinmesi gerekmektedir. Anladıktan sonra hayata tatbik etmek ve rehber edinmek elzemdir. Bu noktada her ne kadar Kur’an-ı Kerim dersinde ezber surelerin mealleri verilse de bu dersin dışında yer alan Tefsir dersinde de özellikle müfredatta yer alan kısa surelerin dışında bulunan ezber surelerinin de meal ve tefsirlerine yer verilmelidir. Bunun

dışında haftada 2 saat olan tefsir dersinin saatinin de yetersiz olduğu görülmüştür. Ayrıca 11. sınıfta yer alan Tefsir dersi dışında 2 saat de 10. sınıfa tefsir dersi eklenmelidir.

4- Araştırmamızda yer alan “Yaşayan dünya dinlerini ana hatlarıyla açıklarım.” maddesinin puan ortalaması erkek öğrenciler için “2,8725”, kız öğrenciler içinse “2,8208” çıkmış ve oldukça düşük olarak görülmüştür. Öğrencilerin bu konuda kendini yetersiz olarak gördüğünü söyleyebiliriz. Araştırmamızda bu dersin Dinler Tarihi dersinde 12. sınıfta işlendiği görülmektedir, öğrencilerin son sınıfta olmaları, üniversiteye dönük çalışmalarından dolayı bu derse tam manasıyla odaklanamadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu ders kitabının tekrar gözden geçirilip dersin 11. sınıfta verilmesi daha uygun olacağı düşünülebilir.

5- Araştırmamızda yer alan “İtikadî ve fikhî mezhepleri ana hatlarıyla açıklarım.” maddesinin puan ortalaması erkek öğrenciler için “2,66”, kız öğrenciler içinse “2,7143” çıkmış ve oldukça düşük olarak görülmüştür. Öğrencilerin bu konuda kendini yetersiz olarak gördüğünü söyleyebiliriz. İtikadi mezhepler konusu 12. sınıf Kelam dersinde 2. dönem işlenmektedir. Bu ise çok yetersizdir. 15 Temmuz sonrası Akaid ve Kelam dersinin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Akaid ve Kelam dersi müfredatları yeniden gözden geçirilmelidir. Ayrıca güncel dini oluşumların tasavvuf ve tarikatların temel özellikleriyle anlatıldığı bir saatlik de olsa farklı bir ders 11. sınıf ders programına eklenmelidir.

6- Araştırmamızda yer alan “Görevinin gerektirdiği düzeyde Arapça’yı kullanırım.” maddesinin puan ortalaması erkek öğrenciler için “2,5629”, kız öğrenciler içinse “2,1932” çıkmış ve oldukça düşük olarak görülmüştür. Öğrencilerin bu konuda kendini yetersiz olarak gördüğünü söyleyebiliriz. Arapça dersinin müfredatının yoğunluğunun azaltılması, dersin daha cazip kılınması, yoğun bir Arapça eğitiminden ziyade öğrencilerle pratik yapılacak bir şekilde, öğrencilerin kendi problemlerini ifade edebilecekleri düzeyde diyalogların kitaplarda bulunması, öğretim yöntem ve tekniklerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

7- Kur’an-ı Kerim dersinde yer alan ezber sureleri ile DİB’in “Personel Yeterlilikleri” kılavuzunda yer alan ezber sureleri arasında farklılıklar görülmektedir. Bu da öğrencilerin kendilerini ezber noktasında eksik hissetmelerine sebep olmuştur. Mevcut ezberlerin bile ağırlığından bahseden öğrenciler, DİB’in istediği ezberler noktasında sıkıntı çekmeleri gayet normal karşılanmaktadır. Bu noktada Kur’an-ı Kerim dersi ezber

müfredatı ile DİB'in "Personel Yeterlilikleri" kılavuzunda yer alan ezber müfredatı arasında farklılıklar giderilmelidir.

8- Hafız öğrenciler ile hafız olmayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamaması hafızlık eğitiminin yeniden sorgulanması, gözden geçirilmesi kanaatini bizde oluşturmuştur. Kur'an Kursları üzerine ayrıca bir akademik çalışma yapılması ve problemin yerinde tespit edilmesi ve çözülmesi gerekmektedir.

9- Ailesinin zoruyla İmam Hatip Lisesini tercih eden öğrencilerin diğer öğrencilere göre mesleki yeterlilik algılarının düşük olduğu görülmüştür. Bu algı düzeyini arttırmak, motivasyonlarını yükseltmek, öğrencilere İmam Hatip Lisesini ve mesleki dersleri sevdirmek için, mesleki dersleri daha cazip hale getirmek, öğrencilerin bu derslerde kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlamak elzemdir. Mesleki dersleri yük olarak görmemeleri için ayrıca çalışma yapılmasının lüzumu ortadadır. Bu noktada okul-aile-öğrenci arasında sağlam iletişim kurulmalı ve paydaşlar arasındaki iş birliği artırılmalıdır. Bir öğrenci İmam Hatip Lisesine zorla geliyorsa bile bu gibi çalışmalar yapılarak öğrenciye okul sevdirmeli ve öğrenci isteyerek, severek okula gelecek bir hale getirilmelidir.

10- Yaptığımız çalışma ve benzerinin din eğitimcileri tarafından bir araya gelinerek Türkiye genelinde yapılması ve yapılan çalışmaların ortak bir komisyonda değerlendirilmesi ve bu şekilde İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin mesleki yeterliliklerinin artırılmasının önemi gün gibi aşikardır. Özellikle İmam Hatip Liselerinin hızla çoğaldığı, kemiyetin arttığı, keyfiyetin bir nebze azaldığı şu dönemde keyfiyetin ve kalitenin artırılabilmesi için böyle bir çalışma yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alagöz, M. (2003). Eğitim Sistemi İçerisinde İmam-Hatip Liselerinin Yeri, *II. Din Şûrası Tebliğ ve Müzakereleri*, (ss. 572-579), Ankara.
- Aşlamacı, İ. (2014). Pakistan Medreselerine Bir Model Olarak İmam-Hatip Okulları, İstanbul: Dem Yayınları.
- Ayhan, H. (1999). Türkiye’de Din Eğitimi, İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Bahçekapılı, M. (2012). Türkiye’de Din Eğitiminin Dönüşümü (1997-2012), İstanbul: İlke Yayınları.
- Bozan, İ., Çakır, R. ve Talu, B. (2004). *İmam-Hatip Liseleri: Efsaneler ve Gerçekler*, İstanbul: Tesev Yayınları.
- Bozan, İ. (2007). *Devlet İle Toplum Arasında Bir Okul: İmam Hatip Liseleri... Bir Kurum: Diyanet İşleri Başkanlığı*. İstanbul: Tesev Yayınları.
- Buyrukçu, R. (2005). *Din Görevlisinin Mesleği Temsil Gücü*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Buyrukçu, R. (2007). *Kurumsal Değişim ve Gelişim Boyutlarıyla Türkiye’de Mesleki Din Eğitim-Öğretimi*. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Cebeci, S. (2004). *Din Eğitiminde Medreseden Mektebe, Mektepten Nereye?*. Sakarya: S.Ü.İ.F.D.
- Cumhuriyet Gazetesi*. (1997). Muhtıra Gibi Tavsiye, (1 Mart).
- Dinçer, N. (Yay. Haz. Ertuğrul Düzdağ), (1918). *1913’ten Günümüze İmam-Hatip Okulları Meselesi*. İstanbul: Şule Yayınları.
- Diyanet. (2014). *Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Yeterlikleri*. Ankara.
- Doğan, R. (1999). “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Tevhid-i Tedrisat Çerçevesinde Din Eğitim-Öğretimi ve Yapılan Tartışmalar”, *Cumhuriyet’in 75. Yılında Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara: s.227-288.
- T.C. Maarif Vekaleti Orta Tedrisat Müdürü Umumliliği. (1921). *İmam Hatip Mektepleri Talimatnamesi*. Ankara: Yenigün Matbaası.
- Gökacı, M. A. (2005). *Türkiye’de Din Eğitimi ve İmam Hatipler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karasar, N. (2002). “*Bilimsel Araştırma Yöntemi*.” Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaymakcan, R. (2006), “Türkiye’de Din Eğitimi Politikaları Üzerine Düşünceler.” *Ekev Akademi Dergisi*, ss. 21-36.
- Kiriş, H. M. (2017). *Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Yeterlikleri Bağlamında İlahiyat Fakültesi Lisans Programlarının Fonksiyonelliği*, (Doktora Tezi), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MEB. (2010). *İmam Hatip Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretim Programları*. Ankara: MEB.
- MEB Tebliğler Dergisi*, 22 Mayıs 1972, sayı 1699.
- MEB Tebliğler Dergisi*, 19 Ağustos 1974, sayı 1802.
- Neziroğlu, İ. ve Yılmaz, T. (2015). *Koalisyon Hükümetleri, Koalisyon Protokolleri, Hükümet Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri Cilt 1*. Ankara: TBMM Basımevi.
- Neziroğlu, İ. ve Yılmaz, T. (2015). *Koalisyon Hükümetleri, Koalisyon Protokolleri, Hükümet Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri Cilt 2*. Ankara: TBMM Basımevi.
- Öcal, M. (2013). *100. Yılında İmam Hatip Liseleri (1913-1923)*. İstanbul: Ensar Neşriyat.

- Parmaksızoğlu, İ. (1966). *Türkiye’de Din Eğitimi*. Ankara: MEB.
- Reed, H. A. (1955). “Turkey’s New İmam-Hatip Schools”, *Die Welt des Islams*, NewSeries, Vol. 4, Issue 2/3, ss. 150-163.
- Resmî Gazete*. 1972, (22 Mayıs).
- Resmî Gazete*. 1973, (24 Haziran).
- Vural, A. (2016). İmam-Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yeterlilik Algısı, (Yüksek Lisans Tezi), Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulus Gazetesi*. 1948, (21 Mayıs).
- Ulus Gazetesi*. 1947, (3 Temmuz).
- Ünsür, A. (2005). *Kuruluşundan Günümüze İmam-Hatip Liseleri*. İstanbul Ensar Neşriyat.

İTERNET KAYNAKLARI

- DİB, (2017). *Diyanet İşleri Başkanlığı Personel İstatistikleri*, Erişim Tarihi: 10 Eylül 2018. <https://stratejigelistirme.diyamet.gov.tr/sayfa/57/istatistikler>
- DÖGM. *İmam Hatip Okulları Kuruluş Yıl Dönümü*, Erişim Tarihi: 15 Ekim 2018: <https://dogm.meb.gov.tr/www/imam-hatip-okullari-kurulus-yil-donumu/icerik/570>
- MEB. *Haftalık Ders Çizelgeleri*, Erişim Tarihi: 10 Eylül 2018: <http://dogm.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/icerik/11>
- Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim Dergisi*, 2018, Erişim Tarihi: 10 Eylül 2018: https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_organ_egitim_2017_2018.pdf
- Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim Dergisi*, 2017, Erişim Tarihi: 10 Eylül 2018 https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/08151328_meb_istatistikleri_organ_egitim_2016_2017.pdf
- Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim Dergisi*, 2016, Erişim Tarihi: 10 Eylül 2018 https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/30044345_meb_istatistikleri_organ_egitim_2015_2016.pdf
- Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim Dergisi*, 2015, Erişim Tarihi: 10 Eylül 2018 https://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_egitim_2014_2015.pdf

EKLER

EK-1: Mesleki Yeterlilik Ölçeği (Erkek Öğrenciler İçin)

Değerli Öğrenciler,

Bu anket; İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki yeterlilik seviyesinin tespiti için hazırlanmıştır. Ayrıca eksiklerin tespit edilip, giderilmesine yardımcı olmak ve bu noktada katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bilimsel bir çalışmaya veri toplamak amacıyla yapmış olduğumuz bu anketteki veriler başka kişi veya kurumlara kesinlikle verilmeyecektir. Ayrıca ankete adınızı ve soyadınızı yazmayınız. Aşağıdaki soruları okuyarak, sizin durumunuzu gösteren en uygun seçeneğe (X) işareti koyarak cevabınızı belirtiniz.

İlgi, alaka ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Sait Ozan DERTLİ
Hitit Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kişisel Bilgi Anketi

1- Hafızlık Durumunuz

1. Hafızım
2. Hafız Değilim

2- Nerede Kalıyorsunuz

1. Pansiyon
2. Ev

3- İkamet Ettiğiniz Yer

1. Şehir Merkezi
2. Köy/Mahalle

4- Okulu Tercih Etme Nedeniniz

1. Kişisel tercihim
2. Aile ve yakınların isteği
3. Başka bir okul kazanamama
4. Diğer (Lütfen yazınız) _____

5- Ailenizin Aylık Gelir Durumu

1. () 1604 veya daha az
2. () 1605-2670
3. () 2671-4500
4. () 4501 veya daha fazla

Mesleki Yeterlilik Ölçeği (Erkek Öğrenciler İçin)

Sıra No	Mesleki Yeterlilik Ölçeğinin Maddeleri	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Çoğunlukla katılmıyorum	Tamamen katılmıyorum
1	Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun okurum.					
2	Yasin, Mülk, Rahman ve Nebe sureleriyle Buruc'dan Nâs'a kadar olan sureleri, Bakara Suresi 1-5, 255, 285-286, Haşr Suresi 20-24. ayetleri ezbere okurum.					
3	Kur'an-ı Kerim'den ezbere okuduğum sure ve ayetlerin anlamların bilirim.					
4	Tecvit kurallarını örneklerle açıklarım.					
5	Kur'an-ı Kerim'le ilgili temel kavramları açıklarım.					
6	Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerini ve ana konularını açıklarım.					
7	Belli başlı Türkçe meal, tefsir, hadis, itikat, ibadet, siyer ve İslam tarihi ile ilgili kaynaklardan yararlanırım.					
8	İtikat, ibadet, ahlak ve siyerle ilgili dinî kavramların anlamlarını açıklarım.					
9	İtikadî ve fikhî mezhepleri ana hatlarıyla açıklarım.					
10	İslam inanç, ibadet ve ahlakının temel esas ve ilkelerini açıklarım.					
11	İnanç-ibadet-ahlak ilişkisini açıklarım.					
12	Hz. Peygamberin hayatını ana hatlarıyla açıklarım.					
13	Hz. Peygamberin söz, tutum ve davranışlarından örnekler veririm.					
14	Ayet ve hadisleri yorumlarken günün şartları, ihtiyaçları ve sorunlarıyla ilişki kurarım.					
15	Yaşayan dünya dinlerini ana hatlarıyla açıklarım.					

16	Sesini ve nefesini doğru ve etkili kullanma becerisine sahibim.					
17	Ayet ve hadisleri yorumlarken diğer bilimlerin verilerinden yararlanırım.					
18	Görevimin gerektirdiği düzeyde Arapça'yı kullanırım.					
19	Namazları usulüne uygun kıldırırım.					
20	İlkelerine uygun hutbe ve vaaz sunarım.					
21	Vaaz ve hutbelerin muhatap kitle üzerindeki etkililik düzeyini değerlendiririm.					
22	Cenaze ile ilgili dinî görevleri usulüne uygun yaparım.					
23	Yapılması mutad olan dualar (nişan, nikâh, hatim, yemek, yağmur, açılış, vb.) usulüne uygun yaparım.					
24	Din hizmetlerinde hedef kitleye uygun rehberlik ve dinî danışmanlık ilke, yöntem ve tekniklerini uygularım.					
25	Önemli gün ve gecelerde program düzenlerim.					
26	Mesleğimle ilgili gelişmeleri ve yayımları takip ederim.					
27	Kişisel ve mesleki gelişimime katkıda bulunacak bilimsel ve kültürel etkinliklere katılırım.					
28	Hedef kitlenin (çocuk, ergen, yetişkin) gelişim ve öğrenme özelliklerini açıklarım.					
29	Hedef kitlenin (çocuk, ergen, yetişkin) ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini tespit ederim.					
30	Kur'an'ı Kerim'i yüzünden ve ezberden öğrenme-öğretme strateji, ilke ve yöntemlerini uygularım.					
31	Yaygın din eğitim ve öğretimi süreçlerini temel özellikleriyle açıklarım.					
32	Yaygın din eğitiminde kullanılan strateji, yöntem ve teknikleri uygularım.					
33	Uyguladığım eğitim Programlarının temel özelliklerini (amaçlarını, ilkelerini, uygulama süreçlerini vb.) açıklarım.					
34	Öğrenenlerin özelliklerine uygun araç-gereç ve öğrenme-öğretme materyalleri kullanırım.					
35	Öğrenenlerin kendilerini fiziki ve psikolojik açıdan rahat ve güvende					

	hissetmelerini sağlayacak olumlu bir öğrenme ortamı oluştururum.					
36	Zamanı etkili ve verimli kullanırım.					
37	Gerçekleştirdiğim din hizmetlerinin etkililiğini değerlendiririm.					
38	Caminin bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik, dinî ve kültürel özelliklerini açıklarım.					
39	Cami merkezli yaygın din eğitim-öğretimi faaliyetlerinin yürütülmesine katkıda bulunurum.					
40	Sosyal iletişim becerisine sahibim.					
41	Sahip olduğum bilgi, beceri, görgü ve aile hayatı ile çevresine örneklik ederim.					
42	Ezan ve salayı usulüne uygun olarak okurum.					
43	Usulüne uygun müezzinlik yaparım.					
44	Elektronik ses sistemleri kullanım bilgi ve becerisine sahibim.					

EK-2: Mesleki Yeterlilik Ölçeği (Kız Öğrenciler İçin)

Değerli Öğrenciler,

Bu anket; İmam-Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki yeterlilik seviyesinin tespiti için hazırlanmıştır. Ayrıca eksiklerin tespit edilip, giderilmesine yardımcı olmak ve bu noktada katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bilimsel bir çalışmaya veri toplamak amacıyla yapmış olduğumuz bu anketteki veriler başka kişi veya kurumlara kesinlikle verilmeyecektir. Ayrıca ankete adınızı ve soyadınızı yazmayınız.

Aşağıdaki soruları okuyarak, sizin durumunuzu gösteren en uygun seçeneğe (X) işareti koyarak cevabınızı belirtiniz. İlgili, alakalı ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Sait Ozan DERTLİ
Hitit Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kişisel Bilgi Anketi

1- Hafızlık Durumunuz

1. () Hafızım
2. () Hafız Değilim

2- Nerede Kalıyorsunuz

1. () Pansiyon
2. () Ev

3- İkamet Ettiğiniz Yer

1. () Şehir Merkezi
2. () Köy/Mahalle

4- Okulu Tercih Etme Nedeniniz

1. () Kişisel tercihim
2. () Aile ve yakınların isteği
3. () Başka bir okul kazanamama
4. () Diğer (Lütfen yazınız) _____

5- Ailenizin Aylık Gelir Durumu

1. () 1604 veya daha az
2. () 1605-2670
3. () 2671-4500
4. () 4501 veya daha fazla

Mesleki Yeterlilik Ölçeği (Kız Öğrenciler İçin)

Sıra No	Mesleki Yeterlilik Ölçeğinin Maddeleri	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Çoğunlukla katılmıyorum	Tamamen katılmıyorum
1	Kur'an-ı Kerim'i "Maharic-i Huruf" a ve "Tecvit" kurallarına riayet ederek okurum.					
2	Kur'an-ı Kerim tarihini ana hatlarıyla açıklarım.					
3	Kur'an-ı Kerim'in 30. Cüzü ile Yasin, Mülk, Hucurat, Fetih ve Rahman sureleriyle, Bakara 1-5, 255, 285-286, Haşr Suresi 20-24. ayetleri ezbere okurum.					
4	Tecvit kurallarını örneklerle açıklarım.					
5	Kur'an-ı Kerim'den ezbere okuduğu ayet ve surelerin anlamlarını açıklarım.					
6	Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerini ve ana konularını açıklarım.					
7	Kur'an-ı Kerim'le ilgili temel kavramları açıklarım.					
8	Temel İslam Bilimleri ile ilgili belli başlı Türkçe kaynaklardan etkin biçimde yararlanırım.					
9	İtikat, ibadet, ahlak ve siyerle ilgili dinî kavramların anlamlarını açıklarım.					
10	İtikadî ve fikhî mezhepleri ana hatlarıyla açıklarım.					
11	İnanç, ibadet ve ahlak esaslarını açıklarım.					
12	Hz. Peygamberin hayatını açıklarım.					
13	İslam'ın doğduğu ortamın dinî, kültürel, siyasi, toplumsal vb. özelliklerini açıklarım.					
14	Hz. Peygamberin söz, tutum ve davranışlarından örnekler veririm.					
15	Ayet ve hadisleri yorumlarken günün şartları, ihtiyaçları ve sorunlarıyla ilişki kurarım.					
16	Ayet ve hadisleri yorumlarken diğer bilimlerin verilerinden yararlanırım.					
17	Yaşayan dünya dinlerini ana hatlarıyla açıklarım.					

18	Görevinin gerektirdiği düzeyde Arapça'yı kullanırım.					
19	Bireyin gelişim basamaklarını (zihinsel, duyuşsal, kültürel, sosyal, dinî ve ahlakî vb.) açıklarım.					
20	Öğrencinin bireysel ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri ile öğrenme özelliklerini belirlerim.					
21	Öğrencilerin gelişimine uygun öğrenme-öğretme ortamları oluştururum.					
22	Öğrencilerin sorunlarının çözümü için ilgili kişi ve uzmanlarla iş birliği yaparım.					
23	Uyguladığım eğitim programlarının temel özelliklerini açıklarım.					
24	Öğretimi öğrencilerin ihtiyaçlarına ve öğretimin amaçlarına uygun planlayarak yürütürüm.					
25	Kur'an-ı Kerim'in yüzüne ve ezbere öğretiminin ilke ve yöntemlerini kullanırım.					
26	Din öğretimi ilke, yöntem ve tekniklerini kullanırım.					
27	Öğrenenlerin özelliklerine uygun materyalleri seçerek, etkili bir şekilde kullanırım.					
28	Gerçekleştirdiği din eğitiminin etkililiğini belirlemeye yönelik ölçme-değerlendirme teknik ve araçlarını etkili bir biçimde kullanırım.					
29	Eğitim hizmetlerinde yerel ve bölgesel dinamiklerin farkında olurum.					
30	Öğrenme-öğretme sürecini değerlendiririm.					
31	Öğretim sürecindeki eksiklikleri belirleyerek tedbir alırım.					
32	Zamanı etkili ve verimli kullanırım.					
33	Görevim çerçevesinde dinî konularda danışmanlık ve rehberlik yaparım.					
34	İletişim ve dinî danışmanlığının temel ilkelerini açıklarım.					
35	Hedef kitle ile (çocuk, ergen, yetişkin) etkili iletişim kurma becerisine sahibim.					
36	Sorun çözme becerisine sahibim.					

EK-3: Anket Çalışma İzni

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 43436584-44-E.6665518
Konu : Anket Çalışma İzni (Sait Ozan DERTLİ)

02/04/2018

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Hitit Üniversitesi Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 21.03.2018 tarih ve 75101170-302.05.01-E.17307 sayılı yazısı.
b) Valilik Makamının 29.03.2018 tarih ve 43436584-44-E.6508466 sayılı oluru.

Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Sait Ozan DERTLİ, "İmam Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yeterlilik Düzeyleri Hakkında Görüşleri (Çorum İli Örneği)" konulu tez çalışmasında kullanmak üzere Çorum merkez ve ilçelerinde bulunan İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin katılımı ile anket çalışması yapmak isteği ilgi (a) yazı ve eklerinde talep edilmiştir.

Söz konusu çalışmanın yapılmasının uygun görüldüğünü gösteren Valilik Makamının ilgi (b) oluru, komisyon tutanağı ve mühürlü anket formları ekte gönderilmiştir.
Gereğini rica ederim.

Dr. Ayhan ÖZKAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

- Ek:
1-Valilik Makamının Oluru (2 sayfa)
2-Komisyon Tutanağı ve Anket formları (7 sayfa)
3-Üniversite yazısı (4 sayfa)

Dağıtım
Hitit Üniversitesi Rektörlüğü
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)
İlçe Kaymaklıkları
(İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri)
İmam Hatip Lisesi Müdürlükleri

